

KADERNOTA 2015

GROEIEND VERTROUWEN

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	5
H.1 <u>Strategisch kader</u>	7
H.2 <u>Financieel kader</u>	20
H.3 <u>Ombuigingskader</u>	26
H.4 <u>Kader nieuw beleid</u>	33
H.5 <u>Kader bedrijfsvoeringsmodel</u>	37

Bijlagen:

1. Aanpak accenten coalitieakkoord.
2. Burgerparticipatie.
3. Nieuw beleid.
4. Kostendekkende tarieven.

Voorwoord.

Groeiend vertrouwen is de titel van de kadernota 2015. De kadernota 2015 is het logische vervolg op het coalitieakkoord 2014-2018 van de gemeente Sittard-Geleen. In deze kadernota wordt de richting aangegeven voor de periode 2016-2022.

Er is sprake van groeiend vertrouwen in de samenleving, groeiend vertrouwen in burgerparticipatie en burgerinitiatieven, groeiend vertrouwen in de economie en daarmee een groeiend vertrouwen in het realiseren van de beleidsdoelen van Sittard-Geleen. We staan aan het begin van een andere manier van werken en denken; een transformatie naar andere verhoudingen in de samenleving. Een opgave waar de nodige tijd mee gemoeid zal zijn en waarvoor een groeiend vertrouwen cruciaal is om de gestelde doelen te kunnen bereiken.

Dit is ook een belangrijke reden waarom in deze kadernota verder vooruit gekeken wordt dan de gebruikelijke periode van vier jaar. Deze transformatie geldt overigens niet alleen voor Sittard-Geleen maar voor alle gemeenten in Nederland. Een transformatie die in eerste aanzet voortkomt uit de drie decentralisaties, maar die ook samenhangt met de visie 2020 van de VNG¹ en de visie op de lokale democratie van het ministerie van BZK². Zaken die ook voortborduren op het rijksbeleid met name voor de steden vastgelegd in de Agenda Stad. Zaken die alleen effectief kunnen zijn als er sprake is van groeiend vertrouwen tussen partijen waarbij de gemeente steeds minder als “doener” en steeds meer als “partner” zal gaan opereren. “Zorgen dat” in plaats van “zorgen voor” is daarbij het adagium. Daarbij ook werkend vanuit de principes van “minder sturen op regels en meer sturen op resultaat” en “meer resultaat met minder inzet van middelen”. Dit laatste ook genoodzaakt vanuit een krimpend middelenperspectief. Daarnaast scheppen we langjarig duidelijkheid om zo investeerders, marktpartijen en collega-overheden beter aan ons te kunnen binden.

In deze kadernota is deze opgave tot transformatie verder uitgewerkt in het strategisch en het financieel kader. Het strategisch kader is gefundeerd op de drie prioriteiten (economische structuur en werkgelegenheid, stedelijke functies en sociale vitaliteit) die meegenomen zijn uit de vorige bestuursperiode en verder uitgediept zijn in de vorm van de drie accenten (versterking van de stadscentra en cultuur, wijkgericht werken en verbetering van de profilering van de stad) uit het actuele coalitieakkoord. De realisatie van het strategisch kader werkt stimulerend voor de groei van de welvaart en het welzijn van de stad en haar inwoners, instellingen en bedrijven. De realisatie van het financieel kader zorgt voor een gezonde financiële basis in de vorm van een structureel sluitende meerjarenbegroting, voldoende weerstandscapaciteit om risico's het hoofd te kunnen bieden en toereikende middelen om de opgaven van de toekomst aan te kunnen.

Hoofdstuk 1 gaat verder in op het strategisch kader. In bijlage 1 is de aanpak van de drie accenten beschreven, in bijlage 2 burgerparticipatie.

De actuele financiële situatie komt in hoofdstuk 2 aan de orde en daaropvolgend meer specifiek gericht op ombuigingen in hoofdstuk 3. Het gaat daarbij om de realisatie van de lopende opdrachten, de invulling van de nieuwe opdrachten uit het coalitieakkoord om de meerjarenbegroting sluitend te maken en tot slot om aanvullende ombuigingen om ook op termijn extra nieuw beleid te kunnen financieren.

De prioriteiten en accenten vinden hun weerslag in de initiatieven die de gemeente wil gaan nemen en worden voorzien van een passend middelenkader bij nieuw beleid. In de periode tot en met 2022 is als nieuwe investeringsruimte € 76 miljoen opgenomen en als nieuwe exploitatieruimte € 2,8 miljoen (waarvan € 1,2 miljoen gedekt). In hoofdstuk 4 is dit verder uitgewerkt en in bijlage 3 voorzien van meer gedetailleerde informatie.

¹ Gemeenten op weg naar 2020, VNG d.d. 17 oktober 2014

² Agenda Lokale Democratie, ministerie BZK d.d. 13 maart 2015.

De gewijzigde rol van de gemeente(n) en de realisatie van de prioriteiten respectievelijk accenten hebben ook invloed op de manier van werken van de gemeente, zowel vanuit raad, college als ambtelijke organisatie. In hoofdstuk 5 worden de contouren hiervan in de vorm van een bedrijfsvoeringsmodel geschetst.

Sittard-Geleen, 26 mei 2015

Burgemeester en Wethouders van Sittard-Geleen

De Burgemeester,

De Secretaris,

drs. G.J.M. Cox

mr. J.H.J. Höppener

1. STRATEGISCH KADER

1.1. Inleiding

In het strategisch kader geven we onze visie op onze koers, onze ambitie, onze strategie, onze rol en wat dit betekent voor onze belangrijkste opgaven. Deze algemene koers wordt in de volgende hoofdstukken nader geconcretiseerd in het financiële kader, het ombuigingskader en de kaders voor nieuw beleid en het bedrijfsvoeringsmodel. Ook zijn de belangrijkste opgaven nader uitgewerkt en bijgevoegd als bijlagen.

1.2. Actuele maatschappelijke en politieke ontwikkelingen

Voor de gemeente Sittard-Geleen zijn de volgende actuele maatschappelijke en politieke ontwikkelingen van belang.

Demografie

De samenstelling van de bevolking verandert. Vergrijzing en ontgroening hebben effecten op de arbeidspopulatie, drukken op de gezondheidszorg en het draagvlak voor onderwijs- en maatschappelijke voorzieningen neemt af. Daarnaast zal in het verdeelmodel van het gemeentefonds het effect van 'krimp' op een andere manier worden verdeeld, namelijk niet meer per gemeente maar per regio. Voor de regio Westelijke Mijnstreek wordt voor de periode 2016-2020 € 0,8 miljoen per jaar in het vooruitzicht gesteld. De definitieve bedragen worden opgenomen in de septembercirculaire 2015. De landelijke uitwerking hiervan volgt nog. Ook dit zal invloed hebben op het financiële draagvlak van onze gemeente. De verschillen tussen economisch sterke en zwakke regio's zullen toenemen, met gevolgen voor de leefbaarheid in die regio's. Kenmerk van een sterke regio is dat sprake is van een grote interactie tussen burgers, bedrijven, onderwijs- en maatschappelijke instellingen.

In opdracht van het ministerie van BZK is onderzoek³ gedaan naar de agglomeratiekracht van regio's. Op basis van CBS-gegevens van de laatste 10 jaar laat dit onderzoek zien dat deze agglomeratiekracht het grootst is in de 'rechthoek' die in het westen begrensd wordt door de lijn Amsterdam-Rotterdam en in het oosten door de lijn Zwolle-Eindhoven. Voor grensregio's⁴ liggen er kansen in samenwerkingen over de grens.

Voor de regio Zuid-Limburg is in het vorig jaar gepresenteerde onderzoek 'Groeien aan de grens'⁵ van Marlet, aangetoond dat er goede agglomeratievoordelen voorhanden zijn in de omliggende Euregio. Met het slechten van grensbarrières ontstaan een groter draagvlak voor voorzieningen, een bredere arbeidsmarkt, betere stedelijke verbindingen en een sterkere samenhang van natuur en landschap. Maar ook innovatiepotentieel door verbindingen met kennisinstellingen over de grens zoals de RWTH Aachen, de KU Leuven, Universiteit van Hasselt, Université de Liège, het Fraunhofer Instituut en diverse hogescholen.

Economie, van crisis naar een lerende economie

De afgelopen jaren hebben aangetoond dat economische groei niet meer vanzelfsprekend is. Vraag is of de economische groeicijfers van voor de crisis ooit weer zullen worden gehaald. Dit heeft gevolgen voor de welvaart en het economische draagvlak van onze verzorgingsstaat. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) geeft aan dat de economie een groter aanpassings- en

³ De veranderende geografie van Nederland, 2015, Pieter Tordoir e.a.

⁴ Investeren in grensregio's is investeren in de toekomst, VNG 2015, Helen Schuurmans

⁵ Groeien aan de grens, 2014, Marlet e.a.

innovatievermogen zal moeten tonen⁶. Volgens de WRR wordt de arbeidsmarkt in toenemende mate een regionale aangelegenheid, waarbij de rol van steden en stedelijke agglomeraties bepalend is voor welvaart en groei.

In Zuid-Limburg werken ondernemers, kennisinstellingen en de 18 gemeenten aan deze agglomeratiekracht. Dit als onderdeel van Brainport Zuid-Oost Nederland. De economische innovatie moet voor Zuid-Limburg leiden tot € 8,5 miljard extra toevoeging aan het bruto regionaal product en 17.000 nieuwe banen. Om deze ambitie te kunnen realiseren en concurrerend te zijn ten opzichte van andere regio's, is het van belang dat het ontwikkeltempo van Zuid-Limburg verder wordt vergroot. De focus is hierbij gericht innovaties door het MKB, de (Euregionale) arbeidsmarkt en het woon- en leefklimaat.⁷

Energie, duurzaamheid en milieu

Voor veel milieuproblemen is een succesvolle aanpak gevonden maar er blijven nog genoeg uitdagingen bestaan. Toch moet er nog veel werk worden verricht. Duurzaamheid vraagt om een gedragsverandering van mensen maar speelt ook een rol bij het fysieke beleid. Luchtkwaliteit en leefbaarheid, wateropvang, hergebruik van materialen, energiebesparing en het gebruik van duurzame energie vormen in steeds meer gemeenten een belangrijk onderdeel van de beleidsagenda. In 2013 hebben 47 partijen, waaronder gemeenten, onder leiding van de Sociaal Economische Raad het nationale Energieakkoord gesloten. Dit akkoord sluit aan op de mondiale maatschappelijke opgave om het gebruik van fossiele brandstoffen sterk te verminderen. Regio's die succesvol zijn in de doelen van het Energieakkoord vergroten hun aantrekkingskracht op burgers en bedrijven en scheppen nieuwe banen. In Zuid-Limburg is dit thema kansrijk omdat er in de regio voldoende industriële restwarmte is om bijna alle woningen in Zuid-Limburg van warmte te voorzien, waardoor het gebruik van fossiele brandstoffen voor de verwarming van huizen terug te brengen.

In de brief van Minister Kamp van het Ministerie van Economische Zaken aan de Tweede Kamer van 2 april jongstleden is de Warmtevisie van het kabinet gepresenteerd. Het kabinet gaat de komende jaren stimuleren dat Nederlandse huizen en bedrijven minder door gas en meer door duurzame warmte en restwarmte worden verwarmd. Zo kan energie worden bespaard en de CO₂-uitstoot worden teruggedrongen. Ontsluiting van de aanwezige restwarmte op het Chemelotterrein levert een belangrijke bijdrage aan de kabinetsdoelen op het gebied van restwarmte. Het in oprichting zijnde warmtebedrijf Het Groene Net heeft zich ten doel gesteld om, naast het gebruik van restwarmte van de bestaande biomassa-centrale BES, restwarmte afkomstig van het Chemelotterrein te leveren aan bedrijven en huishoudens in de Westelijke Mijnstreek. Het kabinet wil (de deelnemende partners) in Het Groene Net ondersteunen bij het realiseren van deze restwarmtelevering.

Informatisering

Informatisering is steeds meer een strategisch middel om maatschappelijke doelen te realiseren en de dienstverlening te optimaliseren. Er ontstaan mogelijkheden van 24/7 dienstverlening via digitale loketten. Landelijk zijn er al diverse zaken in gang gezet zoals de "Agenda dienstverlening 2020" en "Digitaal 2017". Belangrijk blijft dat overheidsinformatie betrouwbaar is en van voldoende kwaliteit. Dat raakt in de kern de legitimatie van ons werk. We moeten daarbij rekening houden met nationale, Europese en internationale regels voor beveiliging en privacy. Slordig omgaan met persoonlijke gegevens raakt direct de betrouwbaarheid van de overheid. Ook onder de vlag van de Digitale Steden Agenda werkt Sittard-Geleen samen met rijk, provincies en andere gemeenten, om door informatisering sneller maatschappelijke doelen te kunnen bereiken bijvoorbeeld op het gebied van

⁶ Naar een lerende economie, 2013, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid

⁷ Midtermreview, 2015 Limburg Economic Development

gezondheid, duurzaamheid en economie. De balans tussen de verschillende behoeften maakt de opgave niet primair technisch, maar ook politiek en bestuurlijk.

Veiligheid

Veiligheid heeft in de gemeente Sittard-Geleen hoge prioriteit. De burger dient zich veilig te voelen in zijn directe woonomgeving, maar ook in de hele gemeente. Veiligheid is daarmee een onderwerp dat niet alleen door de overheid wordt ingevuld, maar ook vanuit de eigen verantwoordelijkheid van burgers, ondernemers en bezoekers. Samen met veiligheidspartners, zoals Politie, Openbaar Ministerie en Brandweer, samen met de gemeenten in (Zuid-)Limburg, met partners over de landsgrenzen heen, maar zeker ook met de inwoners stellen wij ons ten doel Sittard-Geleen zo veilig mogelijk te maken en te houden.

Daar waar in grote delen van ons land een positieve trend waarneembaar is met betrekking tot de misdaadcijfers blijven deze in onze regio en dus ook in onze gemeente hierop achter.

De huidige werkelijkheid van criminaliteit vraagt dan ook om een intensievere aanpak, een meer strategisch verbindende aanpak op een viertal gebieden: persoonsgericht (zoals overlast gevende jeugd en huiselijk geweld), gebiedsgericht (wijken en buurten als directe leefomgeving van de burgers, maar zeker ook om 'veiligheidsurgentiegebieden' (wijken) die minder dan gemiddeld scoren op veiligheidsgevoel in de periodiek uitgevoerde veiligheidsmonitor) en delict gericht (bijvoorbeeld ondermijnende criminaliteit zoals hennepcultuur en drugshandel en OMG's). En ten vierde: het beleid en de communicatie over (on)veiligheid moeten een goede respons zijn op de frustraties en angsten die leven bij bewoners en bezoekers.

Deze intensievere aanpak heeft een aantal speerpunten:

1. Terugdringen van de high impact crimes (vanuit informatie gestuurde veiligheidszorg);
2. Intensiveren zichtbaar toezicht op straat/wijkniveau (BOA's – wijkagent – buurtpreventie);
3. Verder versterken partnerschap met gemeenten in (Eu)regio, openbaar ministerie en politie;
4. Aanpak van ondermijnende criminaliteit.

De drie decentralisaties

Het gemeentelijk taakgebied is met de drie decentralisaties in het sociale domein fors uitgebreid. Basisgedachte hierbij is altijd geweest dat de gemeente dicht bij de burger en de lokale en regionale ketenpartners staat en dus ook op een andere, veel directere en minder bureaucratische manier de taken kan uitvoeren. Dit biedt mogelijkheden om de burger en andere relevante partijen te betrekken bij de vormgeving en de uitvoering van nieuw beleid. In de transformatie-opgave die de gemeente zich heeft gesteld zal dit in de komende jaren zijn beslag krijgen. (Burger-)participatie en co-creatie zijn belangrijke elementen in deze transformatie. Er zal bij uitstek aangesloten worden op lokale netwerken en plaatselijke initiatieven. Daarmee kan uiteindelijk het stelsel ook goedkoper worden, hetgeen ook nodig is, gelet op de grote ombuigingen die het Rijk deze jaren doorvoert op de beschikbare budgetten. Het zal de opgave zijn om in de komende jaren het ritme van de transformatie te laten sporen met de snelheid waarmee het Rijk de bezuinigingen doorvoert. In verband hiermee kan de gemeente Sittard-Geleen hiervoor de gecreëerde achtervang inzetten.

Netwerksamenleving

De klassieke verticale opbouw van de samenleving schuurt steeds vaker tegen de netwerksamenleving. Die netwerksamenleving ontwikkelt zich snel en onvoorspelbaar. Individuen én organisaties kiezen steeds weer opnieuw hun eigen plaats en rol daarin. De overheid heeft al lang niet meer een monopolie op de publieke zaak. Inwoners nemen zelf steeds vaker het heft in handen. Individueel of met elkaar. In kleinere sociale verbanden en via grote digitale fora.

Twee agenda's spelen hierbij landelijk een rol: de "Agenda Lokale Democratie" en de "Agenda Stad".

Agenda Lokale Democratie

Hiermee wil het rijk een impuls geven aan de versterking van de lokale democratie. Dit is een oproep aan alle partijen die hierin een rol spelen, om met elkaar het gesprek aan te gaan over de vraag hoe de lokale democratie nog beter kan functioneren. Eén van de onderdelen van de Agenda Lokale Democratie is steun aan zogenaamde “G1000” initiatieven. Een G1000⁸ is een fysieke ontmoeting van leden van een gemeenschap, die met behulp van dialoog op zoek gaan naar wat zij samen belangrijk vinden voor die gemeenschap. De dialoog is gebaseerd op een open gesprek waaraan alle deelnemers op basis van gelijkwaardigheid deel kunnen nemen. In het gesprek staat de zoektocht naar gemeenschappelijkheid centraal. De deelnemers zijn autonoom. Zij kiezen met elkaar de onderwerpen, werken deze uit en maken een keuze uit de voorgestelde oplossingen en gaan vervolgens aan de slag. Ondanks dat er in Sittard-Geleen geen G1000 heeft plaatsgevonden hebben we al ervaring opgedaan met dit soort initiatieven.

Agenda Stad

Een tweede initiatief is de “Agenda Stad”⁹, met als doel om stedelijke agglomeraties te versterken als plekken voor sociale, economische en ruimtelijke innovatie. Dit vanuit het gezamenlijke besef dat het ontwikkelingstempo van de steden omhoog moet.

In deze “Agenda Stad” worden bedrijven, instellingen, burgers en gemeenten uitgenodigd om hun krachten te bundelen (agglomeratiekracht) om economische en sociale groei te realiseren. Als deze partners met goede voorstellen komen is het Rijk bereid deze partijen een “city-deal” aan te bieden, waarin het Rijk inhoudelijke steun en experimenteeruimte geeft. Momenteel treft Zuid-Limburg voorbereidingen voor een “city-deal” met het Rijk, waarin de krachtenbundeling van partijen in de Euregio centraal staat.

1.3. Koers

De gemeente Sittard-Geleen kreeg bij de herindeling in 2001 de duidelijke opgave mee om te groeien in bestuurskracht, in het belang van de inwoners en bedrijfsleven. De afgelopen jaren is hiertoe een koers uitgezet, gericht op drie topprioriteiten: economische structuur en werkgelegenheid, stedelijke functies en sociale vitaliteit. Deze drie topprioriteiten zijn vanaf het begin herkenbaar in het beleid van de stad en zijn in de loop der jaren nader aangescherpt.

Na de herindeling in 2001 zijn in opdracht van het gemeentebestuur stadsgesprekken gevoerd en is gezamenlijk de volgende missie voor Sittard-Geleen vastgelegd.

Sittard-Geleen wil zich ontwikkelen (transformeren) tot een herkenbare, samenhangende stad, waarin burgers, bedrijven en instellingen actief vorm en inhoud geven aan de stad.

Kenmerken van deze stad zijn:

- de sterke, eigen, stedelijke identiteit;
- de menselijke maat;
- er wordt voortgebouwd op de unieke kenmerken van de samenhangende delen en de bestaande kleinschalige structuur van buurten en dorpen met ieder hun specifieke eigen identiteit;
- innovatief en tegelijk geworteld in een door industriële activiteiten gestempelde traditie;
- een hoge kwaliteit van wonen, werken en recreëren;
- de bijzondere kwaliteit van het landschap en de aanwezige natuurwaarden;
- een open oog voor de trekkersrol in de regio Westelijke Mijnstreek en een krachtige complementaire positie in het (Eu)regionale netwerk;

⁸ <http://g1000nu.ning.com/>

⁹ <http://agendastad.nl/>, 2015 ministeries BZK, EZ en I&M

- een antwoord op demografische ontwikkeling.

Deze missie is in zijn essentie nog steeds actueel. De uit deze missie destijds geformuleerde drie strategische doelstellingen: het versterken van de sociale vitaliteit van de stad, het versterken van de stedelijke en regionale functies, waaronder versterking van het landschap, en het actief inzetten op transformatie van de economische structuur zijn in de loop der jaren aangescherpt tot de huidige drie prioriteiten van beleid. Deze aanscherping heeft plaatsgevonden als gevolg van het realiseren van doelstellingen, de noodzakelijke focus en prioritering door het krimpende financiële kader en als consequentie van autonome ontwikkelingen. In 2011 heeft dit, na overleg met onze belangrijkste partners, geresulteerd in het opnieuw opbouwen van de gemeentebegroting in “ombuigen met visie”, met de drie huidige prioriteiten. Tegelijkertijd is in de organisatievisie “Eén stad, één organisatie” de doorontwikkeling van de gemeentelijke organisatie vastgelegd om steeds goed voorbereid te zijn op de veranderende opgaven in de veranderende maatschappij.

Het huidige coalitieakkoord “Burgers en stad, een combinatie van kracht” continueert de ingezette koers van stabiel beleid, onderschrijft de huidige drie prioriteiten van beleid en legt drie stevige accenten: versterking van de stadscentra en cultuur, het wijkgericht werken en verbetering van de profilering van de stad. Met de drie decentralisaties in het sociale domein krijgt de gemeente een forse uitbreiding van taken op het gebied van zorg, welzijn en jeugd. De drie accenten zijn verder uitgewerkt in bijlage 1.

Het coalitieakkoord introduceert de bestuursstijl “Uitnodigend en Verbindend”, een gemeente met daadkracht, die bestuurlijk en ambtelijk dichtbij haar inwoners staat. Gemeenteraad, college en medewerkers gaan samen met inwoners, bedrijven, instellingen werken aan een sterker Sittard-Geleen, ruimte biedend voor eigen initiatief en meer verantwoordelijkheid. Samenwerking in open dialoog, met een duidelijk en eerlijk beeld van wat de gemeente doet en wat niet (meer).

1.4. Ambitie 2022

De actuele maatschappelijke en politieke ontwikkelingen bevestigen dat de wereld om ons heen verandert. De ontwikkelingen tonen het belang aan van het bundelen van (agglomeratie)krachten tot één economische sterke regio die verder reikt dan onze landsgrenzen. Het slechten van grensbarrières vraagt aandacht. Daarnaast tonen de ontwikkelingen aan dat de publieke waarde, vroeger het domein van de overheid, steeds meer in gevarieerde verbanden tot stand komt. Daarin is de gemeente actief naast sociale ondernemers, grote bedrijven die maatschappelijk willen ondernemen, particulieren, georganiseerde groepen inwoners en informele netwerken van individuen. Op basis van deze ontwikkelingen komen wij tot de volgende ambitie voor Sittard-Geleen.

In 2022 is Sittard-Geleen een stad die, als onderdeel van de grensoverschrijdende agglomeratie Zuid-Limburg, Aken, Genk/Hasselt, actief bijdraagt aan het oplossen van mondiale opgaven zoals voedselveiligheid, gezondheid en duurzaamheid, maar ook van regionale opgaven zoals vergrijzing, ontgroening, arbeidsparticipatie en zorgafhankelijkheid.

Sittard-Geleen zal een stad zijn, waar, na een trendbreuk rond 2015, de bevolkingsomvang stabiel is, waar zoveel mogelijk inwoners, bedrijven en instellingen participeren om creatieve oplossingen te bedenken voor grote en kleine uitdagingen (co-creatie) en waar werkloosheid in beperkte mate bestaat en waar iedereen meedoet. Een stad met onderscheidende centra waarin bewoners, bezoekers, werkers en ondernemers zich thuis voelen. De veelzijdigheid en mogelijkheden van Sittard-Geleen voor inwoners, bezoekers, ondernemers en werkzoekenden zijn alom bekend. Een broedplaats voor economische innovaties die leiden tot verdere groei van economie en banen. De wijken en dorpen zijn broedplaatsen voor sociale innovaties, waar bewoners, het verenigingsleven,

ondernemers, zorgprofessionals en woningcorporaties het gezamenlijk belang van de wijk en het dorp voor hun eigen belang laten gaan. Een stad met nieuwe verbanden waarin inwoners eigenaarschap hebben voor leefbaarheid en (delen van) de zorg, al dan niet gefaciliteerd door de gemeente, waarin ondernemers ruimte geven aan mensen die niet vanzelfsprekend werk kunnen vinden (maatschappelijk verantwoord ondernemen) en waarin nieuwe concepten ontstaan van zinnige en efficiënte dienstverlening in het sociaal domein door lokale initiatiefnemers en innovatie door professionele instellingen. Als gemeente zetten we steeds meer in op verbinden en de rol als verbinder. In 2022 doet iedereen mee aan samen werken, samen wonen, samen leven.

1.5. Provinciaal coalitieakkoord

Het algemene beeld is dat het coalitieakkoord van de provincie goed aansluit op de prioriteiten en accenten van Sittard-Geleen. Het nieuwe provinciale bestuur kiest voor continuïteit en vernieuwing, de verbinding van de sociale en economische opgave, het Euregionale perspectief en ruimte voor initiatieven van burgers, ondernemers en andere maatschappelijke partners. Het resultaat moet zijn dat Limburg de meest welvarende provincie van Nederland wordt.

Het nieuwe college van GS hanteert hierbij 4 uitgangspunten:

- Economische structuurversterking kan niet zonder een krachtige sociale agenda en omgekeerd.
- Denken én handelen vanuit een grensoverschrijdend perspectief.
- Ruim baan geven aan die initiatieven van de Limburgse burger, de organisatie, de ondernemer en alle partners, die Limburg welvarender, socialer en duurzamer maken.
- Een zakelijke financiële investeringsstrategie met oog voor efficiency en effectiviteit.

Er zijn voldoende aanknopingspunten om samen met de provincie te investeren in een welvarender, duurzamer en socialer Limburg, zoals de aanpak van de stadscentra, de Sportzone Limburg, leegstand, sport en gezondheid, energie en Euregionaal beleid.

1.6. Strategie

Om onze ambities te realiseren zetten wij in op de volgende strategie. Door het bundelen van de krachten van onze inwoners, bedrijven, instellingen en de gemeente, ontstaan innovaties die leiden tot activiteiten die gedragen worden door de maatschappij en mogelijk met minder overheids geld gerealiseerd kunnen worden. Deze activiteiten leiden tot economische groei en tot meer banen. In Zuid-Limburg zal de werkgelegenheid de komende jaren met 17.000 banen-toenemen door de ontwikkelingen vanuit het LED-netwerk van bedrijven en kennisinstellingen. Deze toename kan voor een belangrijk deel plaatsvinden in onze regio, waardoor het lonkend perspectief ontstaat van stabilisatie of in het meest gunstige geval een lichte groei van het aantal inwoners. Als belangrijke randvoorwaarde geldt dan wel dat het vestigingsklimaat goed op orde is waardoor meer mensen zich in Sittard-Geleen willen vestigen. De stabilisatie of lichte groei zal uiteindelijk leiden tot prettigere woon- en leefomgevingen met breder gedragen en toekomstbestendige voorzieningen door en voor onze inwoners in wijken en dorpen.

De gemeente is in deze strategie vooral gericht op:

- brede participatie van inwoners: 'Iedereen moet meedoen, want iedereen is nodig'.
- aansluiten bij netwerken met energie en innovatiekracht,
- zorgdragen voor binding en verbinding.
- bewaken van de lange termijn visie en de te behalen concrete resultaten.

Netwerken

De netwerken zijn divers qua samenstelling en qua schaalniveau van opereren. Er is zowel sprake van georganiseerde netwerken als van natuurlijke, spontaan gegroeide netwerken, die doorgaans minder strak of in het geheel niet georganiseerd zijn. Een netwerk kan een buurtcoöperatie zijn waarin inwoners, zorgprofessionals, woningcorporatie en verenigingen met elkaar samenwerken in hun eigen wijk. Het kan ook gaan om informele netwerken op dorps-, wijk- of straatniveau. Ook is er in toenemende mate sprake van virtuele netwerken die via sociale media contacten onderhouden en op elkaar terugvallen. Het LED-netwerk is van een compleet andere orde. Het is een formeel netwerk met een vastgelegde governance-structuur. Hierin werken wereldspelers zoals DSM en Sabic, regionale partners als de Universiteit Maastricht, Zuyd Hogeschool, het MKB en de overheid met elkaar samen en worden verbanden gelegd met andere partijen in de Euregio en de regio Eindhoven. Een netwerk kan ook worden gevormd door beleggers, ontwikkelaars, eigenaren, ondernemers, onderwijs- en culturele instellingen die hun krachten bundelen om meer bezoekers naar de centra te trekken. De gemeente wil zoveel mogelijk aansluiten bij bestaande netwerken en met toegevoegde waarde inbreng leveren.

Burgerinitiatieven

Als we inwoners in hun kracht zetten en burgerinitiatieven omarmen, verandert onze rol als gemeente. Bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van voorzieningen in wijken en dorpen en diverse sociale, economische en ruimtelijke initiatieven, kan de creativiteit van netwerken worden aangeboord om deze initiatieven tot wasdom te brengen en deze met een efficiënte en zinnige inzet van gemeentelijke middelen te realiseren. De gemeente kan dit proces financieel ondersteunen met eenmalige impulsmiddelen om activiteiten structureel rendabel te maken. Uiteraard blijft de gemeente waar nodig als vangnet beschikbaar.

De kern van het veranderingsproces is dat maatschappelijke initiatieven duurzamer en meer gedragen worden doordat ze gebaseerd zijn op intrinsieke betrokkenheid en motivatie en de ruimte krijgen om zich als zodanig verder te ontplooiën. Dit verplicht de overheid en professionele partijen, die tot op heden deze initiatieven teveel naar zich toetrokken en de speelruimte daarvoor gingen bepalen c.q. reguleren, om zaken over te laten aan de maatschappij. Dit vraagt dus om loslaten en ruimte creëren (deregulering).

Economische groei

Economische groei gaat niet alleen over bedrijven die slimme dingen uitvinden en daardoor kunnen groeien. Economische groei gaat ook over een gezonde en goed opgeleide beroepsbevolking. Dat begint in de wijken en dorpen, waar de gezondheid van onze inwoners slechter is en de deelname aan het arbeidsproces lager is dan het Nederlandse gemiddelde. Iedereen is nodig. Om banen in te vullen bij de bedrijven, maar ook om bij te dragen aan de leefbaarheid en veiligheid in de wijken en dorpen. Een goed woon- en leefklimaat in onze wijken en dorpen en een goede bereikbaarheid van de centra en bedrijven zijn een belangrijke randvoorwaarde voor werknemers en bedrijven in hun beslissing om zich te vestigen in Sittard-Geleen. Economische groei gaat ook over stedelijke centra en Sportzone Limburg, die niet alleen belangrijk zijn voor het vestigingsklimaat in de stad, maar ook een directe bijdrage moeten leveren aan de economische groei van de stad.

Meer banen, meer inwoners, meer draagvlak voor voorzieningen, samenwerken aan Sittard-Geleen

Dit is het wenkend perspectief voor Sittard-Geleen:

- als het lukt om een verzameling van broedplaatsen te worden van sociale, economische en ruimtelijke innovaties.
- als het lukt om onze partners in de stad enthousiast te krijgen voor de lange termijn visie en concreet te behalen resultaten.
- als het inwoners, bedrijven en instellingen lukt om hun eigen belang ondergeschikt te maken aan het belang van hun netwerken waarin creativiteit ontstaat om economische groei en een

- goed woon- en leefklimaat te realiseren. In de wijken en dorpen, in de stadscentra, in de Sportzone Limburg en in de concentratiepunten van kennis en bedrijvigheid
- als het lukt om de veelzijdigheid en potenties van Sittard-Geleen voor inwoners, bezoekers, ondernemers en werkzoekenden beter te promoten.

1.7. Onze veranderende rol

Reeds eerder is gesteld dat de publieke waarde, vroeger het domein van de overheid, steeds meer in gevarieerde verbanden tot stand komt. Volgens de VNG in haar notitie “ Gemeenten op weg naar 2020”, moet het lokale bestuur voor zichzelf de juiste positie en rol weten te vinden als overheid die de inwoners centraal stelt, weet wat er in de samenleving leeft en dat vertaalt naar passend beleid. Daarbij zal minder vanuit verordeningen en regels kunnen worden gehandeld en zal het meer gaan om maatwerk en individuele oplossingen. Hoewel regels altijd nodig blijven, zijn ze niet meer uitgangspunt maar sluitstuk. Deze kanteling zal veel vragen van colleges, raadsleden en ambtenaren: macht of gezag, voorlichting of communicatie, ‘zorgen voor’ of ‘zorgen dat’.

Deregulering blijft actueel. Immers ruimte creëren en loslaten, vergt elke keer weer het overwegen of een regel echt toegevoegde waarde heeft en of hier ook daadwerkelijk op gehandhaafd gaat worden.

De veranderende rol is niet nieuw. Het is een logisch vervolg op ontwikkelingen waarmee wij ook in Sittard-Geleen de afgelopen jaren ervaring hebben opgedaan. Trajecten waarbij inwoners met initiatieven bij ons aanklopten, en trajecten waarbij de gemeente, inwoners en andere belanghebbenden in een zo vroeg mogelijk stadium heeft betrokken. We noemen hier onder andere de aanpak van de bestuursopdracht duurzame accommodaties, het initiatief voor een hondenspeelweide in Geleen, het burgerinitiatief buurtbus Einighausen, het BOSS park, het project Mijn Zuid Sittard, de herontwikkeling van het Stadspark in Sittard, de herinrichting van het Ecrevisseplein in Obbicht, het project van de leefbaarheidsagenda, de Gebiedsvisie Geleen-Zuid & Kluis, de processen rondom de 3 decentralisaties, het compacter maken van de stadscentra, het project Leefbaar Stadbroek (Veilige Buurten Aanpak) en buurtpreventie. Op lokaal niveau binnen centrummanagement en parkmanagement, de vereniging Brandpartners Sittard-Geleen en het citymarketingbeleid. Een recent voorbeeld, dat landelijk veel lof ontvangt, is LED (Limburg Economic Development). LED is een regionaal netwerk waarin de drie O’s (ondernemers, onderwijs en overheden) samenwerken aan het realiseren aan een gemeenschappelijk opgestelde economische agenda. De agenda is gericht op “ownership”; de “eigenaar” is initiatiefnemer en tevens trekker, zorgt voor draagvlak en financiën en voert uit. Onze gemeente participeert in dit netwerk als één van de partners, faciliteert en ondersteunt initiatieven en treedt soms op als ‘eigenaar’.

Wij zien de echte verandering van onze rol daar waar ons beleid echt de leefwereld van inwoners raakt: in onze wijken en dorpen. Het wijkgericht werken en burgerparticipatie is de vooruitgeschoven post om de kracht van de stad nog beter te benutten, door de betrokkenheid, kennis en kunde vanuit de samenleving te verbinden met de inzet van de gemeente en andere organisaties. We hebben daar de afgelopen jaren een start mee gemaakt waar het gaat om de fysieke leefomgeving alsook veiligheid in wijken en dorpen en willen nu ook voor het sociale domein de kracht van lokale initiatieven ondersteunen. Het recent vastgestelde plan van aanpak Transformatie “ Hallo 2020” markeert de start van deze ontwikkeling en volgt op de transitie per 1 januari 2015 als gevolg van de drie decentralisaties in het sociale domein. In een separate bijlage van deze kadernota wordt specifiek ingegaan op deze belangrijke opgave en wordt de aanpak van wijkgericht werken in bijlage 1 en de aanpak van burgerparticipatie in bijlage 2 binnen Sittard-Geleen verder uitgewerkt.

1.8. Opgaven

De drie prioriteiten van het coalitieakkoord 'burgers en stad, een combinatie van kracht' leggen focus op de investeringen die Sittard-Geleen moet doen om de ambitie 2025 te realiseren. Dit zijn:

- Economische structuur en werkgelegenheid,
- Stedelijke functies,
 - o met het accent op de samenhangende aanpak en de versterking van hun onderscheidende profielen van de centra van Sittard en Geleen, onder andere cultuur en evenementen;
 - o doorontwikkeling Sportzone Limburg
- Sociale vitaliteit,
 - o met het accent op wijkgericht werken waarbij taken op het gebied van openbare ruimte zorg, werk, jeugd en veiligheid vanuit het versterken van burgerparticipatie zo dicht mogelijk bij onze inwoners worden gebracht

Om deze ambitie te bereiken moet er binnen en buiten de gemeente het geloof zijn dat dit alles in 2022 gerealiseerd zal zijn. Voor het geloof in deze ambitie is het belangrijk dat onze eigen inwoners en bedrijven trots zijn op wat er in de stad gebeurt en de kansen die er zijn zien en grijpen. Ook moet de stad aantrekkingskracht uitoefenen op bedrijven, werknemers en bezoekers van buiten de stad. Dit is de reden waarom de verbetering van de profilering van de stad, als derde accent opgenomen in het coalitieakkoord, belangrijk is voor de realisatie van de ambitie 2022. Het gaat dan om de brede profilering van Sittard-Geleen.

Hieronder worden de drie belangrijkste opgaven, de prioriteiten van ons beleid beschreven. Ook verwijzen wij naar de plannen van aanpak voor de drie accenten van het coalitieakkoord in bijlage 1.

Economische structuur en werkgelegenheid

Visie

De ambitie 2022 kan gerealiseerd worden als er een Zuid-Limburgs netwerk van bedrijven, kennisinstellingen en overheden ontstaat, waaruit een continue stroom aan innovaties voortkomt vanuit de grote industriële bedrijven en het (brede) MKB. Deze innovaties leiden – op de schaal van Zuid-Limburg tot extra investeringen waardoor de bijdrage in het BBP met € 8,5 miljard groeit, waarvan € 5 miljard door MKB-investeringen. De beroepsbevolking van Zuid-Limburg is in de toekomst fysiek en mentaal gezond en voldoende in aantal om in 2020 de 19.000 banen op (V)MBO niveau en de circa 5.000 banen op HBO/WO niveau in te vullen¹⁰. Dat betekent dat iedereen nodig is. Eén integraal arbeidsmarktbeleid voor de regio. Dat op termijn kan leiden tot één Euregionale kenniseconomie en arbeidsmarkt met baanzekerheid en carrièreperspectief in de 'vijver' die voor de Zuid-Limburgse burgers groeit van 270.000 banen in Zuid-Limburg naar meer dan 2 miljoen banen in de Euregio Maas-Rijn.

Context

Sinds de 50-er jaren van de vorige eeuw zijn economische groei en banen in Nederland nog nooit zo weinig vanzelfsprekend geweest als in de huidige tijd, waarin economieën buiten Europa sterk in opkomst zijn en de veranderingssnelheid van het economische krachtenveld zeer hoog is. In de visie Europe2020 is het Europese antwoord op deze opgave dat een slimme, duurzame en inclusieve groei centraal moet staan. Slimme groei staat voor het scheppen van netwerken van ondernemers, onderzoekers en overheden die in de wereld voorop lopen in het bedenken, maken en verhandelen van innovaties. Duurzame groei staat voor de bescherming van het klimaat, het terugdringen van het gebruik van natuurlijke hulpbronnen en het hergebruik van producten. Inclusieve groei staat voor de participatie van iedereen die dit kan in het arbeidsproces. In de in ontwikkeling zijnde Europese

¹⁰ cijfers economische ontwikkeling: Ambities LED op basis van Rapport Brainport 2020 uit 2011

Urban Agenda en nationale Agenda Stad krijgen de (partners in de) steden een centrale plek in deze strategie omdat hier de kansen het grootst zijn op economische, sociale en ruimtelijke innovatie. Op nationale schaal is een verschuiving waar te nemen van het Topsectorenbeleid naar Smart Industries. In het Topsectoren beleid krijgen een beperkt aantal sectoren prioriteit zoals Chemie, Logistiek, Lifesciences & Health en Hightech Systems. Met Smart Industries komt er een accent op de koppeling tussen de Topsectoren en de (moderne) maakindustrie. De Regionale Innovatie Strategie van het Landsdeel Zuid, de visie Brainport2020 Zuid-Oost Nederland, de kennis-as Limburg en de visie en acties van de partners in Limburg Economic Development sluiten hier geheel op aan.

De partners in Sittard-Geleen, zoals de grote industriële bedrijven, de universiteiten en andere kennisinstellingen, de andere overheden, de Euregionale partners, zijn kansrijk om de kansen van de economische groei van de Euregio te benutten voor groei van bedrijfsresultaten en groei van werkgelegenheid. De aansluiting van het MKB op de innovatieontwikkeling, de arbeidsparticipatie en het woon- en leefklimaat zijn onderdelen van de opgave die nog krachtige impulsen nodig hebben. De gemeente opereert in netwerken vanuit haar toegevoegde waarde. Om de toegevoegde waarde van de gemeentelijke inzet goed te bepalen wordt een economische visie opgesteld.

In het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) is geconstateerd dat er voor kantorenlocaties, bedrijventerreinen en detailhandellocaties te weinig programma is waardoor leegstand aan de orde is. In Zuid-Limburgs en regionaal verband wordt als vervolg op het POL gezamenlijk beleid hierop geformuleerd.

Doelstellingen 2015-2022

- Continueren van participatie in de LED organisatie
- Bijdragen aan de doorontwikkeling van de clusters chemie, automotive en logistiek.
- Benutten van MKB kansen (bedrijventerreinen, wijkwinkelcentra en in de centra).
- Voldoende en kwalitatief goed geschoolde werknemers.
- Kansen aansluiting onderkant arbeidsmarkt, aansluiting op participatiewet .
- Uitbouwen praktijkscholen.
- Goede aansluiting onderwijs op de Euregionale arbeidsmarkt.
- Grensoverschrijdende arbeidsmarkt.
- Gezonde werknemers en inwoners.
- Gebiedsontwikkeling Chemelot en VDL/Nedcar.
- Visie Zuid-Limburg voor kantoren, bedrijventerreinen en detailhandel.

Stedelijke functies

Visie

De ambitie 2025 kan gerealiseerd worden als in de stedelijke centra netwerken ontstaan van vastgoedeigenaren, winkel-, horeca- en leisure-ondernemers, onderwijsinstellingen, culturele instellingen en inwoners, die hun stedelijk centrum als hun gezamenlijk domein beschouwen. Het stedelijke centrum van de toekomst is een broedplaats voor studenten, (jonge) ondernemers en creatieve mensen in een omgeving waar altijd wel wat te doen is en die daardoor aantrekkingskracht heeft op consumenten, toeristen en inwoners. Cultuur en evenementen spelen hierbij een belangrijke rol. Hierdoor ontstaat een groei van bezoekersaantallen en verbetert het financiële draagvlak voor winkels, horeca en culturele voorzieningen. (Eu)regionale profilering van de veelzijdigheid en mogelijkheden van Sittard-Geleen ook op het gebied van sportzone, cultuur en evenementen draagt bij aan een verdere versterking van de stadscentra. De bereikbaarheid van de stad blijft continu aandacht vragen om het bezoek, werken en wonen aantrekkelijk te houden.

Context

De stadscentra in heel Nederland hebben het moeilijk om het hoofd boven water te houden. De al jarenlange hoge leegstandscijfers maken dit zeer tastbaar. Het overaanbod aan

winkelvloeroppervlak, internetverkoop en veranderend consumentengedrag anderszins zijn bezwarende factoren voor de stadscentra. In het POL wordt de constatering gedaan dat voorheen sprake was van 'programma zoekt locatie' naar 'locatie zoekt programma'. Er is vaak te weinig programma voorhanden om een stadscentrum interessant te houden voor consumenten. Consumenten maken steeds meer de keuze tussen internetaankopen en inkopen doen als onderdeel van het bezoek aan een stad waar veel te doen is. Winkelgebieden die hiervoor onvoldoende kritische massa hebben kansen als wijk- of stadsdeelcentrum. In het POL is het historische centrum van Sittard aangeduid als regionaal verzorgend stedelijk centrum, waar het accent ligt op 'shoppen', vrijetijdsbeleving en ontmoeten. Het centrum van Geleen heeft in het POL de rol van (boven)lokaal verzorgend centrum.

In de afgelopen maanden is het plan Zitterd Revisited geactualiseerd en door de raad vastgesteld. Het plan is gericht op een herijking van de gewenste ontwikkeling van de binnenstad van Sittard. Het betreft een integrale aanpak van het stadscentrum. Tijdens de raadsbehandeling is het belang van het organiseren van voldoende uitvoeringskracht besproken. Besluitvorming over de financiën is doorgeschoven naar deze kadernota. Ook is het centrumplan Geleen volgens dezelfde aanpak recent geactualiseerd. Hiermee ligt de basis klaar om conform het coalitieakkoord een accent te zetten op de aanpak van de stadscentra. Ook hier zullen naast de gemeente andere belanghebbenden als (horeca)ondernemers, vastgoedeigenaren, inwoners etcetera initiatieven moeten nemen om de grote opgaven in gezamenlijkheid op te pakken.

De Sportzone Limburg in Sittard-Geleen draagt bij aan een aantrekkelijk woon- en leefklimaat. Momenteel spelen er twee ontwikkelingen: ten eerste afronding van fase 1 waarbij het gaat om afronding van de noodzakelijke grondtransacties en het realiseren van de (definitieve) veilige wielieromgeving.

Met de realisatie van het Fitlandcomplex inclusief scholen nabij het Fortunastadion is de eerste fase van Sportzone Limburg nagenoeg gerealiseerd. Komende periode zullen nog de noodzakelijke grondverwervingen en de realisatie van de definitieve veilige wielieromgeving plaatsvinden. Daarnaast heeft een expertteam op verzoek van provincie en gemeente een visie ontwikkeld voor Sportzone Limburg fase 2.0. Het expertteam adviseert doorontwikkeling met de focus op wielersport, running/triatlon en urban sports. Hierop is een 'harde marktconsultatie' uitgevoerd. Conclusie is dat marktpartijen de business case levensvatbaar vinden maar geven aan dat deze sec commercieel niet volledig te dekken is. Sportzone 2.0 is een maatschappelijke business case die privaat-publiek moet worden ontwikkeld. Komende periode zullen provincie en gemeente het vervolgproces ingaan waarbij, conform het provinciaal coalitieakkoord, de verantwoordelijkheid primair bij de gemeente ligt. Bestaande afspraken hierbij zullen hierbij worden gerespecteerd.

Beide sporen worden uitgewerkt binnen de bestaande afspraken met de provincie (kostenverdeling van 25% door de gemeente(n) en 75% door de provincie).

Doelstellingen 2015-2022

- Uitvoeringsprogramma Zitterd Revisited.
- Uitvoeringsprogramma actualisatie centrumplan Geleen.
- Sportzone afronding fase 1 en visie ontwikkeling Sportzone 2.0.
- Doorontwikkeling cultuurbedrijf De Domijnen.
- Evenementenbeleid.

Sociale vitaliteit

Visie

De wereld verandert snel en dat betekent dat wij ons als overheid moeten aanpassen. De verhouding tussen overheid en samenleving is sterk in beweging. De samenleving is actief en kenmerkt zich als een energieke samenleving waarin mondige, autonome inwoners en vernieuwende bedrijven steeds vaker het publieke domein betreden. En niet op uitnodiging, maar op eigen initiatief, op hun eigen manier en met een ongekende creativiteit, reactiesnelheid en leervermogen. Deze maatschappelijke ontwikkeling vraagt om een betere aansluiting van de overheid op wat er in de maatschappij gebeurt. De overheid moet idealiter afscheid nemen van de systeemwereld en gaan werken in de leefwereld van onze inwoners. Kenmerken van de systeemwereld, zijn: verticaal, centraal en top-down. We zijn gewend aan vaste procedures, richtlijnen en protocollen. De systeemgerichte manier van werken is prima in geval van bv. opgelegde wet- en regelgeving. Maar waar het gaat om beleidsontwikkeling en –uitvoering en om activiteiten die in de maatschappij ontstaan merken we dat de systeemwereld, waar de gemeente in verkeert, haaks staat op de leefwereld van onze inwoners. De gemeente moet in de leefwereld van onze inwoners gaan staan om samen met hen te werken aan een aantrekkelijke stad met goede voorzieningen. Kenmerken van deze leefwereld zijn: horizontaal, decentraal, flexibel en bottom-up.

Sittard-Geleen is, in onze ambitie, een stad waarin de wijken, kernen en buurten hun eigen identiteit behouden en waarin we samen met de inwoners en hun verenigingen, maar ook met in de wijk actieve professionele instellingen, wijk- en buurtplatforms, huisartsen, onderwijzers, thuiszorgmedewerkers, wijkagenten en toezichthouders, vrijwilligers en mantelzorgers werken aan een vitaal gemeenschapsleven, een veilige en zorgzame samenleving. Met als streven de sociale cohesie van de vitale gemeenschappen binnen onze wijken, kernen en dorpen te behouden en te versterken. In het coalitieakkoord is aangegeven dat we burgerparticipatie centraal willen stellen in ons handelen om zodanig de kracht van de samenleving (nog) sterker te benutten. Dit komt van pas bij de krachtige gezamenlijke impuls die nodig is om de komende jaren grote leefbaarheidsvraagstukken het hoofd te bieden. Immers die vraagstukken vragen om een gemeente die omgevingsgericht werkt en dichtbij inwoners staat. Wijkgericht werken en burgerparticipatie worden ingezet om de betrokkenheid, kennis en kunde vanuit de samenleving te verbinden met de inzet van de gemeente en andere organisaties. Dit geldt voor onderwerpen in het brede spectrum van de gemeente, zoals participatie, zorg, welzijn, veiligheid en wordt gerealiseerd door het centraal stellen van de (denk)kracht, vitaliteit en het zelf organiserend vermogen van onze stad. Daarbij geldt dat initiatieven die in de maatschappij ontstaan (vaak) niet wachten op de overheid om daar een besluit over te nemen, maar die vinden ook doorgang ondanks de overheid. Participatie ontstaat niet als de overheid zegt dat het moet, maar als mensen vinden dat het kan.

Context

Deze omslag is al begonnen. We hebben hier recent een start mee gemaakt waar het gaat om de fysieke leefomgeving alsook veiligheid in wijken en dorpen. We willen nu ook voor het sociale domein de kracht van lokale initiatieven ondersteunen. Het recent vastgestelde plan van aanpak Transformatie “Hallo 2020” markeert de start van deze ontwikkeling en volgt op de transitie per 1 januari 2015 als gevolg van de drie decentralisaties in het sociale domein.

Werken in de leefwereld van onze inwoners betekent een forse veranderopgave voor de gemeente (bestuur en organisatie) en voor de maatschappij. Het is geen radicale transitie, maar de uitdaging aan de gemeente om zich steeds zo goed mogelijk te verhouden tot wat zich in de samenleving afspeelt. Soms door flexibel te zijn, mee te bewegen of ruimte te bieden aan andere partijen, soms door stevig te sturen en consequent te zijn en soms door zich terug te trekken of überhaupt niets te doen en vooral aan anderen de ruimte te laten. Het is niet zo zeer het vermogen om een eigentijdse manier van werken eigen te maken, maar de kunst om te herkennen welke vorm het beste past bij

welke situatie. Deze nieuwe rolopvatting is wezenlijk om deze versnelling aan te brengen. De rol van de overheid verandert van 'zorgen voor...' naar 'zorgen dat...'. Dit is fundamenteel en vergt niet alleen een andere mindset, maar ook een andere wijze van acteren in de samenleving. Het is geen proces dat zich als vanzelf voltrekt. Het vergt bestuurlijke en managementaandacht, en gevoel voor de omgeving, om deze verandering door te voeren. Het verbeteren van de samenhang tussen de verschillende ontwikkelingen en een gedeelde visie / gedeeld richtingsgevoel kan de gemeente (bestuur en organisatie) helpen om de leerkansen en verbetermogelijkheden die deze trajecten met zich meebrengen te effectueren.

De doorontwikkeling naar burgerparticipatie wordt nader beschreven in bijlage 2 van deze Kadernota (burgerparticipatie). Ook wijkgericht werken is een prima instrument om participatie in de stad op te sporen, te faciliteren, stimuleren, mensen en zaken aan elkaar te verbinden, kennis te ontwikkelen en kennis te delen. Het doel van wijkgericht werken is een verbindende aanpak binnen de wijk tot stand te brengen, met een positief effect op de sociale vitaliteit. Daarbij wordt gewerkt met offline (op straat in wijken en buurten) en online (internet, social media) manieren om elkaar te treffen, ideeën uit te wisselen en participatie tot stand te brengen. In bijlage 1 wordt beschreven hoe wij als gemeente omgaan met Wijkgericht Werken.

Doelstellingen 2015-2018

- Veranderopgave gemeentelijke organisatie voortzetten rond thema's burgerparticipatie, omgevingsbewust werken en wijkgericht werken.
- Plan van aanpak Transformatie "Hallo 2020" in het sociale domein vormgeven gelinkt aan thema's burgerparticipatie, omgevingsbewust werken en wijkgericht werken.
- Doorontwikkeling wijkgericht werken conform bijlage 1 van deze kadernota.
- Doorontwikkeling burgerparticipatie conform bijlage 2 van deze kadernota.
- Bij de ontwikkelingen rond burgerparticipatie, omgevingsbewust werken en wijkgericht werken wordt gekozen voor een stevige impuls op het inzetten van digitale communicatie (sociale media etc.) als communicatiekanaal (wederkerig)tussen samenleving en gemeente. Dit wordt meegenomen in de op te stellen digitale ambitie van onze gemeente.

1.9. De kadernota en (burger)participatie.

De kadernota is een vertaalslag van ontwikkelingen geschetst in het coalitieakkoord 2014-2018, de drie prioriteiten van beleid: economische structuur en werkgelegenheid, stedelijke functies en sociale vitaliteit, en de drie accenten : versterking van de stadscentra en cultuur, doorontwikkeling wijkgericht werken en verbetering van de profilering van de stad. Bij deze ontwikkelingen zelf vindt (burger)participatie van inwoners en andere stakeholders per onderwerp plaats. Daarom is ervoor gekozen om over de inhoud van deze kadernota, waarin de resultaten van deze ontwikkelingen tot nu toe worden gepresenteerd, geen separaat proces van (burger)participatie te organiseren.

2. FINANCIËEL KADER

In dit hoofdstuk wordt het financieel kader nader geduid. Voordat hierop wordt ingegaan is het van belang om kort het beeld te schetsen rondom de financiële situatie. Het lokale lastenniveau – met name de OZB - van niet-woningen is het hoogste van Nederland. In het lokale lastenniveau van de woningen is de flexibiliteit – lees ruimte – beperkt. Met name door de hoge OZB component in de lokale lasten die thans nog door een lage rioolheffing wordt gecompenseerd. Echter gezien toekomstige inspanningsverplichtingen bij riolering / waterbeheer zal deze compensatie op termijn gaan wegvallen. Daarnaast ligt er een pakket aan wensen voor nieuw beleid dat het middelenkader ver overstijgt. Kijkend naar de ruimte respectievelijk wenselijkheid om extra om te buigen kan geconstateerd worden dat het opnieuw ten laste van de meerjarige taakstelling brengen van niet gedekt nieuw beleid geen optie is.

Voor het financieel beleid gelden onderstaande kaders:

- Realiseren van een sluitende meerjarenbegroting. Dit betekent realisatie van lopende ombuigingsmaatregelen en maatregelen uit het coalitieakkoord.
- Nieuw beleid is pas aan de orde als er sprake is van een structureel sluitende meerjarenbegroting.
- Inzet op het verwerven en benutten van subsidies en provinciale middelen.
- Kostendekkende tarieven voor de gemeentelijke dienstverlening.
- De transformatie van de 3 decentralisaties, inclusief effecten van de nieuwe verdeelmodellen worden op basis van het principe 'Trap op, trap af' opgevangen binnen de budgettaire kaders van het sociaal domein (inclusief achtervang).
- Toereikende middelen voor de saneringsopgave. De beschikbare saneringsmiddelen worden niet ingezet voor nieuw beleid.

Daarnaast gelden nog de volgende algemene ontwikkelingen die op termijn bepalend zijn voor de invulling van de kaderstelling:

- Krimpend financieel perspectief als gevolg van het rijksbeleid, de terugtrekkende overheid, andere rollen/ werkwijzen, van verzorgingsstaat naar burgerparticipatie.
- Objectieve verdeelmodellen van de drie decentralisaties in het sociaal domein. Op dit moment is het beeld dat sprake is van een substantiële teruggang in middelen. De vertaling van de financiële effecten is naar verwachting bekend in de meicirculaire dan wel de septembercirculaire 2015.

LOKALE LASTEN

Op basis van de door de provincie Limburg gepubliceerde woonlastenmonitor 2015 blijkt dat de gemiddelde gemeentelijke woonlasten Sittard-Geleen in 2015 € 0,72 onder het gemiddelde van de 10 grootste Limburgse gemeenten ligt. Een forse verbetering ten opzichte van 2014. In dit jaar lagen de gemiddelde gemeentelijke woonlasten in Sittard-Geleen € 13,48 boven voornoemd gemiddelde. Ondanks deze verbetering is er geen sprake van ruimte in de lokale lasten. Het grote aandeel OZB en de verwachte stijging in het rioolrecht in de komende jaren zijn hier debet aan. Dit sluit niet uit dat we de komende jaren weer boven het gemiddelde gaan uitkomen.

Geconstateerd wordt dat bij de niet-woningen sprake is van een hoog lokaal lastenniveau, met name door de OZB. Daarom wordt een terughoudend belastingbeleid gevoerd. Ter compensatie van deze hoge lokale lasten is de terugploegregeling ingezet. Naast de terugploegregeling vinden er structuurversterkende maatregelen in de stad plaats.

Voor het gemeentelijk belastingkader gelden de volgende uitgangspunten:

- Continuering van de lijn om de gemeentelijke woonlasten te heffen op basis van het gemiddelde van de grote Limburgse gemeenten.
- De tarieven worden uitsluitend geïndexeerd, tenzij er sprake is van noodzakelijke investeringen op het gebied van afval en riool.
- In het kader van de terugploegregeling wordt 50% van de netto meeropbrengst OZB niet-woningen verkregen als gevolg van areaaluitbreiding in de gebieden Chemelot, VDL Nedcar (incl. IPS Yard) en Holtum Noord toegevoegd aan de reserve economische ontwikkeling ten behoeve van structuurversterking in de chemie, automotive en logistiek in ruil voor afspraken met partners ten behoeve van het leggen van verbinding met de stad.
- De algemene heffingen (honden- en toeristenbelasting) worden, voor zover er dekkingsmiddelen zijn uit de ombuigingsmaatregel 'kostendekkendheid', benaderd als bestemmingsheffing.
- Lastenverdeling naar rato van draagkracht op basis van redelijkheid en billijkheid.
- De afnemer/ vervuiler betaalt.
- De dienstverlening is kostendekkend.

Op landelijk niveau wordt momenteel onderzoek gedaan naar het lokale lastenbeleid (commissie Rinnooy Kan). Verruiming van de mogelijkheden voor gemeenten om hun eigen belasting te innen, maakt deel uit van het door het kabinet voorgenomen nieuwe belastingstelsel. Richtingen daarbij zijn het opnieuw invoeren van het gebruikersdeel OZB woningen en een ingezetenenheffing. Een verschuiving van nationale naar lokale belastingen sluit aan bij de decentralisaties van langdurige zorg, jeugdzorg en arbeidsparticipatie naar gemeenten. Als gemeenten meer geld gaan ophalen bij hun ingezetenen, kunnen zij toe met lagere uitkeringen uit het Gemeentefonds van de rijksoverheid, aldus de staatssecretaris. De ruimte die zo ontstaat voor belastingverlaging bij het Rijk, wordt gebruikt om de lasten op arbeid te verminderen. Vooral het bedrijfsleven is huiverig voor hogere lokale lasten zonder dat de belastingdruk van het Rijk navenant afneemt. Zij verzetten zich tegen meer belastingbevoegdheden voor gemeenten. In plaats van die uit te breiden, stellen de organisaties juist voor de groei van de lokale lasten aan banden te leggen. De ondernemersorganisaties pleiten niet voor de bekende macronorm maar een micronorm voor de groei van de lokale belastingen. Door iedere gemeente vast te pinnen op een maximale verhoging van de OZB gelijk aan de inflatie, willen zij voorkomen dat de OZB voor bezit en gebruik van bedrijfspanden in voorkomende gevallen omhoogschiet.

De Raad voor de financiële verhoudingen, die adviseert hoe het Rijk zijn geld verdeelt over provincies en gemeenten, pleitte al eerder voor 'een mix van eigen belastingen', zodat gemeenten de lokale heffingen kunnen afstemmen op hun takenpakket. Van een lokaal belastingplafond wil de Raad niets weten. De Raad vertrouwt erop dat de gemeenteraad de lokale belastingdruk in de hand houdt. Het CBP heeft berekend dat een verschuiving van € 4 miljard van de inkomstenbelasting naar de OZB, 15.000 extra banen oplevert. Dit strookt met de fiscale theorie dat belasting op vastgoed minder verstorend werkt dan op arbeid, omdat huizen moeilijker zijn te verplaatsen dan werk.¹¹

GEACTUALISEERD FINANCIËEL PERSPECTIEF

Het begrotingsresultaat uit de programmabegroting 2015 vormt het vertrekpunt voor de actualisatie van het financieel perspectief. Dit vertrekpunt toont een tekort tot olopend ruim € 11 mln. in 2018. In de programmabegroting 2015 is het pakket ombuigingsmaatregelen uit het coalitieakkoord 'Burgers en stad, een combinatie van kracht' als dekkingsrichting voor dit tekort aangegeven. Met de begroting 2015 als vertrekpunt wordt in onderstaande tabel de actualisatie van het financieel perspectief toegelicht.

¹¹ Het Financieele Dagblad, 12mei 2015.

X € 1 mln.	2016	2017	2018
Resultaat programmabegroting 2015	-9,60	-9,68	-11,21
Nieuwe ontwikkelingen	-0,35	-0,06	-0,27
Lopende ombuigingsmaatregelen	-0,65	-0,46	-0,26
Inzet achtervang ombuigingen	0,65	0,46	0,00
Parkeren	0,00	0,00	0,00
Onkruidbestrijding	-0,20	-0,20	-0,20
Dekkingsopgave	-10,15	-9,94	-11,94
Mr. 1 IBOR	0,10	0,25	0,50
Mr. 2 Professionele instellingen	0,50	0,75	1,00
Mr. 3 Overige subsidies sociale pijler	0,00	0,00	0,00
Mr. 4 Kostendekkende exploitatie vastgoed	0,99	1,19	1,20
Mr. 5 Geen prijscompensatie 2015-2018	0,90	1,10	1,40
Mr. 6 Arbeidsvoorwaarden	0,50	1,00	1,50
Mr. 7 Parkeerexploitatie	0,00	0,00	0,00
Mr. 8 Anders en minder beleid maken	0,25	0,50	1,00
Mr. 9 Niveau risicobeheersing	0,50	0,77	0,77
Mr. 10 Regionale samenwerking	0,25	0,50	1,00
Mr. 11 Dalend volume WWB	2,30	3,30	3,80
Mr. 12 Diverse ombuigingsmogelijkheden	0,66	0,66	0,66
Totaal dekking pakket ombuigingsmaatregelen coalitieakkoord	6,95	10,02	12,83
Resultaat	-3,20	0,08	0,89

Op basis van het geactualiseerd financieel perspectief blijkt dat rekening houdend met de nieuwe ontwikkelingen respectievelijk inzet van het pakket ombuigingsmaatregelen uit het coalitieakkoord in 2016 een tekort resteert van € 3,20 mln. In het vervolg van deze paragraaf wordt een aantal maatregelen voorgesteld om dit tekort incidenteel af te dekken. Met ingang van 2017 is sprake van een voordelig begrotingsresultaat.

Onderstaand worden de verschillende onderdelen uit het financieel perspectief nader toegelicht.

Nieuwe ontwikkelingen

- **Volumeontwikkeling OZB grote bedrijven:** Bijstelling prognose areaal OZB voor 2016 naar nihil, zowel voor de opbrengsten als het terugploegbedrag. De netto bijstelling bedraagt € 1,13 mln. nadelig.
- **Invoering Wet op de vennootschapsbelasting (Vpb):** De invoering van deze Wet voor gemeenten per 1 januari 2016 heeft tot gevolg dat de (verwachte) Vpb-lasten als kostenpost in de begroting moeten worden opgenomen.
- **Structurele doorwerking van de eerste rapportage 2015:** voor de jaarschijven 2016-2018 is de doorwerking van de rapportage in 2016 € 781.000 positief en voor 2017 en 2018 negatief voor respectievelijk € 60.000 en € 270.000.

Samenvattend heeft dit de volgende financiële consequenties:

X € 1 mln.	2016	2017	2018
Volumeontwikkeling OZB grote bedrijven	-1,13		1
Invoering Wet op de vennootschapsbelasting (Vpb)	PM	PM	PM
Eerste rapportage 2015	0,78	-0,06	-0,27
Totaal nieuwe ontwikkelingen	-0,35	-0,06	-0,27

Lopende ombuigingsmaatregelen

In paragraaf 3.2 ‘Lopende ombuigingsmaatregelen’ wordt de invulling van deze maatregelen nader toegelicht. Uit de toelichting op de maatregel overdracht woonwagenlocaties blijkt dat het bedrag van de vrijvallende kapitaallasten ad € 0,26 mln. ingaande 2018 reeds is ingeboekt ten gunste van het ideaalcomplex (investeringsruimte nieuw beleid). De invulling van de overdracht betekent tevens dat de taakstellingen voor 2016 en 2017 voor € 0,46 miljoen niet worden gerealiseerd. Deze bedragen worden ten laste van de achtervang ombuigingen gebracht. Daarnaast blijkt op basis van het onderzoek kostendekkendheid dat het restant van de taakstelling kostendekkendheid ad € 0,39 kan worden ingevuld voor € 0,2 mln. Met andere woorden, een bedrag van € 0,19 mln. is in 2016 niet-realiseerbaar en wordt gedekt uit de achtervang ombuigingen. Voor 2017 en verder wordt uitgegaan van volledige realisatie.

Parkeren

Momenteel is geëxtrapoleerd sprake van een nadelige exploitatie bij parkeren van € 1,8 mln. Op basis van het onderzoek naar parkeren alsmede het beeld van de lopende parkeerexploitatie zal het pakket met maatregelen niet toereikend zijn om zowel de lopende exploitatie als de ombuigingsopgave te realiseren. De ombuiging is daartoe op nihil gezet. Uit het maatregelenpakket van de opdracht onderzoek parkeren geldt als uitgangspunt dat het lopende begrotingstekort van € 1,2 mln. gedekt wordt.

Onkruidbestrijding

Door een wijziging in de regelgeving is uitvoering van chemische onkruidbestrijding vanaf 1 januari 2016 niet meer toegestaan. Deze ontwikkeling betekent de inzet van duurdere en arbeidsintensieve onkruidbestrijdingstechnieken. Uitgaande van het bestaande vastgestelde kwaliteitsniveau en het vastgestelde financieel kader betekent dit een nadelige bijstelling van de begroting met € 0,2 mln.

Pakket ombuigingsmaatregelen coalitieakkoord

Voor een toelichting op de invulling van het pakket ombuigingsmaatregelen uit het coalitieakkoord wordt verwezen naar hoofdstuk 3 “Ombuigingen coalitieakkoord”.

Dekkingsvoorstellen tekort jaarschijf 2016

Voor de incidentele oplossing van het resterend tekort in jaarschijf 2016 ad € 3,20 mln. wordt voorgesteld dit te dekken uit:

- Inzet van het voordelig jaarrekeningresultaat 2014 na bestemming:	€ 2,27 mln.
- Inzet voordelig resultaat 1 ^e programmarapportage 2015:	€ 0,63 mln.
- Inzet resultaten screening productbegroting 2015:	€ 0,16 mln.
- Verlaging post onvoorzien in 2016 (ombuiging 9 vervroegen)	€ 0,14 mln.

RISICO'S

Naast het realiseren van een sluitende meerjarenbegroting langs de lijn zoals in deze paragraaf geschetst, zijn er nog een aantal risico's die nog niet financieel zijn gekwantificeerd en toekomstig het financieel perspectief nadelig kunnen beïnvloeden. In dit kader kan worden gedacht aan:

- effecten van de objectieve verdeelmodellen (relatie met achtervang sociaal domein) ;
- saneringen (binnenstedelijk, vastgoed (maatschappelijk vastgoed € 5,4 mln.), gronden, parkeren, woonwagens);
- diversen: het Groene Net, baatbelasting Geleen, parkeren (exploitatie), bluswatervoorziening.

ACHTERVANG

Voor het opvangen van niet-voorzien tegenvallers/ risico's is een achtervang beschikbaar in de vorm van de volgende posten:

<i>Bedragen x € 1mln.</i>	31-12-2014
- Algemene reserve (vrije buffer/ algemeen risicoprofiel) ¹	8,0
- Risicoreserve	9,0
- Achtervang sociaal domein	8,8
- Voorziening sanering grondexploitatie - vastgoedexploitaties	35,2

De saldi van de verschillende onderdelen van de achtervang zijn gebaseerd op de definitieve jaarstukken 2014, inclusief voorstellen tot resultaatbestemming.

Algemene reserve

- Saldo eind 2014:	€ 17,7 mln.
- Bij: bestemmingsvoorstel achtervang Sociaal Domein:	€ 2,1 mln.
- Bij: bestemmingsvoorstel t.b.v. begrotingstekort 2016:	€ 2,3 mln.
- Af: achtervang sociaal domein (apart opgenomen):	€ 8,8 mln. -/-
- Af: achtervang ombuigingen (zie vangnet ombuigingen):	€ 2,4 mln. -/-
- Af: dekking tekort begroting 2016:	€ 2,3 mln. -/-
- Af: overige gelabelde posten:	€ 0,7 mln. -/-
Vrije buffer voor algemeen risicoprofiel:	€ 7,9 mln.

Risicoreserve

- Saldo eind 2014:	€ 11,8 mln.
- Af: bestemmingsvoorstel t.b.v. aanvulling voorziening sanering Grondexploitatie en vastgoedexploitaties:	€ 2,8 mln. -/-
	€ 9,0 mln.

Achtervang sociaal domein

- Saldo eind 2014:	€ 6,6 mln.
- Bij: bestemmingsvoorstel t.b.v. achtervang sociaal domein:	€ 2,2 mln.
	€ 8,8 mln.

De achtervang is bedoeld voor de dekking van risico's als gevolg van volumeontwikkelingen in de Participatiewet, Jeugd en WMO en de tijdelijke overbrugging van effecten van de objectieve verdeelmodellen. Daarnaast kan deze achtervang worden ingezet als tijdelijke overbruggingsmaatregel bij de realisatie van openstaande taakstellingen behorende bij het sociaal domein als impuls- respectievelijk experimenteergelden. In de uitwerking van de programmabegroting 2016 wordt het beslag dat, naar verwachting, op de achtervang wordt gelegd nader geconcretiseerd.

Aan deze achtervang kunnen thans de volgende indicatieve bedragen worden gekoppeld:

- volumeontwikkelingen/ effecten verdeelmodellen Jeugd en WMO: P.M.¹².

¹² In afwachting van de meicirculaire / septembercirculaire die naar verwachting meer inzichten geeft in de effecten van de verdeelmodellen.

- Korting Jeugd/WMO in relatie tot de Wet Langdurige Zorg korting € 800.000 gevolgen voor de begroting 2015: P.M.
- impuls- en experimenteergelden: € 150.000, incidenteel.
- taakstelling WSW/ onderkant arbeidsmarkt: € 2.800.000, incidenteel als achtervang voor lopende opdracht om de realisatie van de taakstelling in te vullen.
- Intensivering uitstroom WWB: € 1.560.000, incidenteel.
- Inburgering 2015 + 2016: € 196.000, incidenteel.
- Herindicaties Jeugd / WMO: P.M.

Voorziening sanering grondexploitatie – vastgoedexploitaties

- Saldo eind 2014: € 37,2 mln.
 - Af: resultaatbestemming t.b.v. afwaardering Herenhof 1 en 8: € 2,0 mln. -/-
- € 35,2 mln.**

Daarnaast is voor het opvangen van knelpunten in de realisatie van ombuigingsmaatregelen een vangnet ombuigingen beschikbaar. Dit vangnet omvat onderstaande onderdelen:

<i>Bedragen x € 1mln.</i>	2015	2016	2017	2018	totaal
<u>Achtervang ombuigingen</u>	0,42				0,42
<u>Incidenteel</u> (helft incidentele ruimte OmV ad € 9,1 mln., andere helft voor leegstands- en centrumaanpak)		0,39	0,82	0,82	2,03
<u>Incidenteel uit jaarrekening 2011</u> Nb. Van het beschikbare bedrag ad € 2,44 mln. is € 1,25 mln. ingezet om het tekort in de programmabegroting 2015 (jaarschijf 2015) incidenteel af te dekken.		0,00	0,01	0,50	0,51
Totaal vangnet ombuigingen	0,42	0,39	0,83	1,32	2,96

3. OMBUIGINGSKADER

In dit hoofdstuk wordt de kaderstelling voor de ombuigingen verder uitgewerkt. Hierbij gaan het ten eerste over de afwikkeling van een aantal lopende ombuigingsmaatregelen (OmV) en ten tweede om de invulling van het pakket ombuigingsmaatregelen uit het coalitieakkoord.

Het pakket van lopende maatregelen en de ombuigingsmaatregelen is gelegitimeerd via het coalitieakkoord en de begroting 2015. Gezien hun aard, namelijk onderuitputting, geldt dit eveneens voor de additionele maatregelen.

LOPENDE OMBUIGINGSMATREGELEN

- Overdracht woonwagenlocaties

Met ZOwonen is inmiddels bestuurlijk op hoofdlijnen overeenstemming bereikt over de overdracht van de nog resterende woonwagenlocaties. De locaties worden in fases overgedragen. Hierbij zal de privaatrechtelijke rol van de gemeente als verhuurder van woonwagenstandplaatsen en voor een klein aantal huurwoonwagens, worden overgenomen door ZOwonen. De gemeente blijft uiteraard verantwoordelijk voor haar publiekrechtelijke taken. De totale kosten voor de overdracht bedragen € 4,91 mln. Hierbij wordt uitgegaan van de overdracht in erfpacht van alle locaties in 2015, met uitzondering van de locaties Tudderenderweg en Obbichterweg, die in 2017 worden overgedragen.

In de voorziening en de reserve is een bedrag van € 3,98 mln. opgenomen om de overdracht mogelijk te maken. Dit betekent dat er additioneel een bedrag van € 0,93 mln moet worden onttrokken aan de voorziening. Vanaf 2016 wordt 0,14 mln van de taakstelling gerealiseerd. Het restant van de taakstelling wordt in 2018 gerealiseerd. De niet realisatie wordt ten laste van de achtervang ombuigingen gebracht.

Door de vrijval van kapitaallasten in 2018 ad € 0,26 mln. dient in 2018 nog € 0,34 mln. ingevuld te worden. Het bedrag aan vrijval kapitaallasten woonwagens is al eerder ingeboekt ten gunste van het ideaalcomplex (investerings nieuw beleid). Kortom dit bedrag van € 0,26 mln. wordt niet gerealiseerd en maakt onderdeel uit van de totale financiële opgave, zie paragraaf 2.3 'Geactualiseerd financieel perspectief'.

	2015	2016	2017	2018
Overdracht woonwagenlocaties	0,00	0,14	0,14	0,34
	0,00	0,14	0,14	0,34

- IBOR werkbedrijf

Door uitvoering van de taken van het team wijkbeheer in een regionaal werkbedrijf werd een besparingspotentieel van € 0,5 mln. voorzien. Het regionaal werkbedrijf is nog niet tot stand gekomen. Wel wordt binnen de verschillende deelgebieden van het beheer van de openbare ruimte naar samenwerkingsmogelijkheden gezocht. In het 3^e kwartaal van 2015 wordt gestart met het actualiseren van het rapport inzake het regionaal werkbedrijf.

Het uitgangspunt is dat de taakstelling wordt gerealiseerd door middel van samenwerkingsmogelijkheden/ aanbestedingsvoordelen. Indien blijkt dat dit niet mogelijk is, wordt een voorstel gedaan om dit (anders) op te lossen respectievelijk door incidenteel de achtervang in te zetten.

	2015	2016	2017	2018
IBOR werkbedrijf	0,20	0,50	0,50	0,50

- **Evenementen**

Vanaf 2016 krijgt de ombuiging een nadere plek in de uitwerking van de programmabegroting 2016 e.v. Deze ombuiging is onderdeel van het traject om te komen tot één budget evenementen. De nadere ontwikkelingen en wensen met betrekking tot de versterking van de stadscentra (Zitterd Revisited en Masterplan Geleen) zijn hier mede van invloed op.

	2015	2016	2017	2018
Evenementen	0,10	0,10	0,10	0,10

- **Kostendekkendheid**

In het kader van de belastingmaatregelen 2015 is een onderzoek uitgevoerd naar de kostendekkendheid van de tarieven. Het restant van de taakstelling € 0,39 mln. is in te vullen door tariefstijging respectievelijk kostenbesparing. Nader onderzoek ten behoeve van de kadernota 2015 heeft geresulteerd in voorstellen voor een totaalbedrag van € 0,20 mln. Dit betekent dat een bedrag van € 0,19 mln. niet wordt gerealiseerd, dit wordt gedekt uit de achtervang ombuigingen. Voor 2017 en verder wordt uitgegaan van volledige realisatie.

De voorstellen hebben betrekking op:

- Toeristenbelasting:	€ 25.000
- Lijkbezorgingsrechten:	€ 13.860
- Leges burgerlijk stand:	€ 20.000
- Leges verstrekkingen BRP (voorheen GBA):	€ 6.000
- Leges verkeer en vervoer:	€ 38.000
- Leges omgevingsvergunning (bouwactiviteiten):	<u>€ 100.000</u>
totaal	€ 202.860

In bijlage 4 is een verdere uitwerking opgenomen.

	2015	2016	2017	2018
Kostendekkendheid		0,20	0,39	0,39

- **WSW/ onderkant arbeidsmarkt**

Deze ombuiging is met name gericht op het terugdringen van de structurele tekorten van de WSW (ca. € 2,8 mln. per jaar). Daarnaast is nog een deel van de component terugdringen bijstandsvolume te realiseren. De derde component uit deze maatregel, afschaffen ID en WIW is volledig gerealiseerd.

Met betrekking tot de aanpak van het tekort WSW wordt op korte termijn een besluit genomen over een fors pakket aan maatregelen (beschut werk e.d.). Voor zover de effecten van dit pakket dit jaar nog niet voldoende zijn om de taakstelling (volledig) te realiseren, wordt voorgesteld dekking te zoeken binnen het totale budgettaire kader sociaal domein, inclusief de beschikbare achtervang. Daarnaast moet nog rekening gehouden worden met middelen voor de dekking van mogelijke frictiekosten. Voor wat betreft de terugdringing van het bijstandsvolume wordt volop

ingezet op reïntegratie en handhaving waarbij vertrouwen het uitgangspunt is in de bejegening van de cliënten.

De volgende factoren zijn van invloed op de realisatie van de taakstelling:

- Verdienmodel WSW wordt steeds lastiger vanwege verschuiving naar beschermt werk en door de rijksbezuinigingen.
- Grote afhankelijkheid van de regionale economische situatie, als kans.
- De omvang van de te ontvangen BUIG-middelen is afhankelijk van landelijke ontwikkelingen en de werking van het verdeelmodel.
- De instroom in de bijstand is deels een autonome ontwikkeling en moeilijk (lokaal) te beïnvloeden.
- Afname van het participatiebudget.
- Besluit beschutte participatie, als kans.

	2015	2016	2017	2018
WSW/ onderkant arbeidsmarkt	3,03	3,54	3,54	3,54

OMBUIGINGEN COALITIEAKKOORD

- **Maatregel 1: IBOR**

Het beschikbare budgettaire kader is gebaseerd op het IBOR beleidsplan 2012-2015. In 2016 wordt dit beleidsplan geactualiseerd. In onderstaande voorstellen is een onderscheid gemaakt in voorstellen die direct bij de begroting 2016 kunnen worden ingezet respectievelijk een pakket maatregelen dat zijn beslag krijgt in het kader van het nieuwe IBOR beleidsplan. Tevens wordt in het kader van meer burgerparticipatie in overleg getreden met de bewoners over het niveau van onderhoud en welke bijdrage hieraan vanuit de buurt geleverd kan worden.

	2015	2016	2017	2018
Investeringsbudget IBOR voorgaande jaren niet volledig inzetten (vrijval € 1,3 mln. investeringsruimte)		0,10	0,12	0,14
Verlaging jaarlijks beschikbare investeringsbudget IBOR blauw met € 0,3 mln. Nb. Resterende € 0,3 mln. vanwege samenhangende inzet toevoegen aan algemene IBOR investeringsmiddelen.				
IBOR beleidsplan 2016 (o.a. heroverweging beeldkwaliteitsniveau, beperken vervangingsinvesteringen/ onderhoudsbudgetten, omvorming areaal, onderhoudsarm ontwerpen en beheren en meer burgerparticipatie).			0,13	0,36
		0,10	0,25	0,50

- **Maatregel 2: Professionele instellingen**

De taakstelling wordt in 2016 ingevuld middels efficiencybesparingen bij de professionele instellingen (met name PIW), waarbij de dienstverlening aan de burger zoveel als mogelijk wordt ontzien. De taakstelling op het bestaande takenpakket van de professionele instellingen voor 2017 en volgende jaren wordt ingevuld binnen het kader van het transformatieproces 3 decentralisaties. Deze taakstelling wordt dus niet gerealiseerd op de nieuwe taken. Binnen de vastgestelde opdracht voor de transformatie van het sociaal maatschappelijk domein is deze taakstelling expliciet opgenomen. De uitwerking van deze opdracht dient nog plaats te vinden.

	2015	2016	2017	2018
Efficiencybesparingen professionele instellingen (met name PIW).		0,50	0,50	0,50
Aanpassing bestaand takenpakket professionele instellingen (PIW, GGD en Sportstichting)			0,25	0,50
		0,50	0,75	1,00

- **Maatregel 3: Overige subsidies sociale pijler**

Voorstel is inzake de herziening van de Algemene Subsidie Verordening en herijking subsidierelaties en beleidsregels sociaal domein af te zien van een afzonderlijke ombuiging op de subsidies van alle vrijwilligersorganisaties.

	2015	2016	2017	2018
Geen afzonderlijke ombuiging		0	0	0

- **Maatregel 4: Kostendeckende exploitatie vastgoed**

Om deze ombuiging te effectueren wordt onderstaand pakket aan maatregelen voorgesteld. Uit hoofde van het afstoten van vastgoed is aan de maatregel afboeking vastgoed een bedrag van € 0,28 mln. gekoppeld. De benodigde saneringsmiddelen voor de afwaardering van de boekwaarden maakt onderdeel uit van het traject van de jaarrekening 2014 respectievelijk de beoordeling van de toereikendheid van de voorziening sanering grondexploitatie – vastgoedexploitaties.

Overigens is in de begrote exploitatie geen rekening gehouden met huurderiving als gevolg van leegstand.

	2015	2016	2017	2018
Cultuurbedrijf (is gerealiseerd)	0,16	0,15	0,36	0,36
Accommodatievisie		0,24	0,21	0,20
Indexering contract Sportstichting		0,24	0,24	0,24
Afboeking vastgoed		0,28	0,28	0,28
Doorbelasting servicekosten	0,01	0,02	0,04	0,05
Huurindexering	0,04	0,04	0,04	0,04
Verkoop pacht, volkstuinten, reststroken en incidenteel	0,04	0,01	0,01	0,02
Verhogen havenomzet		0,01	0,01	0,01
Verkoop niet-strategisch vastgoed	pm	pm	pm	pm
	0,25	0,99	1,19	1,20

- **Maatregel 5: Geen prijscompensatie 2015-2018**

Via de besluitvorming over de programmabegroting 2015 is deze maatregel structureel in de begroting verwerkt. Deze maatregel wordt gerealiseerd door de beschikbare ruimte voor de indexering (gemeentefonds, OZB-opbrengst, leges) niet te benutten voor prijscompensatie van de materiële budgetten (intern/ extern).

Bij de jaarlijkse begrotingsbehandeling wordt beoordeeld welke budgettaire ruimte, na invulling van de taakstelling, beschikbaar is om de bijdragen aan gesubsidieerde instellingen te indexeren.

	2015	2016	2017	2018
Geen prijscompensatie 2015-2018	0,60	0,90	1,10	1,40

- **Maatregel 6: Arbeidsvoorwaarden/ Maatregel 8 Anders en minder beleid maken**

In hoofdstuk 5 'Kaders bedrijfsvoeringsmodel' wordt de doorwerking van de focus van de ambitie op het perspectief van de bedrijfsvoering respectievelijk de benodigde organisatie aangegeven. In dit kader is de totale financiële opgave voor de organisatie in beeld gebracht. In deze opgave worden de nieuwe taakstellingen op arbeidsvoorwaarden en beleid meegenomen. De richting om deze opgave te dekken is dat de openstaande vacatures (na aftrek van inhuur in de flexibele schil) en het personele verloop in de komende jaren wordt ingezet voor achtereenvolgens de afwikkeling van de mobiliteitspool, de taakstelling op arbeidsvoorwaarden (principe van werk boven behoud van extra vrije dagen) en de taakstelling anders en minder beleid maken. Ruimte die dan nog resteert, aangevuld met verdere mobiliteit, wordt ingezet voor nieuwe impulsen.

Op basis van een benadering in aantallen/ fte's blijkt dat er voldoende ruimte is om genoemde taakstellingen te kunnen realiseren. Aan de hand van de daadwerkelijke afbouw van de mobiliteitspool en het natuurlijk verloop in de komende jaren kan de financiële vertaling worden gemaakt.

Aan de invulling van deze taakstellingen zijn de volgende randvoorwaarden gekoppeld:

- Voorzien in strategische personeelsplanning (inclusief mobiliteitsbevorderende maatregelen, vertrekregeling, inzet trainees etc.)
- Centrale sturing op de personele kosten
- Overeenstemming met het GO omtrent de invulling van de taakstelling arbeidsvoorwaarden.

In hoofdstuk 5, waarin het kader voor het bedrijfsvoeringsmodel is aangegeven, worden het traject en de middelen toegelicht om aan deze randvoorwaarden invulling te geven.

	2015	2016	2017	2018
Arbeidsvoorwaarden		0,50	1,00	1,50
Anders en minder beleid maken		0,25	0,50	1,00
		0,75	1,50	2,50

- **Maatregel 7: Parkeerexploitatie**

Op basis van het onderzoek naar parkeren alsmede het beeld van de lopende parkeerexploitatie zal het pakket met maatregelen niet toereikend zijn om zowel de lopende exploitatie als de ombuigingsopgave te realiseren. De ombuiging is daartoe op nihil gezet. Uit het maatregelenpakket van de opdracht onderzoek parkeren geldt als uitgangspunt dat het lopende begrotingstekort van € 1,2 mln. gedekt wordt.

	2015	2016	2017	2018
		0,00	0,00	0,00

- **Maatregel 8: Anders en minder beleid maken**

Zie uitwerking maatregel 6.

- **Maatregel 9: Niveau risicobeheersing**

Via de besluitvorming over de programmabegroting 2015 is deze maatregel structureel in de begroting verwerkt. De maatregel wordt gerealiseerd door de jaarlijkse storting in de risicoreserve met € 0,5 mln. te verlagen. Aanvullend wordt met ingang van 2017 jaarlijks het budget voor de post onvoorzien gehalveerd (€ 0,27 mln.). Na verwerking van deze maatregel bedraagt de dekkingsgraad¹³ 110% en is daarmee passend voor het risicoprofiel. Via de onderdelen van de p&c-cyclus wordt het risicoprofiel geactualiseerd en de ontwikkeling van de dekkingsgraad gemonitord.

	2015	2016	2017	2018
Verlaging storting in de risicoreserve	0,50	0,50	0,50	0,50
Halvering van de post voor onvoorzien uitgaven			0,27	0,27
	0,50	0,50	0,77	0,77

- **Maatregel 10: Regionale samenwerking**

De financiële voordelen als gevolg van samenwerking op hoger schaalniveau vindt met name plaats door inkoopvoordelen. Deze inkoopvoordelen zijn het resultaat van de intensivering van de gezamenlijke inkoop binnen het Shared Service Center ZL i.o. Op basis van nader onderzoek van het besparingspotentieel op het inkooppakket wordt de omvang van de taakstelling bepaald en in de begroting verwerkt. Daarbij wordt ook gekeken naar de kwalitatieve doelstellingen uit het inkoopbeleid (social return, duurzaamheid en MKB).

Aanvullend worden mogelijkheden tot intensivering van (regionale) samenwerking op bedrijfsvoerings- en overige taken onderzocht.

	2015	2016	2017	2018
Inkoopvoordelen door regionale samenwerking				
Intensivering (regionale) samenwerking op bedrijfsvoerings- en overige taken				
		0,25	0,50	1,00

- **Maatregel 11: Dalend volume WWB**

Deze maatregel betreft een extra taakstelling volumebeperking bijstand. De opdracht is vertaald naar een extra uitstroom van uiteindelijk 300 bijstandsgerechtigden in 2018. Er is een plan van aanpak in voorbereiding om deze taakstelling te kunnen realiseren. Hierbij wordt uitgegaan van een bredere aanpak dan 300 bemiddelingen omdat het cliëntenbestand onvoldoende direct bemiddelbaren kent. Via de doorlopende cliëntlijn, eenmaal geactiveerd wordt niet meer losgelaten en steeds doorontwikkeld tot het hoogst haalbare niveau, komt een deel van de geactiveerden (ten minste 300) op het niveau van: regulier werk, werk met loonsubsidie of werken naar vermogen.

De volgende factoren zijn van invloed op de realisatie van de taakstelling:

- Economische ontwikkeling/ werkgelegenheidsontwikkeling.
- De omvang van de te ontvangen BUIG-middelen is afhankelijk van landelijke ontwikkelingen en het verdeelmodel.

¹³ (beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit(risicoprofiel)) x 100%

- De instroom in de bijstand is deels een autonome ontwikkeling en moeilijk (lokaal) te beïnvloeden.
- Afname van het participatiebudget.

De realisatie van deze taakstelling is mede gebaseerd op het uitgangspunt dat er voor 2016 een oplossingsrichting ligt voor de taakstelling WSW. Indien de effectuering van de oplossingsrichting meer tijd vraagt, wordt hierop teruggekomen. Zie tevens uitwerking van de lopende maatregel WSW/ onderkant arbeidsmarkt. Stapeling van beide taakstellingen is niet de bedoeling.

	2015	2016	2017	2018
Dalend volume WWB		2,30	3,30	3,80

- **Maatregel 12: Diverse ombuigingsmaatregelen**

In het coalitieakkoord is een pallet aan zoekrichtingen opgenomen, variërend van verkoop reststroken openbaar groen tot terugdringen van ambtelijke kosten rondom subsidies en vergunningen, slimmer aanbesteden en besparing op onderzoekskosten. Deze zoekrichtingen zijn verdisconteerd in de invulling van de lopende maatregelen (kostendekkendheid, organisatietaakstelling) respectievelijk de overige maatregelen uit het coalitieakkoord (kostendekkende exploitatie vastgoed en regionale samenwerking).

In het verlengde van deze ombuigingsmaatregel is op basis van een screening van de productbegroting 2015 naar additionele ombuigingsmogelijkheden gezocht. Hierbij is met name gekeken naar de mate waarin prestaties en inspanningen bijgedragen aan het strategisch kader zoals in hoofdstuk 1 aangegeven, respectievelijk de mate waarin deze bijgedragen aan de topprioriteiten en accenten zoals opgenomen in het coalitieakkoord. Daarbij is ook een relatie gelegd met de structurele onderuitputting bij een aantal begrotingsposten in de afgelopen jaren.

Op basis van de screening van de structurele onderuitputting (periode 2012-2015) wordt voorgesteld de onderuitputting van onderstaande begrotingsposten te laten vrijvallen:

- Dierenoverlast:	€ 10.000
- Mobiliteit:	€ 30.000
- Leerplicht/ RMC:	€ 50.000
- Substitutie financiering NME	€ 70.000
- Structurele storting risicoreserve:	<u>€ 500.000</u>
Totaal	€ 660.000

De onderuitputting op de structurele storting in de risicoreserve is additioneel op maatregel 9, niveau risicobeheersing. Dit betekent dus dat de structurele storting in de risicoreserve van € 2,0 miljoen in maatregel 9 met € 0,5 miljoen en in maatregel 12 nogmaals met € 0,5 miljoen verlaagd wordt tot € 1,0 miljoen.

Verdere ombuigingen in de toekomst worden telkens gekoppeld aan de afzonderlijke jaarschijven van de begroting.

4. KADER NIEUW BELEID

De inzet van nieuw beleid is gericht op de prioriteiten en accenten uit het coalitieakkoord. Daarbij wordt gekeken in welke mate wordt bijgedragen aan de invulling van de visie (participatie en groei met aandacht voor een passend niveau in kwaliteit en kwantiteit van de bedrijfsvoering).

Het is overigens aan te nemen dat de realisatie van de diverse voorstellen zich over een langere periode zal uitstrekken. Als richting wordt daarom voorgesteld om uit te gaan van een planningshorizon van 8 jaar (twee bestuurs-/raadsperiodes) in plaats van een horizon van 4 jaar. Het voorstel is ook om het “oud nieuw beleid” in de afweging te betrekken. In die zin dat nieuwe voorstellen worden gekoppeld aan de middelen van oud nieuw beleid dat nog steeds in de begroting staat maar niet in uitvoering is. Ook is het goed om ruimte te houden voor flexibiliteit en nu niet meteen alles dicht te timmeren. Zo wordt voorgesteld middelen beschikbaar te houden om tegenvallers te kunnen opvangen.

BEOORDELINGSCRITERIA

Inhoudelijke criteria

- Voorstellen moeten bijdragen aan de prioriteiten volgens het coalitieakkoord: economische structuur en werkgelegenheid, sociale vitaliteit, stedelijke functies.
- Voorstellen moeten bijdragen aan de accenten uit het coalitieakkoord: versterking stadscentra, doorontwikkeling wijkgericht werken, profilering van de stad.
- Daarbij wordt gekeken in welke mate wordt bijgedragen aan de invulling van de visie (participatie en groei). Deze bijdrage aan de inhoudelijke kaders wordt vooraf uitgewerkt door aan de hand van een gerichte toelichting aantoonbaar te maken dat middelen een bijdrage leveren aan de inhoudelijke doelen ('beleidsevaluatie ex ante').
- Voorstellen moeten uitvoerbaar zijn binnen de aangegeven termijnen (2015-2022) en de beschikbare middelen (budgetten (zie financiële criteria) en eigen capaciteit).

Financiële criteria

- Inzet van nieuw beleid is pas aan de orde als er sprake is van een structureel sluitende meerjarenbegroting.
- Saneringsmiddelen worden niet (in-)direct ingezet voor de dekking van nieuw beleid.
- De voorstellen voor nieuw beleid moeten passen binnen de beschikbare budgettaire kaders.
- Om de uitvoering van de voorstellen voor nieuw beleid te borgen maken de kosten van voorbereiding, toezicht en oplevering ('VTO-kosten', indicatief 15 % als een getoetst ervaringsgegeven uit de branche) impliciet onderdeel uit van de voorstellen – ze dienen daar telkens onderbouwd te worden - en worden niet meer afzonderlijk begroot.
- Voor de budgettaire kaders nieuw beleid gaat het om 2 blokken, zie onderstaand schema.

Blok 1: Korte termijn (2015-2018) : € 30 miljoen investeringsruimte plus cumulatief € 0,4 miljoen exploitatieruimte (oplopend tot € 1,2 miljoen in 2018), gedekt in de huidige begroting.

Blok 2: Middellange termijn (nieuwe bestuurs-/raadsperiode 2018-2022): De ruimte voor nieuw beleid wordt bepaald door de systematiek van het ideaalcomplex. Dit betekent voor investeringen (IBOR en investeringen onrendabel) dat de ruimte voor nieuwe investeringen correspondeert met de vrijval kapitaallasten van oude investeringen. Een doorrekening voor de periode 2019-2022 laat zien dat voor betreffende jaarschijven € 6 mln. voor IBOR gedekt is en voor onrendabele investeringen respectievelijk € 7 – € 10 – € 9 – € 10 miljoen¹⁴. Het jaarlijks

bedrag aan exploitatielasten voor nieuw beleid ad € 0,4 mln. moet worden gedekt door de inwisseling met oud beleid ('oud voor nieuw').

Voor zover de aangegeven dekking voor investeringen en exploitatie niet mogelijk is, wordt de financiële opgave vergroot.

Aanvullend op bovenstaand budgettair kader zijn de resterende investeringsmiddelen voor 'oud' nieuw beleid beoordeeld op de mate waarin posten in uitwerking zijn respectievelijk betrokken kunnen worden bij de afdekking van 'nieuw' nieuw beleid. Voor de onderstaande posten liggen geen uitvoeringsvoorstellen voor:

- Herstructurering voorzieningen:	€ 1,7 mln.
- Economie en wijkwinkelcentra:	€ 2,0 mln.
- Leefbaarheidsagenda:	€ 4,0 mln.
- Sportzone (gekoppeld aan provinciale cofinanciering):	€ 2,0 mln.
	€ 9,7 mln.

Voorgesteld wordt de inzet van de resterende investeringsmiddelen 'oud' nieuw beleid ad € 9,7mln. toe te voegen aan de ruimte voor 'nieuw' nieuw beleid. De totale investeringsruimte wordt dan € 76,18 mln.

Schematisch kan de ruimte voor nieuw beleid, bestaande uit de 2 blokken, als volgt worden samengevat:

x € 1 mln.	Blok 1					Blok 2				
	2015	2016	2017	2018	2015-2018	2019	2020	2021	2022	2019-2022
Exploitatieluimte										
Gedekt	0,00	0,40	0,80	1,20		1,20	1,20	1,20	1,20	
Additioneel na extra ombuiging						0,40	0,80	1,20	1,60	
Investeringsruimte										
	5,48 ¹	5,0 ² + 9,7 = 14,7	10,00	10,00	40,18	7,00	10,00	9,00	10,00	36,00
	Gedekt in begroting 2015					Ideaalcomplex				

¹ Het beschikbare bedrag van jaarschijf 2015 ad € 5,48 mln. betreft matchingsmiddelen welke worden vertaald in de uitvoeringsplannen.

² Betreft ruimte nieuw beleid conform jaarschijf 2016 van de begroting 2015.

Procesmatige criteria

In het vervolg van dit hoofdstuk wordt ten aanzien van voorstellen voor nieuw beleid, passend binnen de inhoudelijke en financiële criteria, onderscheid gemaakt in:

- Voorstellen aan de raad op basis waarvan het college na besluitvorming tot uitvoering kan overgaan. Voorstellen die politiek bestuurlijk gevoelig zijn worden altijd afzonderlijk aan de raad voorgelegd.
- Voorstellen aan de raad die richtinggevend van aard zijn en op latere momenten via de P&C-cyclus of afzonderlijke voorstellen in de raad aan de orde komen.

¹⁴ Gebaseerd op de prognose van de vrijval van de kapitaalslasten 2019-2022, exclusief afval en riool, exclusief vrijval kapitaalslasten die ingezet zijn voor de taakstelling vastgoed, inclusief de doorwerking van de volledige kapitaalslasten van de investeringen 2018 naar 2019 en verder, uitgaande van 2,5 % rente, uitgaande van een gemiddelde afschrijvingstermijn van 25 jaar voor IBOR en 20 jaar voor overige investeringen.

Voorstellen waarvan via de kadernota aan de raad wordt gevraagd om in uitvoering te kunnen nemen, bevatten onderstaande informatie:

- Aanleiding van het voorstel (motivatie waarom het voorstel voorligt en nu ook de middelen vrijgegeven moeten worden).
- Beoogde resultaten / doelen van het voorstel (wat moet bereikt worden) op een dusdanige manier vastgelegd dat achteraf de uitvoering ook geëvalueerd kan worden.
- Beschrijving van de activiteiten die aan het resultaat gaan bijdragen (wat wordt daarvoor gedaan). Bij een programma kunnen dit de projecten zijn die aan het programmaresultaat gaan bijdragen.
- Planning van de uitvoering, verdeeld over de jaarschijven.
- Gevraagde middelen, verdeeld over de jaarschijven (wat gaat het kosten).
- Dekking van de gevraagde middelen. Behalve gemeentelijke middelen kunnen dit ook middelen van derden of andere overheden zijn.
- Administratieve verwerking (begrotingswijziging).

Door per voorstel bovenstaande informatie te verstrekken is het mogelijk dat de raad besluiten neemt op basis waarvan het college de uitvoering meteen kan gaan oppakken. Dit gebeurt op een zodanige manier dat aan de ene kant de raad commitment geeft voor de lange termijn plannen en het college mogelijkheden tot handelen geeft en aan de andere kant rekening wordt gehouden met het budgetrecht van de raad inclusief de votering van kredieten voor programma's en/of projecten. Het voteren van kredieten aan programma's is daarin een nieuw element. Voorheen gebeurde dit namelijk alleen op projectbasis. Dit betekent dat middelen op een hoger abstractieniveau beschikbaar gesteld worden. Een programma kan vervolgens wel weer uit meerdere projecten bestaan. Het inregelen van deze projecten kan het college verder invullen. Dit vanuit de intentie dat programma's respectievelijk programmatische sturing, moeten bijdragen aan een samenhangende realisatie van doelen en meer verbinding met uitvoering en omgeving. Programma's worden daarbij voorzien van eigen middelen en capaciteit respectievelijk aanlevering daarvan door de lijnorganisatie. Overigens is deze nieuwe stap een logische stap als gekeken wordt naar de systematiek van de programmabegroting tot dusver, waarin de exploitatiemiddelen op programma/themaniveau ook door de raad aan het college beschikbaar worden gesteld en het college vervolgens de producten inregelt om de programma's te realiseren.

INVENTARISATIE THEMA'S NIEUW BELEID

Voor de inventarisatie van de thema's voor nieuw beleid wordt verwezen naar de bijlage 'Clustering thema's nieuw beleid naar prioriteiten - accenten'. In deze bijlage is de koppeling gelegd tussen de voorstellen voor nieuw beleid en de bijdrage aan de prioriteiten – accenten uit het coalitieakkoord. In onderstaande tabel wordt de relatie gelegd tussen de beschikbare middelen voor nieuw beleid respectievelijk het totaal aan voorstellen voor nieuw beleid per categorie.

Beschikbare middelen:

- De beschikbare middelen zijn gebaseerd op het beschikbare budgettaire kader.
- Op basis van de beoordeling van de resterende investeringsruimte 'oud' nieuw beleid is (eenmalig) een investeringsbedrag beschikbaar van € 9,7 mln.

Benodigde middelen:

De voorstellen voor nieuw beleid zijn geordend naar een viertal categorieën, te weten:

- Economische structuur en werkgelegenheid.
- Stedelijke functies - versterking van de stadscentra en cultuur en verbetering van de profilering van de stad.
- Sociale vitaliteit - wijkgericht werken.

- Overig (autonome ontwikkelingen, thema's niet direct toewijsbaar aan een van de drie prioriteiten).

De financiële consequenties van deze inventarisatie kunnen als volgt worden samengevat.

x € 1 mln.	2016		2017		2018		2019	
	expl	inv	expl	inv	expl	inv	expl	inv
Economische structuur en werkgelegenheid	0,10	3,50	0,10	3,50	0,10	3,50	0,10	3,50
Stedelijke functies	0,29	5,00	0,57	5,00	0,57	5,00	0,57	5,00
Sociale Vitaliteit	0,00	0,00	0,27	0,00	0,59	0,00	0,59	0,00
Overig	0,00	2,00	0,00	2,00	0,00	2,00	0,00	2,00
Totaal	0,39	10,50	0,94	10,50	1,26	10,50	1,26	10,50
Beschikbaar	0,40	5,00 + 9,70	0,80	10,00	1,20	10,00	1,20	7,00
Saldo	0,01	4,20	-0,14	-0,50	-0,06	-0,50	-0,06	-3,50

In bovenstaand overzicht zijn de benodigde middelen voor nieuw beleid afgezet tegen het beschikbare middelenkader voor de periode 2016-2019. Overeenkomstig de kaderstelling voor nieuw beleid moeten voorstellen uitvoerbaar zijn binnen deze termijn.

In bijlage 3 nieuw beleid zijn alle voorstellen op een rij gezet.

5. KADER BEDRIJFSVOERINGSMODEL

In de kadernota 2015 wordt de richting aangegeven voor het beleid van de periode 2015-2018. Dit beleid is gericht op de inhoud (prioriteiten en ombuigingen) binnen de beschikbare middelenkaders (structureel sluitende meerjarenbegroting). De manier waarop dit beleid gerealiseerd wordt, wordt bepaald door de bestuursstijl (burgerparticipatie, van buiten naar binnen), de manier van sturing (programmatisch werken) en de ontwikkeling van de organisatie conform ESEO. Dit gebeurt binnen een context van een wijzigende rol van de overheid, kwaliteit van dienstverlening en bedrijfsvoering, andere rollen en werkwijzen waaronder meer samenwerking. In deze paragraaf worden de kaders voor de bedrijfsvoering waarbinnen dit vorm en inhoud gaat krijgen, nader gedefinieerd. Binnen deze kaders gaat vervolgens de verdere uitwerking plaatsvinden.

De thema's wijkgericht werken en participatie komen aan bod in bijlagen 1 en 2 van deze kadernota.

5.1 Inhoudelijke kaders bedrijfsvoeringsmodel.

Focus van de ambitie (van visie naar strategie) heeft zijn doorwerking in het perspectief van de bedrijfsvoering. In ESEO (2012) is in eerste instantie het ontwikkelperspectief van de organisatie aangegeven voor de volgende 5 jaar. Daartoe behoren een goedkopere organisatie, zero based opgebouwd, in de regio, met samenwerking op het gebied van de bedrijfsvoering en integratie van beleid. De financiële taakstelling is een belangrijke. Inmiddels noopt een aantal ontwikkelingen zoals gedefinieerd tot versnelling. Dit betekent dat duidelijk wordt welk type:

- organisatie (flexibilisering; netwerk; samenwerking; ontschotting),
 - medewerker (competenties; houding en gedrag) en
 - sturing (programmasturing gericht op resultaten / prioriteiten, samenhang en verbinding; organiseren lijnsturing op reguliere uitvoering; 80/20 principe¹⁵; adequate doelformulering)
- daar voor nodig is. Uitgangspunt is dat er geen sprake is van een reorganisatie, hooguit van deelaanpassingen.

Kwaliteit, kwantiteit, flexibiliteit, integraliteit en tijdigheid behoeven nu de aandacht. Er zit spanning tussen enerzijds het beheerdeel (reguliere taken, uitvoeren productbegroting) en anderzijds het ontwikkeldeel/-potentieel binnen de organisatie. Beide delen vereisen andere kwaliteiten, waarbij met name voor het laatste deel ruimte zou moeten worden gecreëerd. De financiële taakstellingen lopen hiernaast op.

De kaderstelling is hieronder verder neergezet betreffende de manier van sturing en de manier van werken. De kaderstelling wordt afgesloten met een aantal acties.

Manier van sturing : programmatisch werken.

Bij het traject van Ombuigen met Visie is de basis gelegd voor de huidige indeling van de begroting en de daaraan gekoppelde sturing. De begroting is toen zero-based opgebouwd waarbij drie groepen van taken zijn onderscheiden : prioriteiten, basisvoorzieningen en wettelijke taken. De uitvoering van de begroting is gekoppeld aan de clusters (en teams) en heeft daarmee sterk het karakter van lijnsturing. De inrichting van de sturing wordt verder verfijnd door het element van programmatische sturing op te nemen. Doel van programmatische sturing is om een samenhangende realisatie van geformuleerde doelen te bereiken, te zorgen voor meer verbinding in de uitvoering door de organisatie en om zo aan te sluiten op de omgeving .

¹⁵ 20% van de taken vertegenwoordigt 80 % van het belang, Voor deze taken is de sturing intensiever dan voor de andere taken.

De programmatische sturing is met name bedoeld voor de onderdelen prioriteiten en het initiëren van basisvoorzieningen. Daarmee ligt de focus meer op taken die een duidelijk begin en einde hebben, een strategisch karakter hebben en minder gericht zijn op de tactisch operationele dagelijkse taken van de gemeente. Dit belang is geen vast belang maar kan door de actualiteit worden bepaald. Grofmazig wordt dit belang in de kadernota bepaald (zie hoofdstuk 1) waarbij maatschappelijke effecten / belang, politiek belang en financieel risico / belang de graadmeters zijn. De lijnsturing richt zich voornamelijk op de dagelijkse tactische en operationele taken van de gemeente. Het gaat dan om de uitvoering van de basisvoorzieningen en de wettelijke taken. Een belangrijk deel van deze taken komt terug in de wijkgerichte aanpak en loketfunctie. Programma's worden voorzien van eigen middelen en capaciteit respectievelijk aanlevering daarvan door de lijnorganisatie.

Manier van sturing : versterking van de kaderstellende en controlerende rol van de raad.

Met de auditcommissie resp. de commissie kwaliteit raadsvoorstellen is eerder de wens besproken voorstellen te doen voor de versterking van de kaderstellende rol van de gemeenteraad. Aanleiding daarvoor vormden onder andere enkele rapporten van de Rekenkamercommissie. Thema's waren de kwaliteit van de definities van beleidsdoelen, te behalen resultaten en bijbehorende indicatoren en in het algemeen de evalueerbaarheid van beleid. Daarnaast is gesproken over mogelijkheden om P&C-processen te vereenvoudigen.

Het coalitieakkoord heeft deze thematiek inmiddels in de context van een herdefiniëring van de besturingsfilosofie geplaatst. Nadrukkelijker dan voorheen wordt die context bepaald door de wens doelen en te behalen resultaten te definiëren in een dialoog met stad en regio, bedrijven, instellingen en (groepen van) burgers. Niet langer is de overheersende vraag wat voor de gemeente verstandig beleid is, maar wat in de dialoog "van buiten naar binnen" verstandig beleid blijkt te zijn, waar de stad (de bedrijven, instellingen en burgers) om vraagt en verantwoordelijkheid voor wil nemen en eigen initiatief wil tonen. Deze ontwikkeling maakt het nodig niet alleen de kwaliteit van de kaderstelling door de raad te bespreken, maar ook de proceskant ervan, zowel wat betreft de dialoog "van buiten naar binnen", als de betekenis daarvan voor de samenwerking tussen gemeenteraad en college.

Het coalitieakkoord vormt verder een bevestiging van de voorzet in het overdrachtdossier van het vorige college, waarin (ook in het licht van de reductie van de overhead) gepleit wordt voor een inrichting van de bedrijfsvoering, die meer gebaseerd is op (onderbouwd) vertrouwen en minder steunt op zo volledig mogelijke controle en beheersing. Dit mede tegen de achtergrond om ook op het gebied van de bedrijfsvoering te komen tot een verdere deregulering vanuit het principe "minder regels, meer resultaat". Die wens sluit aan bij het advies van de commissie Depla (VNG) met betrekking tot vernieuwing van de begroting en verantwoording van gemeenten. De commissie doet belangrijke aanbevelingen die consequenties hebben voor zowel de kaderstellende als de controlerende taak van de raad. Daardoor wordt ook bespreking van de controletaak van de raad relevant naast versterking van de kaderstellende rol.

Manier van werken : organisatieontwikkeling.

De in het vorige blok beschreven manier van sturing heeft ook een relatie met de organisatieontwikkeling. Het organisatie ontwikkeltraject van Een Stad Een Organisatie (ESEO) is in 2012 vastgesteld en in 2013 is de implementatie gestart. Als horizon voor de implementatie is 2018 aangegeven. In het eerste deel is er focus geweest op het aanpassen van de structuur van de organisatie, het reduceren van de omvang van de organisatie en het realiseren van de financiële taakstelling. Het tweede deel is voornamelijk gericht om samen met de omgeving invulling te geven aan de gemeentelijke taken zowel voor beleid als uitvoering en om dit op een programmatische

manier te gaan doen. Bij de voorbereiding van de begroting 2015 is naar voren gekomen dat er sprake is van een aantal ontwikkelingen dat noodzaakt om in het genoemde tweede deel van de organisatieontwikkeling een versnelling aan te brengen. Ontwikkelingen die voortkomen uit het rijksbeleid en het coalitieakkoord. Enkele exemplarische ontwikkelingen zijn: gewenst gedrag stimuleren (minder claimgedrag), verbinding maken in netwerken (samenwerking) en burgerparticipatie (van buiten naar binnen, minder overheid en meer samenleving). Deze ontwikkelingen staan niet op zichzelf maar dienen ook in hun onderlinge koppelpunten / verbanden bekeken te worden. Om op het gewenste respectievelijke noodzakelijke niveau te komen wordt ook gewerkt aan opleiding (gericht op andere competenties, houding en gedrag) en cultuur (gericht op intrinsieke samenwerking) en ontschotting.

Manier van werken : Het Nieuwe Werken.

Het nieuwe werken in Sittard-Geleen is gericht op tijd- en plaatsafhankelijk werken, op digitaal respectievelijk papierloos werken en op een vernieuwend kantoorconcept. Om dit vorm en inhoud te geven moet gekeken worden naar zaken als behaviour / brains, bytes en bricks. Het realiseren van samenhang tussen deze onderdelen is cruciaal in de uitwerking van het nieuwe werken. Ook van belang is te onderkennen dat het hier niet om een eenheidsworst gaat. Het type proces is bepalend voor de manier waarop het nieuwe werken uitgewerkt en geïmplementeerd gaat worden. De nieuwe manier van werken betekent dat processen anders, respectievelijk zoveel als mogelijk en voor zover dat zinvol is, geautomatiseerd ingericht worden. In de uitwerking van het nieuwe werken komt dit terug.

Het nieuwe werken is alleen mogelijk als de organisatie en de medewerkers in de mindset daarop voorbereid zijn. Dat vraagt om andere competenties dan tot nu toe gebruikelijk is geweest. Om te beginnen is er sprake van een nieuwe vorm van resultaatgerichtheid. De te behalen resultaten zijn vooraf duidelijk en geaccepteerd, het management stuurt op basis van verantwoord vertrouwen de medewerkers aan en de medewerkers nemen de verantwoordelijkheid om de afgesproken resultaten te halen. Voor de medewerker betekent dit het vakmanschap 3.0, er wordt ambachtelijk professioneel goed werk geleverd in een nieuwe setting, een setting van ondernemerschap en omgevingsgerichtheid. Er wordt meer van buiten naar binnen gewerkt en er wordt meer de interactie opgezocht (burgerparticipatie, samenwerking en netwerken). De strategische personeelsplanning, het HRM-beleid en de (P&C) sturing dienen deze nieuwe manier van werken te ondersteunen.

Als het gaat om de bricks dan betreft dit het werken in een innovatieve kantooromgeving, waar flexibel gewerkt kan worden, maar ook waar mogelijkheden geboden worden om te ontmoeten en die tevens faciliterend is om te ontschotten. Uitgangspunt is dat per medewerker 0,7 werkplek beschikbaar is. Daarmee wordt onderstreept dat het werk niet altijd op kantoor hoeft te gebeuren. Dat kan ook bij de klant, onderweg of thuis. Er is sprake van een fasegewijze verplaatsing van de ambtelijke organisatie naar Geleen als onderdeel van de aanpak leegstandsbestrijding in het centrum van Geleen.

Als het gaat om de bytes, dan ligt hierin een belangrijke voorwaarde om tijd- en plaatsafhankelijk te kunnen werken. Het gaat dan niet alleen om de bedrijfsvoeringprocessen maar ook om de primaire en ondersteunende processen. Kaderstellende aspecten voor de digitalisering zijn : toepassen van het principe van 1 keer vastleggen van gegevens; er is 1 waarheid oftewel versie van gegevens; informatie is altijd en overal beschikbaar en actueel; de betrouwbaarheid is in de processen geborgd; er is 1 uniforme digitale archivering waarbij niet meer bewaard wordt dan nodig is; er zijn mogelijkheden om met een workflow te werken; functionaliteiten ondersteunen de processen en leveren bijdragen aan effectiviteit, kwaliteit en efficiency (lean); gemakkelijk zoeken wordt gefaciliteerd; slimme manieren van communiceren, vergaderen en co-creatie worden

ondersteund. Daarnaast wordt gekeken naar de transformatie van vaste naar mobiele middelen en hoe deze georganiseerd worden (“platform”, “cloud”, “bring your own device”, “security” etc). 100% digitaal is overigens niet het uitgangspunt, er zullen altijd uitzonderingen zijn die dan wel goed ingekaderd moeten zijn.

5.2 Acties bedrijfsvoeringsmodel

Op basis van het benodigde type organisatie en de bijbehorende kaderstelling worden volgende acties vastgelegd :

- het exact in beeld brengen van de financiële opgave voor de organisatie. Daarin meenemende de resterende personele taakstelling (uitloop en pool) en de nieuwe taakstellingen op arbeidsvoorwaarden en beleid. De richting om deze opgave te dekken is dat de openstaande vacatures (na aftrek van inhuur in de flexibele schil) en het personele verloop van de komende jaren hiervoor wordt ingezet.
- het in beeld brengen van de extra benodigde kwaliteit en kwantiteit bovenop de minimale zero-based benaderde omvang van de organisatie volgens ESEO en ombuigen met visie. Deze extra respectievelijk andere kwaliteit en kwantiteit is nodig om een impuls te geven aan de ontwikkeltaken van de gemeente.
- het aangeven van nieuwe werkvormen gebaseerd op ontschotting, van buiten naar binnen werken, een samenhangende – programmatische – aanpak.
- het onderzoeken van de mogelijkheden tot flexibilisering van de personeelssamenstelling en deze versneld door te voeren. Hiertoe worden gerekend mobiliteit van zittend personeel (vertrekregeling) en verjonging onder meer door het werken met trainees.
- het uitwerken van het concept van Het Nieuwe Werken.
- het vertalen van maatregelen naar HRM-beleid (strategische personeelsplanning, competenties, opleiding, attitude).
- fasegewijs verplaatsen van het ambtelijk apparaat naar Geleen en daar leegstaande panden benutten.

In de aanpak van deze acties wordt niet gekozen om vanuit het bestaande naar verbeteringen toe te werken. Er wordt voor gekozen om het toekomstperspectief krachtig neer te zetten en daarnaast op korte termijn een aantal gerichte acties of pilots te ondernemen die inspelen op een specifiek knelpunt of vraag respectievelijk behoefte. Alle acties krijgen een vertaling in concrete opdrachten, voorzien van te behalen resultaten, middelen, planning en capaciteit.

5.3 Financiële kaders bedrijfsvoeringsmodel

Wil de organisatie de ambities uit de visie oppakken en realiseren dan is het nodig om in de bedrijfsvoering te investeren en de hierboven aangegeven acties op te pakken. Investerings op het gebied van vakmanschap, digitalisering, processen, HRM en organisatieontwikkeling alsmede facilitair. Het gaat dan om ondersteuning van de organisatie maar ook om het genereren van voldoende trekkracht voor nieuwe ontwikkelingen. Waar eerst nog werd aangenomen dat deze slag via het SSC-ZL gemaakt zou kunnen worden en hebben investeringen in afwachting daarvan niet meer plaatsgevonden, is thans te zien dat dit meer doorlooptijd vergt. Daar staat tegenover dat de aan het SSC gerelateerde financiële taakstellingen van € 2,3 miljoen wel al ingeboekt zijn en de organisatie slechts zero-based, dat wil zeggen voor wettelijke en basistaken plus een gericht aantal prioriteiten is ingericht. Op de SSC-ontwikkeling kan niet meer gewacht worden. Dat zou immers een stagnatie in de noodzakelijke versnelling van het bedrijfsvoeringsmodel betekenen. Dit betekent dat eerder uitgestelde investeringen opgepakt moeten worden. Dit betekent ook dat daar middelen voor in de begroting opgenomen moeten worden.

Er zijn dus middelen nodig om een versnelling te kunnen aanbrengen in de bedrijfsvoering. Het gaat daarbij om volgende sporen : inregelen van een vertrekregeling op basis van maatwerk, het voortzetten van deelname aan het traineeprogramma Richting Zuid eventueel aangevuld met een eigen traineeprogramma gericht op verjonging, vormgeven programmasturing, het vormgeven van het principe van Het Nieuwe Werken en tot slot een passend HRM beleid en HRM instrumenten. Op de diverse sporen maar ook in de aansturing van het hele traject kan externe deskundigheid worden ingezet. Per spoor wordt € 1 miljoen gereserveerd plus € 0,5 miljoen voor de externe ondersteuning. In totaliteit gaat het dan om € 5,5 miljoen aan benodigde incidentele middelen. De dekking hiervan bestaat uit : gereserveerde frictiekosten (€ 2,7 miljoen), bestemde middelen programmasturing (€ 1,3 miljoen), reserve informatiemanagement (€ 0,8 miljoen) en de reserve centraal opleidingsprogramma (€ 0,7 miljoen), zijnde totaal € 5,5 miljoen.

Ook voor de normale ontwikkeling zijn middelen in de bedrijfsvoering nodig. Verdergaande digitalisering (tijd- en plaatsafhankelijk werken, 24/7 dienstverlening) en een innovatief kantoorconcept vragen om structureel extra middelen. Besparingen, zeker op de korte termijn, staan daar nauwelijks tegenover. Dit is omdat de gemeentelijke huisvesting al behoorlijk lage kosten kent en op het gebied van digitalisering het werken met mobiele middelen meer beheer en investeringen vraagt dan een vaste bureauopstelling. Het huisvestingsconcept ambtelijke organisatie maakt financieel onderdeel uit van het Masterplan Geleen. Voor de dekking van de verdergaande digitalisering wordt initieel geput uit bovengenoemde incidentele middelen en op termijn uit de reguliere begroting.

Bijlage 1:

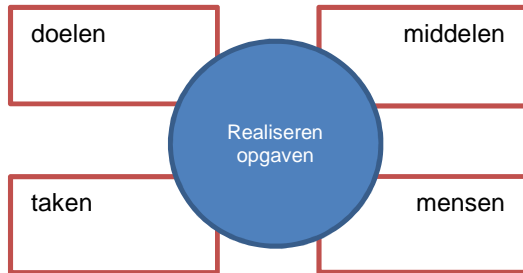
Aanpak accenten coalitieakkoord

Inhoudsopgave

- 1. Algemeen**
- 2. Versterking van de stadscentra en cultuur**
- 3. Wijkgericht werken**
- 4. Verbetering van de profilering van de stad**

1. Algemeen

Bij programmatisch werken wordt effectief samengewerkt tussen maatschappelijke organisaties, gemeenten en inwoners en efficiënt gewerkt binnen de gemeentelijke organisatie.

De Context

De gemeente Sittard-Geleen is in 2001 ontstaan met een duidelijke opgave om te groeien in bestuurskracht, in het belang van de inwoners en bedrijfsleven. De afgelopen jaren is hierop een koers uitgezet, gericht op drie topprioriteiten: economische structuur en werkgelegenheid, stedelijke functies en sociale vitaliteit. Deze drie topprioriteiten zijn vanaf het begin herkenbaar in het beleid van de stad en zijn in de loop der jaren nader aangescherpt.

Na de herindeling zijn in opdracht van het gemeentebestuur stadsgesprekken gevoerd en is gezamenlijk de volgende missie voor Sittard-Geleen vastgelegd: Sittard-Geleen wil zich ontwikkelen (transformeren) tot een herkenbare, samenhangende stad, waarin burgers, bedrijven en instellingen actief vorm en inhoud geven aan de stad.

Kenmerken van deze stad zijn:

- de sterke, eigen, stedelijke identiteit;
- de menselijke maat;
- er wordt voortgebouwd op de unieke kenmerken van de samenhangende delen en de bestaande kleinschalige structuur van buurten en dorpen met ieder hun specifieke eigen identiteit;
- innovatief en tegelijk geworteld in een door industriële activiteiten gestempelde traditie;
- een hoge kwaliteit van wonen, werken en recreëren;
- de bijzondere kwaliteit van het landschap en de aanwezige natuurwaarden;
- een open oog voor de trekkersrol in de regio Westelijke Mijnstreek en een krachtige complementaire positie in het (Eu)regionale netwerk;
- een antwoord op demografische ontwikkeling.

Deze missie is in zijn essentie nog steeds actueel. De uit deze missie destijds geformuleerde drie strategische doelstellingen: het versterken van de sociale vitaliteit van de stad, het versterken van de stedelijke en regionale functies, waaronder versterking van het landschap, en het actief inzetten op transformatie van de economische structuur zijn in de loop der jaren aangescherpt tot de huidige drie prioriteiten van beleid. Deze aanscherping heeft plaatsgevonden als gevolg van het realiseren van doelstellingen zoals bijvoorbeeld de versterking van het landschap via Landschapspark de Graven en Landschapspark Susteren, de noodzakelijke focus en prioritering als gevolg van het krimpende financiële kader en door autonome ontwikkelingen. In 2011 heeft dit geresulteerd in het opnieuw opbouwen van de gemeentebegroting in "Ombuigen met Visie".

Het coalitieakkoord ' Burgers en stad, een combinatie van kracht, kiezen met visie' continueert de ingezette koers van stabiel beleid, onderschrijft de huidige drie prioriteiten van beleid en legt drie stevige accenten: versterking van de stadscentra en cultuur, wijkgericht werken en verbetering van de profilering van de stad. Met de drie decentralisaties in het sociale domein krijgt de gemeente een forse uitbreiding van taken op het gebied van zorg, welzijn en jeugd zorgen.

Daar waar de inhoudelijke koers stabiel blijft en verder wordt aangescherpt, vraagt de manier waarop dit gebeurt om een werkwijze die goed aansluit bij de veranderende omgeving. Het coalitieakkoord introduceert de bestuursstijl "Uitnodigend en Verbindend". Een gemeente met daadkracht, die bestuurlijk en ambtelijk dichtbij haar inwoners staat. Bestuur en medewerkers gaan samen met inwoners, bedrijven, instellingen en de gemeenteraad werken aan een sterker Sittard-Geleen, ruimte biedend voor eigen initiatief en meer verantwoordelijkheid. Samenwerking in open dialoog, met een duidelijk en eerlijk beeld van wat de gemeente doet en wat niet (meer).

2. Versterking van de stadscentra en cultuur.

Wat zegt het coalitieakkoord over de opgave.

De stadscentra zijn topprioriteit. Samen met de ondernemers en pandeigenaren alsook het centrummanagement wordt gewerkt aan compactere, uitnodigende kernwinkelgebieden, ieder met een eigen profiel, met daarop afgestemde impulsen vanuit de gemeente. Zoals het terugdringen van leegstand door het stimuleren van de woonfunctie in de centra en terughoudend zijn bij retailplannen buiten stads- en wijkwinkelcentra. Ook aandacht voor vestigingsfactoren: kwaliteit en diversiteit op het gebied van binnenstedelijk wonen, verblijven (o.a. cultuur, winkelen en horeca) en recreëren (o.a. Sportzone, binnenstedelijk groen, enzovoort). Een aantrekkelijke, veilige en schone openbare ruimte, cultureel aanbod en evenementen alsmede sfeer en gezelligheid op de centrale pleinen. Een verbetering van enkele belangrijke entrees naar de stadcentra.

Centrum Geleen: winkel- annex dienstencentrum met ruimte voor innovatie

Het profiel van winkel- annex dienstencentrum krijgt de komende periode verder vorm. Het Masterplan Geleen wordt herijkt en geactualiseerd, waarbij verplaatsing van functies naar leegstaande panden een belangrijk thema is. Bij deze herbestemming kiezen wij voor milieubewuste en duurzame oplossingen. Mogelijkheden zijn huisvesting van de ambtelijke organisatie alsook regionale diensten in de Geleense binnenstad, herbestemming van het oude karakteristieke stadhuis en verbinding met de snel groeiende bedrijvigheid op de nabijgelegen Chemelot-site, bijvoorbeeld rondom innovatie (de materialenbank), maar ook meer medewerkers van de site die het Geleense centrum bezoeken.

Centrum Sittard: koopcentrum in historische binnenstad

Het profiel als koopcentrum in een historische binnenstad krijgt de komende periode verder vorm. Zitterd Revisited wordt geactualiseerd, waarbij wordt ingezet op versterking van het monumentale karakter en het grensoverschrijdend vermarkten van onze 'Altstadt'. Maar ook verplaatsing van het bestuurscentrum naar het historisch centrum, bij voorkeur in een gemeentelijk pand. Samen met partners de renovatie van winkelcentrum Den Tempel oppakken, inclusief het terugbrengen van het straatbeeld van 'Klein Venetië' door ontkluizing van de Molenbeek. Het op een historisch verantwoorde manier inpassen van de gevel van de V&D. Ondersteunend aan deze impulsen is de gebiedsontwikkeling van het gebied Broeksittarderweg- Keulsebaan, zo mogelijk in combinatie met het gebied van de Oude Steenfabriek aan de voet van de Kolleberg, nabij de gemeentelijke begraafplaats.

Parkeren

Bij uitnodigende stadscentra horen ook goede parkeervoorzieningen. Deze moeten schoon, heel en veilig zijn. En ter versterking van het uitnodigend karakter van de stad borgen dat de parkeertarieven worden gedifferentieerd naar locatie, dag en tijdstip. De exploitatie van de parkeergarages plaatsen we zo mogelijk op afstand.

Wat is de opgave ?

Het vergroten van de aantrekkelijkheid en vitaliteit van de beide stadscentra op basis van de onderscheidelijke profielen. Ook de stad zichtbaarder, uitnodigender en met meer trots profileren.

Wat zijn de doelen ?

Hoofddoelstelling is min of meer synoniem aan de opgave. Vanuit de geactualiseerde visies met bijbehorende projecten – en uitvoeringsprogramma's alsmede gebiedsexploitaties wordt aan de hand van 4 programmalijnen de concretisering van dat hoofddoel nader geëxpliciteerd.

Deze programmalijnen zijn:

1. Centrum- stedelijke functies : een bij het profiel passende optimale mix van retail, horeca, wonen, werken, cultuur, onderwijs en werken.
2. Openbare ruimte : een kwalitatief uitstekend ingericht en onderhouden openbaar gebied, waarbij differentiatie naar deelgebieden en functies tot uitdrukking komt en sfeer en beleving belangrijke ingrediënten zijn.
3. Bereikbaarheid en infrastructuur: een voor alle modaliteiten uitstekend (en veilig) bereikbaar centrum met voldoende (en betaalbare) parkeervoorzieningen.
4. Gebouwen: onderscheid tussen monumenten en niet-monumentale panden met accent op aanpak leegstand en transformatie naar nieuwe functies.

Binnen deze programmalijnen zijn tal van projecten en maatregelen – fysiek en niet fysiek - opgenomen, die elk een bijdrage zullen leveren aan het bereiken van de hoofddoelstelling.

Daarvoor wordt verwezen naar de uitwerking van met name de Uitvoeringsprogramma's 2014 – 2018, maar ook de fase na deze periode (2019 -2025).

Welke middelen zijn noodzakelijk ?

Financiën (programmabudget)

Voor de beide centra zijn gebiedsexploitaties opgesteld. Enerzijds voor het totale programma, anderzijds als onderdeel daarvan voor de beide Uitvoeringsprogramma's, die gekoppeld zijn aan de coalitie-periode.

Op grond van de beide gebiedsexploitaties is voor ZRS en voor actualisatie centrumplan Geleen samen een tekort van netto ongeveer € 65 miljoen geprognosticeerd.

Inzet daarvan zal overeenkomstig de eisen/wensen van opgave- gestuurd werken op een flexibele en adequate manier moeten kunnen geschieden. Uiteraard is daaraan een adequate (periodieke) rapportagestructuur gekoppeld.

Organisatie

Voor de realisatie van de opgave is een adequate, op de opgave (het programma) afgestemde (project)organisatie noodzakelijk.

Communicatie

Zowel intern als extern, zowel algemeen als doelgroepen gericht wordt rond de opgave een op maat gesneden communicatie(strategie) toegepast. Belangrijk hierbij is onder meer bereikte mijlpalen nadrukkelijk voor het voetlicht te brengen.

Samenwerking

De totale opgave is zodanig van aard dat realisatie daarvan niet alleen de gemeente regardeert. Samenwerking in allerlei (nieuwe) vormen en modellen is nodig, waarbij maatwerk per onderdeel of set van projecten uitgangspunt is.

Instrumentarium

Naast de meer traditionele instrumenten (financieel, planologisch etc.) zal het , gelet op de aard en omvang van de opgave en de nieuwe realiteit, ook zaak zijn om een nieuw instrumentarium te ontwikkelen, bijvoorbeeld op het gebied van financiering van de opgave of delen daarvan. Daarbij zal ook nadrukkelijk de rol van “de markt” aan de orde zijn.

Welke mensen zijn betrokken bij het realiseren van de opgave?

Extern

Samenwerkingspartners zijn in eerste instantie de ondernemers, vastgoedeigenaren (al dan niet georganiseerd in een VVE) en overige marktpartijen met belangen in de centra alsmede het per centrum georganiseerde Centrummanagement. Niet in de laatste plaats zullen ook bewoners en overige gebruikers van de centra betrokken zijn.

Interne organisatie

Zoals in het begin van deze notitie gesteld, gaat het er bij programmatisch werken om dat al het handelen is gericht op het realiseren van de maatschappelijke opgaven. En dat de organisatie hier zowel in- als extern hierop is aangepast. Feit is dat de gemeente deze opgaven niet alleen kan realiseren, maar juist in effectieve samenwerking met de meest betrokken partijen. De opgave 'Toekomstbestendige stadscentra met een onderscheidend profiel', is met beide Uitvoeringsprogramma 2014-2018 Zitterd Revisited en het Uitvoeringsprogramma 2014-2018 Masterplan Stadshart Geleen zo integraal als wenselijk en mogelijk voor optimale realisatie van de doelstellingen gedefinieerd. Hierdoor is er zicht op het realiseren van ambities en mijlpalen en benodigde budgetten.

Welke taken vallen onder de opgave?

Feitelijk gaat het hier om de realisering van de totale opgave, zoals deze is opgenomen in de projectprogramma's. Voor de huidige coalitieperiode zijn het daarop gebaseerde Uitvoeringsprogramma 2014-2018 Zitterd Revisited en het Uitvoeringsprogramma 2014-2018 Masterplan Stadshart Geleen leidend. Beide uitvoeringsprogramma's zijn in de bijlage toegevoegd. De taken vloeien voort uit de daarin opgenomen deelprojecten en maatregelen. Enerzijds gaat het om bestaande taken c.q. een herschikking daarvan. Anderzijds gaat het om nieuwe taken. Het accent ligt echter vooral op een andere manier van sturing en werken binnen de opgave. Per onderdeel vindt een nadere uitwerking plaats.

Wat is er vanaf het coalitieakkoord tot nu toe gerealiseerd?

Vanaf de start van de huidige coalitie zijn inmiddels een aantal zaken gerealiseerd. De belangrijkste zijn hieronder weergegeven.

- Actualisatie Zitterd Revisited en Actualisatie centrumplan Geleen, waarbij meer integrale visie en aanpak zijn opgesteld.
- Start aanpak compacter maken centra en aanpak leegstand (o.a. opstart pilots Sittard, Cultuurwarenhuis Geleen)
- Oprichting coöperatie centrummanagement per stadscentrum
- koppeling van centrumaanpak aan citymarketing
- Focus van een transparant evenementenbeleid met één budget
- De belangrijke stadsentree, "De Wissel", is (nagenoeg) gereed.
- Ligne is in aanbouw.
- Het cultuurbedrijf is opgericht en van start gegaan.

3. Wijkgericht werken

Inleiding

Sittard-Geleen is van haar inwoners. Inwoners leven in wijken, buurten en straten en weten als geen ander wat de sterke punten en verbeterpunten zijn van hun omgeving. Ze hebben ideeën over hoe het anders moet en zijn vaak kritisch op “de gemeente”. Soms blijft het niet bij kritiek, maar nemen inwoners het initiatief om zaken in hun directe omgeving aan te pakken. Dit kan zijn op het gebied van openbare ruimte, maar ook op het gebied van zorg en welzijn.

Door de jaren heen is de rol van inwoners ten opzichte van de overheid veranderd: van de alles bepalende gemeente, via inspraak voor inwoners tot sessies voor input van inwoners voorafgaand aan de beleidsontwikkeling. Waar eerst de overheid aangaf wanneer inwoners hun visie op beleid mochten geven, neemt de inwoner tegenwoordig steeds vaker zelf het initiatief in het publieke domein. Het bestuur van Sittard-Geleen sluit in haar coalitieakkoord “Burgers en stad, een combinatie van kracht” aan bij deze trend in de samenleving en heeft de nadruk gelegd op burgerparticipatie, transformatie van het sociaal domein en wijkgericht werken. Deze drie onderwerpen kunnen niet los van elkaar worden gezien; dwarsverbanden zullen vanzelfsprekend moeten zijn. Toch kiezen we ervoor wijkgericht werken apart te benadrukken. Wijkgericht werken en leefbaarheid staan namelijk al jaren hoog op de gemeentelijke agenda in Sittard-Geleen. Deze manier van werken zijn we gestart vanuit het besef dat door een wijkgerichte benadering met elkaar kan worden gezorgd voor een leefbare wijk. Bovendien bevordert wijkgericht werken de sociale samenhang in wijken, kernen en dorpen en vergroot het de betrokkenheid bij en trots op de stad in zijn geheel.

Waar staan we?

De afgelopen jaren is gewerkt aan een solide basis voor het wijkgericht werken in Sittard-Geleen. Zo is er een dekkend netwerk van wijkplatforms in de stad. De lijnen tussen gemeente en de belangrijke maatschappelijke partners zijn op meerdere niveaus kort. Het containerbegrip leefbaarheid is gedefinieerd (wonen, wijkeconomie, veiligheid, openbare ruimte en bereikbaarheid, ouderen en jongeren alsmede maatschappelijke voorzieningen) en vertaalt in een referentiekader: basiskwaliteit leefomgeving. En voor de verbinding is de stadsdeelcyclus opgetuigd. De cyclus bestrijkt een periode van 4 jaar en gaat uit van het principe: samen analyseren, samen meerjarig programmeren, samen plannen maken, uitvoeren en samen evalueren/bijstellen. En met ‘samen’ zijn de partners in het veld bedoeld.

De stadsdeelcyclus is gekoppeld aan de planning & controlcyclus, waarmee ook de verbinding is gelegd naar de gemeentelijke begroting. Tot slot zijn er omwille van maatschappelijke ontwikkelingen (krimp, vergrijzing en ontgroening) lange termijn visies opgesteld in de vorm van leefbaarheidsagenda’s 2025.

Op dit moment zien we binnen onze organisatie op verschillende fronten initiatieven ontstaan. Velen zijn bezig op eigen wijze invulling te geven aan wijkgericht werken. Zo zijn er wijkteams binnen het fysieke domein, wordt een gebiedsgerichte aanpak binnen het sociale domein ontwikkeld, worden inwoners in het kader van (sociale) veiligheid opgeroepen deel te nemen aan buurtpreventieteams en spreekt het coalitieakkoord van wijkgerichte communicatieteams. Er zijn ook nog de wijkteams van partnerorganisaties en de eerder genoemde wijkplatforms. Maar ook ontwikkelingen rondom burgerparticipatie, de introductie van ‘beginspraak’ en het organisatorisch inbedden van het ‘omgevingsbewustzijn’ hebben duidelijke raakvlakken met het wijkgericht werken. Met andere woorden: er gebeurt heel veel, maar gelijktijdig groeit de behoefte aan meer verbinding en horizontale sturing op dit (ontwikkel)proces.

Wijkgericht werken op weg naar 2020

In “Burgers en stad, een combinatie van kracht” onderstreept het college dat in onze stad de wijken, kernen en dorpen hun eigen identiteit hebben van waaruit inwoners, beroepskrachten en gemeente samen werken aan een vitaal gemeenschapsleven en een veilige en zorgzame samenleving. Onder meer de wijk (kern/dorp) is de plek om de menselijke maat terug te vinden, dit is belangrijk voor het slagen van de decentralisaties, in de wijk kunnen korte lijnen georganiseerd worden en wijkgericht werken biedt vanwege de schaal het perspectief om buiten de eigen kaders te treden. Wijkgericht werken op weg naar 2020 vraagt – meer nog dan tot nu toe – op dit terrein om een andere houding van de gemeente: bescheiden, open, gelijkwaardig, ondersteunend, verbindend en flexibel.

Om de ambities in de wijk te realiseren moet de gemeente partner worden van de inwoners en samenwerken in (lokale) netwerken. Het betrekken van meerdere partijen, inwoners en maatschappelijke partners is dus vereist. Complex is dat het hierbij gaat om wisselende netwerken; de spelers en de rollen van de spelers verschillen per initiatief. Het college wil zich daarom niet louter richten op de kwaliteit en samenhang van eindproducten, maar vooral ook op de *kwaliteit van het proces*. Om in de nabije toekomst met inwoners in gesprek te komen (en te blijven...) is het nodig ze niet steeds te ‘verleiden’ mee te denken in de logica van onze systeemwereld, maar als gemeente juist vaker aansluiting te zoeken bij hun leefwereld. Het onderstreept de noodzaak van meer samenhang in de benadering, vanuit de beleving van de inwoners en niet persé vanuit de kaders van sectoraal geformuleerd beleid. Het uitgangspunt wordt: een integraal wijkgericht proces waar het kan en sectorale beleidsontwikkeling waar het moet.

Wijkgericht werken in 2020 betekent ten eerste dat bewoners zo veel mogelijk zelf organiseren in hun wijken, kernen en buurten. Betrokken mensen zijn belangrijk voor de stad en voor de leefbaarheid in wijken, kernen en buurten. De kunst voor de gemeente is om deze mensen vooral hun gang te laten gaan. Om hen ruimte te geven, te stimuleren en initiatieven mede mogelijk te maken. Bijvoorbeeld door de rek te zoeken in de regels. Het betekent ten tweede dat buurtbewoners eigenaar zijn van de oplossingen voor knelpunten die zij in hun omgeving ervaren. De gemeente en maatschappelijke organisaties zijn nabij, maar faciliteren en ondersteunen tot op zekere hoogte. Centraal staan de eigen plannen van inwoners. Die plannen gaan uit van mogelijkheden, drijfveren, dromen en eigen verantwoordelijkheid en regie. De kunst voor de gemeente is om aan te sluiten bij deze plannen, zonder de plannen over te nemen. De kunst is om te participeren in netwerken en initiatieven te ontdekken, te verbinden en voor het voetlicht te brengen. De uitdaging voor onze organisatie is voldoende flexibel te zijn om tijdig te kunnen anticiperen op een snel veranderende samenleving en de dynamiek in wijken, kernen en buurten.

Wat gaan we doen?

Er ontstaat een nieuwe verhouding in wie wat doet als het gaat om publieke taken. Die verhouding verschuift steeds meer van overheid naar samenleving. Die veranderende taakverdeling tussen overheid en samenleving en de verdere digitalisering zorgen automatisch voor nieuwe samenwerkingsverbanden, organisatievormen en rollen. We starten met het doorontwikkelen van wijkgericht werken zodat zowel inwoners, maatschappelijke partners als gemeente in 2020 in de rol gegroeid zijn die past bij deze tijd. In het coalitieakkoord heeft het bestuur aangegeven te kiezen voor een stijl die uitnodigend en verbindend is, die vertrekt vanuit vertrouwen en die de eigen kracht van onze stad, van onze wijken, kernen en dorpen als vertrekpunt neemt in plaats van het gemeentehuis. Dat betekent dat we van ‘buiten naar binnen’ werken, in plaats van andersom. Minder inspraak achteraf op praktisch afgeronde plannen, meer dialoog met de stad aan de start (‘beginspraak’), waarbij we samen met onze inwoners, bedrijven en instellingen aan de slag gaan rondom onderwerpen die voor de wijk van belang zijn, met de gemeente minder in een sturende en meer in een voorwaardenscheppende en faciliterende rol.

Om de integraliteit te waarborgen gaan we wijkgericht werken programmatisch aanpakken. Daarbij benadrukken we nogmaals de noodzakelijke verbondenheid met de programma’s Burgerparticipatie

en Transformatie Sociaal Domein. Bij de programmatische aanpak gaat het om *de organisatie van het proces* dat moet leiden tot een andere werkwijze in onze organisatie en in de wijken, kernen en buurten zelf.

We willen dat onze medewerkers bij het uitvoeren van hun werk denken als een inwoner en zoveel mogelijk onderdeel worden van lokale netwerken, waardoor ze meer inzicht krijgen in de dynamiek in de wijk en hun werk vanuit een integrale blik oppakken. Dat gaat niet vanzelf, ook de organisatie zal een transformatieproces moeten doorlopen. We zullen in eerste instantie kleine wijzigingen doorvoeren, zodat medewerkers de kans krijgen te ervaren wat er anno 2020 van ze verwacht wordt. Kleine wijzigingen zijn bijvoorbeeld medewerkers in de uitvoering een gebiedsgerichte caseload toebedelen of ter plaatse inzetten. Een en ander sluit aan op de aangegeven richting uit ESEO. Op het gebied van grijs en groen is hiermee met de inzet van wijkteams een start gemaakt. Dit kan uitgebreid worden naar bijvoorbeeld sociale zaken, leerplicht, Wmo en handhaving. Daarnaast willen we ook dat er – naast de huidige coördinerende gebiedsgerichte medewerkers – medewerkers aangewezen worden, die namens de gemeente in wijken meewerken aan projecten en contactpersoon zijn voor de inwoners en binnen het gemeentehuis de juiste collega's bij elkaar weten te brengen rondom onderwerpen die in wijken en buurten spelen (programma-aanpak). De medewerker vormt de schakel naar de inwoners in een wijk en zal sterk aangewezen zijn op zijn eigen netwerk, vaardigheden en motivatie. Medewerkers worden op die manier ook ambassadeurs van de gemeente in de wijk.

De participatiesamenleving is niet maakbaar. Van bovenaf opleggen kan niet. We moeten daarom als gemeente de aansluiting zoeken bij de eigen kracht die overal in onze samenleving te vinden is. Onze inwoners zijn in het algemeen goed in staat om afwegingen te maken, prioriteiten te stellen en zelf verantwoordelijkheid te nemen in het vinden én realiseren van oplossingen voor hun eigen leven, wijk of dorp. Politiek en overheid moeten aansluiting zoeken bij actieve inwoners, daarop vertrouwen en leren 'los te laten'. Bij wijkgericht werken krijgen de inwoners de 'lead'. Bij het ontwikkelen van een nieuwe aanpak is het van belang dat niet alleen de gemeente, maar ook maatschappelijke organisaties en ondernemingen in de stad zich realiseren dat de bestaande structuren en relaties niet langer de basis zijn waarop wordt voortgebouwd. Het gaat om het realiseren van vitale allianties van inwoners, overheid en partners die er voor kiezen om samen te werken bij het zoeken naar die aansluiting bij de samenleving en het vormgeven, stimuleren en ondersteunen van eigenaarschap en burgerschap.

Tot slot

Vragen die we de komende tijd nader zullen verkennen zijn: Op welke manier gaan we de transformatie van de gemeentelijke organisatie verder aanpakken en ervoor zorgen dat onze medewerkers zich als vanzelfsprekend de nieuwe rol en verantwoordelijkheden eigen maken? Wat blijft in het wijkgericht werken de ondergrens qua overheidsverantwoordelijkheid en op welke manier kunnen we deze vorm geven zonder inwoners in hun initiatief te belemmeren? Met welke voorbeeldtrajecten kunnen we starten zodat voor iedereen zichtbaar wordt wat er in de nabije toekomst verwacht wordt? Welke professionals heb je nodig bij een andere rol en verantwoordelijkheid van inwoners? Welke rol heeft de gemeenteraad hierin en hoe kan de raad evolueren tot een centrum voor lokaal debat?

We zullen onderzoeken op welke manier we kunnen experimenteren met alternatieve financieringsstromen, nieuwe media (wellicht digitale wijkplatforms) en het uitvoeren van publieke taken in coproducties. Daarbij zullen we kijken wat het juiste schaalniveau van werken wordt. We zijn ons daarbij bewust dat voor sommige thema's de straat het schaalniveau zal zijn en voor andere vraagstukken wijk, kern of buurt. Verder blijven er onderwerpen die op schaal van de stad en/of regio aangepakt zullen worden.

4. Verbetering van de profilering van de stad

Aanleiding

In het coalitieakkoord wordt de verbetering van de profilering van de stad Sittard-Geleen als accent voor de hele gemeente benoemd. Doel is om “de veelzijdigheid en mogelijkheden voor inwoners, bezoekers, ondernemers en werkzoekenden van Sittard-Geleen beter te promoten”. Om dit effectief te kunnen nastreven is bestuurlijke consensus over een gerichte en gecoördineerde aanpak noodzakelijk.

Doelstelling

Het gaat bij profilering (citybranding) altijd om *samenhangende* activiteiten die *consistent* worden ingezet op *de lange termijn* en gericht zijn op *het aantrekken en behouden van doelgroepen*. Alleen *dan* kan op termijn een krachtig en onderscheidend beeld van de stad ontstaan. Profilering (citybranding) vraagt dan ook om een lange adem en om eendrachtig *samenwerken* vanuit een *gedeelde merkvisie*. Deze merkvisie is *de rode draad* en *de richtlijn* voor alle gezamenlijke activiteiten die gericht zijn op de profilering van de stad.

Het beschikbare kader voor citymarketing bevat deze merkvisie waarin is geformuleerd hoe Sittard-Geleen onderscheidend kan worden geprofileerd:

*In 2020 staat Sittard-Geleen bekend als de **meest ondernemende stad** van Zuid-Limburg op economisch, sociaal en cultureel gebied. De stad is innovatief, vernieuwend, sportief, ondernemend, initiatiefrij, zelfredzaam, levenslustig.*

Onze samenhangende activiteiten moeten erop gericht zijn *dit beeld* te laten ontstaan. Het gaat om het bereiken van een gewenste beleving en reputatie van onze stad bij alle doelgroepen.

Kenmerken, activiteiten en ontwikkelingen die bijdragen aan het gewenste merkbeeld van de *ondernemende stad* zijn ‘on brand’ en worden daarom *trots* aan de buitenwereld gepresenteerd en prominent voor het voetlicht gebracht.

Wij *laden* het merk (profilieren) van *de ondernemende stad* Sittard-Geleen door bij de profilering *nadrukkelijk en structureel* de aandacht te vestigen op *de meest onderscheidende en aantrekkelijke kenmerken van de stad*: hoogstaande binnenstedelijke voorzieningen (o.a. winkels, horeca en cultuur) met name in het historisch centrum en tevens een business stad met een aantal zeer sterke en innovatieve sectoren (o.a. material & life sciences, logistiek, automotive, onderwijs, zorg en sport), stedelijk middelpunt voor de regio en de aangrenzende gebieden in Duitsland en België en jonge, actuele stad met aantrekkelijk stedelijk aanbod voor jongeren.

Waar staan we nu?

Om de profilering van Sittard-Geleen te bevorderen is door de Vereniging Brandpartners Sittard-Geleen het marketingcommunicatieconcept ‘*insittardgeleen*’ ontwikkeld dat als een herkenbare en onderscheidende ‘communicatieparaplu’ fungeert voor alle communicatie die gericht is op het laden van het gewenste merkbeeld (profilering) van de *ondernemende stad*. ‘*Insittardgeleen*’ is het merklogo waarmee de *ondernemende stad* zich presenteert. De vereniging wordt gevormd door diverse grote stakeholders (o.a. Chemelot, Zuyd Hogeschool, Rabobank, Orbis, VVV Zuid-Limburg, Sportstichting, gemeente Sittard-Geleen) in de stad en richt zich bij al haar activiteiten uitsluitend op het onderscheidend profileren van Sittard-Geleen als één stad in overeenstemming met de geformuleerde merkvisie en speerpunten (B&W 15 juni 2010). Om de aantrekkelijkheid van de stad uit te venten zet de vereniging diverse online en offline media in. De stadsportal

www.insittardgeleen.nl fungeert daarbij als centraal online platform waar het onderscheidende verhaal van de stad wervend wordt gepresenteerd.

De gemeente Sittard-Geleen ondersteunt het communicatieconcept *insittardgeleen* en sluit daar o.a. bij de promotie van diverse evenementen reeds regelmatig op aan. Daarnaast verwijst de gemeentelijke website naar de stadsportal en worden ook via de stadskrant, diverse outdoormedia in de openbare ruimte (banieren en citydisplays), een promotiefilm en via (regionale) tv producties verbindingen met *insittardgeleen* gemaakt om gezamenlijk en herkenbaar het aantrekkelijke verhaal over de stad te presenteren. Er liggen echter nog vele goede kansen voor de gemeente Sittard-Geleen om een sterke bijdrage te leveren aan het eenduidig en onderscheidend op de kaart te zetten van de stad.

De gemeente is immers één van de belangrijkste stakeholders van de stad en omdat de gemeentelijke communicatie een groot bereik heeft, kunnen de gemeentelijke organisatie en het bestuur een beeldbepalende ambassadeursrol vervullen bij het profileren van de 'ondernemende' stad. Het is zinvol om de focus op city branding vanuit alle organisatieonderdelen nog scherper te krijgen. Het profileren van de ondernemende stad moet sterker opgepakt worden door de gemeentelijke organisatie. In het volgende zijn een aantal goede kansen geschetst waarvan de effecten groter zijn naarmate deze meer in samenhang met elkaar worden gerealiseerd.

Kansen voor het grijpen

- *Trots op één stad uitdragen.*
Het verhaal van Sittard-Geleen is ongetwijfeld het sterkste verhaal dat we gezamenlijk kunnen uitdragen *als* we al onze *gemeenschappelijke parels* in de gemeentelijke communicatie ook structureel aan *onze stad* verbinden en niet, zoals nu nog zeer regelmatig gebeurt, primair aan delen van de stad (ter illustratie: de Universiteit Maastricht ligt uiteraard in Maastricht, Pinkpop ligt niet in Schaesberg maar in Landgraaf). En bijvoorbeeld VDL Nedcar , Brightlands Chemelot Campus, het grootste distributiecentrum van Nederland, de grootste inlandterminal van Nederland liggen allemaal in Sittard-Geleen. Maar alleen als wij dat zelf ook structureel uitdragen en ons consequent en eenduidig als één stad presenteren en zo een krachtig en onderscheidend beeld *laten ontstaan*. Want anders *vervaagt het beeld van Sittard-Geleen steeds weer* en slagen wij er zeker *niet* in ons krachtig te profileren. Het is dan ook niet eerst en vooral *de naam* van onze stad die bepaalt in hoeverre onze profilering onderscheidend en succesvol *kan* zijn, maar veel meer de overtuiging en trots waarmee wij zelf *consequent, eenduidig en eendrachtig* het verhaal over de stad (willen) uitdragen en ook in verschillende gremia hanteren en zo zelf *lading* (beeldvorming) geven aan onze *gemeenschappelijke* naam. Want die lading hebben we voor een krachtige profilering van de stad absoluut nodig. Welke naam het ook is.
- De *communicatie-agenda* van de gemeentelijke organisatie wordt uiteraard grotendeels bepaald door de bestuurlijke agenda. Daarnaast kan de gemeentelijke communicatie ook meer structureel en gericht *inzoomen* op thema's en onderwerpen die bijdragen aan de profilering van de stad met een *focus op de genoemde speerpunten* bij de gewenste profilering. Een dergelijke selectieve benadering van communicatiethema's kan tot een versterking van de profilering van de stad leiden.
- *Bedrijventerreinen* in Sittard-Geleen presenteren zich nu ieder onder een eigen naam zonder daarbij een verbinding te maken met de naam van de stad. Dit geldt ook voor de bewegwijzering op grote wegen naar deze terreinen. Dit is een gemiste kans. Een gemeenschappelijke presentatie als bedrijventerreinen in Sittard-Geleen aanhakend bij het uitgevoerde traject benummering bedrijventerreinen bij de bewegwijzering naar specifieke terreinen (vergelijk bedrijventerreinen in Parkstad Limburg) zou een goede bijdrage aan de profilering van de stad opleveren.

- *Regiobranding, LED en Connect Limburg* zetten Limburg primair op de kaart in de rest van Nederland en in het buitenland. Daarbij spelen met name economische activiteiten in Sittard-Geleen een prominente rol. Regiobranding en LED verwijzen in dat verband vaker wel naar stadsdelen van Sittard-Geleen maar slechts sporadisch naar de totale stad. Dit is een gemiste kans voor de onderscheidende profilering van Sittard-Geleen die eenvoudig te vermijden is. Bestuurlijke aandacht hiervoor is wenselijk. De gemeentelijke bestuurders zijn immers invloedrijke ambassadeurs. Daarnaast zijn inmiddels ambtelijk (EZ/Communicatie) eerste verbeteringen bij de promotie van het ondernemersklimaat in Sittard-Geleen op de website van LED geïnitieerd.
- De *twee stedelijke centra* in Sittard-Geleen hebben ieder een eigen profiel en bedienen, aanhakend bij het POL, een eigen markt/doelgroepen. De promotie van deze centra en in het bijzonder het aantrekken van bezoekers (winkels/horeca) is de primaire verantwoordelijkheid van de beide centrummanagement organisaties. Voor de krachtige profilering van de 'Ondernemende' stad Sittard-Geleen (citybranding) is het onontbeerlijk dat promotie van de beide centra gericht is op het promoten van twee aantrekkelijke *stedelijke zones binnen één stad* bij (potentiële) bezoekers en niet op het in een breder perspectief profileren van afzonderlijke 'steden'. Afstemming over de gewenste profilering op de verschillende schaalgroottes tussen gemeente en centrumorganisaties vindt plaats.
- Voor de bevordering van de profilering van de stad en de stimulering van de *bezoekersstromen naar de twee stedelijke centra* is een goede *online* vindbaarheid en *aantrekkelijke collectieve presentatie* van het retailaanbod in deze centra aansluitend bij de profilering van de totale stad tegenwoordig onmisbaar. Deze is nu nog onder de maat en blijft achter bij diverse vergelijkbare stedelijke centra in de regio. Een doorontwikkeling van de stadsportal insittardgeleen.nl met specifieke focus op het retailaanbod in de twee centra is aan te bevelen.
- De *gemeentelijke website* is niet het optimale platform om wervende info over de stad te geven en is ook niet met die doelstelling ontwikkeld. Deze is eerst en vooral gericht op het verstrekken van feitelijke en objectieve informatie over onderwerpen die voortvloeien uit de rol, bevoegdheden en taken van een gemeentelijke organisatie en het bestuur en de relatie met inwoners van de gemeente die daaruit voortvloeit (paspoorten, vergunningen, beheer openbare ruimte, zorgloket, klachtenafhandeling etc). Daarnaast bevat de gemeentelijke website nu ook nog beperkte informatie over bijvoorbeeld cultuur, toerisme en vrije tijd die binnen de mogelijkheden van dit platform onvoldoende wervend kan worden gepresenteerd. De website insittardgeleen.nl is uitsluitend ontwikkeld om een aantrekkelijk beeld te presenteren van de 'Ondernemende stad' waar het goed wonen, werken, leven is. Het is zinvol om wervende informatie waarmee de stad zich onderscheidend kan profileren in de toekomst alleen te presenteren op deze website die daarvoor uitstekend geschikt is en niet meer op de gemeentelijke website die daardoor compacter, overzichtelijker en gebruiksvriendelijker wordt. Voorwaarde daarbij zijn functionele verwijzingen tussen deze websites naar elkaar met een gebruiksvriendelijke aansluiting bij het zoekgedrag van bezoekers van deze websites. De nieuwe rolverdeling tussen gemeentelijke website en stadsportal wordt in de loop van 2015 door het aanpassen van content op beide websites ingevuld. Dit uitgangspunt wordt ook meegenomen in de digitale ambitie van de gemeente en bij het ontwikkelen van nieuwe media zoals bijvoorbeeld gemeentelijke apps.
- Het bereik van de *website insittardgeleen.nl* die een aantrekkelijke profilering van de stad als doel heeft, kan bij doelgroepen als kenniswerkers, toeristen en dagjesmensen worden vergroot, als deze ook in het *Engels en Duits* beschikbaar is. Dit is in het voorjaar van 2015 mede op verzoek van de raad gerealiseerd.
- *Evenementen* kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het profileren van Sittard-Geleen. Dit geldt zeker voor grote evenementen die veel publiek trekken uit de regio of zelfs daarbuiten. In de recente nota 'evenementen en citybranding' wordt reeds beschreven hoe 'on brand' evenementen sterker kunnen bijdragen aan de profilering van de stad. Bij het verstrekken van

subsidie aan evenementen gaan wij concrete eisen stellen aan de wijze waarop deze in de eigen communicatie een link leggen naar de *stad* (niet de gemeentelijke organisatie als subsidiegever) Sittard-Geleen. Ondersteuning van de profilering van de stad wordt daarmee een voorwaarde voor het verkrijgen van subsidie. Dergelijke randvoorwaarden zijn ook relevant bij de promotie en marketing van gemeentelijke evenementen die niet alleen het vermarkten van een evenement op een specifieke locatie maar bovenal de expliciete profilering van de *stad* Sittard-Geleen, in aansluiting bij de uitgangspunten van citymarketing (merkvisie) conform verzoek van de raad als opdracht en kader meekrijgen. Onder meer de aankleding van evenementen en het effectieve gebruik van promotiemiddelen die een verwijzing maken naar de stad bieden goede kansen daarvoor.

- In veel steden is het gebruikelijk dat langs belangrijke *toegangswegen* opvallende wervende informatie over de stad wordt gepresenteerd en bezoekers welkom worden geheten. Ook bewegwijzering naar een historische binnenstad is vrij gebruikelijk. In Sittard-Geleen gebeurt dit al wel op beperkte schaal, maar met name bij de ingangen aan de randen van de stad ontbreken dergelijke promotionele uitingen nog, of worden mogelijkheden daartoe niet benut (bijvoorbeeld de mast bij Chemelot langs A2). Daarnaast ontbreekt ook bij de bewegwijzering van de ANWB op de autoweg een vermelding naar Sittard-Geleen en worden alleen stadsdelen genoemd. Een gemiste kans. Dit is geen standaardbenadering (vergelijk bijvoorbeeld bewegwijzering richting Landgraaf). Omdat het hier doorgaans geen gemeentelijke maar provinciale of rijkswegen betreft zullen mogelijkheden in 2015 worden onderzocht. Ook hier kunnen gemeentebestuurders als ambassadeurs van de stad optreden richting andere overheden zoals rijk en provincie maar ook naar andere stakeholders in de stad zoals bijvoorbeeld de Chemelot campus of Rijkswaterstaat c.q. de ANWB.
- De promotie van de *historische binnenstad* in het aangrenzende *Duitse (Altstad) en Belgische achterland* heeft in het recente verleden, zeker in vergelijking met de inspanningen van andere stedelijke centra in de grensstreek (Venlo, Roermond, Heerlen), geen prioriteit gekregen. Een intensievere profilering van de historische binnenstad bij deze specifieke doelgroep biedt ongetwijfeld kansen. Mogelijkheden worden onderzocht in afstemming met Centrummanagement Sittard en de gemeente. Daarbij wordt in het bijzonder gekeken naar mogelijkheden om op koopzondagen en buitenlandse feestdagen meer mensen naar het centrum te trekken.
- Het ‘verhaal van de stad’ met de gewenste uitstraling dient ook bij medewerkers van de gemeente en gasten van de gemeentelijke organisatie ‘beleefd’ te worden. Diverse *vergader ruimten in de gemeentelijke stadskantoren* in Sittard en Geleen zijn daarom bijvoorbeeld binnenkort voorzien van profilerende namen met duidelijke verwijzingen naar voor de stad onderscheidende landmarks of activiteiten. Deze spreekkamers worden ook aangekleed met aantrekkelijk en ondersteunend beeldmateriaal.
- Het gemeentelijk representatiebeleid wordt in lijn met de merkvisie gebracht zodat de profilering van de stad ook vanuit deze invalshoek optimaal wordt ondersteund.
- *Social media* kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de profilering van de stad. Deze worden reeds structureel door de gemeente en de Vereniging Brandpartners ingezet. Ambassadeurs die veel volgers hebben en vaak in de schijnwerpers staan zoals onze gemeentebestuurders kunnen met de eigen social media zoals Twitter en Facebook ook een substantiële bijdrage leveren aan de profilering door in relevante berichten ook steeds bewust een link (#SG) te leggen naar de stad. Hier zijn nog eenvoudig goede kansen te benutten.
- Sittard-Geleen is in november 2015 aan de beurt de *Limburgse Bestuurdersdag van de VLG* te organiseren. Dit biedt Limburgse bestuurders van provincie en gemeenten de kans kennis te nemen van wat onze stad te bieden heeft.
- De gemeente is vertegenwoordigd in *landelijke netwerken* zoals VNG en G32. Ook deze netwerken bieden goede mogelijkheden om Sittard-Geleen consequent, eenduidig en

eendrachtig te profileren als één stad. Belangrijke ambassadeurs van de stad zoals onze gemeentebestuurders kunnen hieraan een krachtige bijdrage leveren.

Mensen en middelen

Haalbaarheid is sterk afhankelijk van zowel beschikbare uitvoeringscapaciteit alsook van de financiële middelen die naar verwachting bij diverse 'sponsors'/partners en ook binnen de gemeentelijke organisatie binnen uiteenlopende productbegrotingen gevonden moeten worden. Er is op dit moment niet één gemeentelijk budget dat gekoppeld is aan het product 'profilering'. Nadere spelregels dienen uitgewerkt te worden. Het is in deze fase ook nog niet exact in te schatten welke financiële gevolgen de diverse genoemde activiteiten zullen hebben. Er wordt een actieprogramma opgesteld, waarbij acties worden gekoppeld aan middelen. Middelen worden zoveel mogelijk gekoppeld aan bestaande budgetten. Aanvullend wordt een terugvaloptie gecreëerd d.m.v. een reservering/achtervang. Het gaat eerst en vooral om 'houding en gedrag' en om het alert zijn op het benutten van kansen. Binnen de formatie van team B&C is externe expertise ter ondersteuning en bevordering van de profilering beschikbaar.

Bijlage 2:

Burgerparticipatie

‘Alles doen we voor ‘iemand’. Diegene moet meebepalen wat we doen.’

Als het lukt om de krachten van inwoners, bedrijven, instellingen en de gemeente te bundelen, ontstaan innovaties die leiden tot activiteiten die gedragen worden door de maatschappij en mogelijk met minder overheidsgeld gerealiseerd kunnen worden. Deze activiteiten leiden tot economische groei en tot meer banen. Het inzetten van de kracht van de stad, en economische groei, zullen uiteindelijk leiden tot prettiger woonomgevingen met gedragen voorzieningen voor onze inwoners.

Bestuur en organisatie hebben de afgelopen jaren al ervaring opgedaan in trajecten waarbij inwoners met initiatieven bij ons aanklopten, of in trajecten waarbij wij inwoners en andere belanghebbenden in een zo vroeg mogelijk stadium hebben betrokken bij beleidsontwikkeling en –uitvoering.

Verwijzend naar de maatschappelijke ontwikkelingen en trends, zoals die zijn omschreven in de kadernota, is het tijd om deze ontwikkeling vaart te geven en de omslag te maken naar een andere mindset en een andere wijze van acteren in de samenleving. Daarmee geeft Sittard-Geleen een antwoord op de vraag hoe wij meegroeien met het nieuwe tijdperk. De wereld verandert snel en dat betekent dat wij als overheid ons moeten aanpassen. Om met Jan Rotmans, hoogleraar transitiekunde, te spreken: “We leven niet in een tijdperk van verandering, maar in een verandering van tijdperk”. Deze maatschappelijke ontwikkeling vraagt om een betere aansluiting van de overheid op wat er in de maatschappij gebeurt. De verhouding tussen overheid en samenleving is sterk in beweging. De samenleving is actief en kenmerkt zich als een energieke samenleving waarin mondige, autonome inwoners en vernieuwende bedrijven steeds vaker het publieke domein betreden. En niet op uitnodiging, maar op eigen initiatief, op hun eigen manier en met een ongekennde creativiteit, reactiesnelheid en leervermogen.

Samenwerkingsverbanden in de samenleving, waar de overheid wel of niet bij betrokken is worden ‘eigen kracht’, ‘zelfredzaamheid’ en ‘burgerparticipatie’. Daarbij geldt dat initiatieven die in de maatschappij ontstaan (vaak) niet wachten op de overheid om daar een besluit over te nemen, maar die maatschappelijke initiatieven vinden doorgang ondanks de overheid. Participatie ontstaat niet als de overheid zegt dat het moet, maar als mensen vinden dat het kan.

De gemeente Sittard-Geleen wil leiderschap tonen bij het proces dat nu plaatsvindt en de aanpassingen die dat van de gemeente vraagt. Dat betekent dat we ons, steeds bewust van onze rol, actief gaan verhouden tot zaken die zich voordoen in de samenleving. De gemeente neemt in dit proces een rol op zich, om burgerkracht op te sporen en te verbinden en zodanig een beweging op gang te brengen in zowel de samenleving als in de gemeentelijke organisatie. Dit doet de gemeente vanuit het besef dat dit proces nu aangejaagd moet worden (de samenleving moet ervaren dat het zich anders tot de gemeente mag verhouden), waarna de gemeente, waar mogelijk en gewenst, terug zal treden en zaken kan overlaten aan de samenleving. Dit proces verloopt niet vanzelf en heeft ‘stimulans en erkenning’ nodig. Voor de gemeente is dit een mooie kans om onderdeel te blijven uitmaken van de samenleving waarvoor zij werkt.

Beleid

Deze visie borduurt voort op de raadsnota “Kadernota burgerparticipatie/interactieve beleidsvorming” en de “inspraakverordening Sittard-Geleen”, die beide op 23 april 2009 door de gemeenteraad zijn vastgesteld. Onder invloed van de huidige trends en ontwikkelingen wordt, via dit document, voorgesteld een verscherping aan te brengen in de definiëring en aanpak van burgerparticipatie en burgerinitiatief.

Bovenal geldt dat dit een ontdekkingsreis is, waarvoor nu een visie wordt neergelegd. Deze visie is geen ‘in beton gegoten kader’, maar staat open voor signalen van diverse actoren (samenleving,

instellingen, organisaties, raad etc.). We gaan, samen met deze partijen, actief op zoek naar die signalen en zetten daarmee meteen de verdere stappen in een participatief proces.

Het coalitieakkoord over burgerparticipatie

Deze ontwikkeling sluit aan op ambities die zijn weergegeven in het coalitieakkoord 2014-2018, op het gebied van:

- Burgerparticipatie en bestuursstijl
- Anders beleid maken
- Vraaggerichte gemeente, die dichtbij inwoners staat.

Dat wordt als volgt omschreven: “Onze inwoners zijn goed in staat om afwegingen te maken, prioriteiten te stellen en zelf verantwoordelijkheid te nemen in het vinden én realiseren van oplossingen voor hun eigen wijk of dorp. Wij willen de kracht van deze burgerparticipatie beter benutten, door de betrokkenheid, kennis en kunde vanuit de samenleving te verbinden met de inzet van de gemeente en andere organisaties, onder meer op het gebied van welzijn, zorg en veiligheid. We stellen daarmee burgerparticipatie centraal in ons handelen en stemmen onze bestuursstijl hierop af. Daarbij houden wij nadrukkelijk oog voor verschillen in het ontwikkelstadium van burgerkracht in onze wijken, kernen en dorpen en blijven wij zorgen voor een steuntje in de rug waar dat nodig is. Ook faciliteren we dat gemeenschappen en organisaties onderling van elkaar kunnen leren, bijvoorbeeld door het uitwisselen van ‘best practices’.”

Hierbij kiest de coalitie voor “een bestuursstijl die uitnodigend en verbindend is, die vertrekt vanuit vertrouwen en die de eigen kracht van onze stad, van onze wijken, kernen en dorpen als vertrekpunt neemt in plaats van het gemeentehuis. Wij willen dichtbij onze inwoners functioneren, om problemen vroegtijdig op te sporen en samen oplossingen te ontwikkelen. Dit betekent dat wij en onze medewerkers van ‘buiten naar binnen’ werken, in plaats van andersom. Minder inspraak achteraf op praktisch afgeronde plannen, meer dialoog met de stad aan de start (‘beginspraak’), waarbij we samen mogelijkheden verkennen, verantwoordelijkheden over en weer benoemen en afspraken maken waarop we aanspreekbaar zijn. Samen met onze inwoners, bedrijven en instellingen aan de slag, met de gemeente minder in een sturende en meer in een voorwaardenscheppende en faciliterende rol.” “Bij het in de praktijk brengen van deze bestuursstijl is een cruciale rol weggelegd voor onze ambtelijke organisatie. Daarvoor is nodig dat onze medewerkers vanuit de samenleving opereren en dus niet werken vanuit de beleving achter bureaus en ontwerptafels in het gemeentehuis. Wij verwachten van hen met nadruk dat ze daarbij de vragen en behoeften van onze inwoners en de besluitvorming van het bestuur centraal stellen.”

Definitie burgerparticipatie en burgerinitiatief

Burgerparticipatie is het door de gemeente (op meestal interactieve wijze) betrekken van ingezetenen en belanghebbenden bij de ontwikkeling van gemeentelijk beleid en projecten, in de vorm van informeren, raadplegen, adviseren en coproduceren (inclusief meebeslissen en mee verantwoordelijkheid nemen).

Burgerinitiatief wordt genomen in de samenleving. Daar worden initiatieven geboren, georganiseerd en uitgevoerd, deze worden mede ondersteund, gestimuleerd en gefaciliteerd door de gemeente.

Burgerparticipatie heeft in de laatste jaren, onder invloed van de maatschappelijke ontwikkelingen, een transformatie ondergaan met als resultante meer ruimte voor de burger en uiteindelijk ook ruimte voor burgerinitiatief. Dit wordt omschreven in onderstaand schema:

Eerste generatie burgerparticipatie (jaren '70 tot nu)	Tweede generatie burgerparticipatie (begin jaren '90 tot nu)	Derde generatie burgerparticipatie (Begin van deze eeuw tot nu – nog volop in ontwikkeling)	Vierde generatie burgerparticipatie (jaren 10 van deze eeuw tot nu)
Initiatief: overheid	Initiatief bij overheid en burger	Initiatief bij burger	Wat nodig is groeit in de eerste plaats in de samenleving en haar gemeenschappen. Daarop volgend ontstaat vanuit die samenleving <i>mogelijk</i> de behoefte aan ondersteuning vanuit de overheid. Het particuliere initiatief is leidend en daarbij moet worden geëxpliciteerd welke rol de overheid moet of wenst te spelen.
Burger betrokken als belanghebbende	Invloed burgers in interactieve besluitvorming	Ideeën en voorstellen van burgers	Burger gaat zelf aan de slag
Burgers recht op inspraak, wettelijk vastgelegd	Coproductie van beleid: burger denkt en praat mee	Overheid biedt ruimte, denkt mee of faciliteert	Overheid mag eventueel mee praten
Vormen: ter inzage legging, inspraak op concept-besluiten	Vormen: burgerinitiatief (officieel voorstel), referendum, dorps-, wijk en cliëntenraden	Vormen: informeel en met gedeelde verantwoordelijkheid	Vormen: inwoners gaan zelf aan de slag en verenigen zich.
Rol overheid*: reguleren	Rol overheid: regisseren	Rol overheid: faciliteren en stimuleren	Rol overheid: loslaten
Beleid beïnvloedende burgerparticipatie		Zelfredzame burgerparticipatie burgerinitiatief	en Overheidsparticipatie

*rollen overheid gebaseerd op 'participatietrap' van Raad voor het Openbaar Bestuur

Bron: Raad voor het Openbaar Bestuur, aangevuld met vierde generatie (obv nota burgerparticipatie gemeente Zoetermeer)

Bovenstaand schema wekt misschien de indruk dat burgerparticipatie en burgerinitiatief zijn 'dicht te timmeren' in een structuur. Niets is minder waar. De kracht van burgerparticipatie zit in maatwerk en het per situatie inspelen op wat nodig is. Dit betekent een andere rol voor de overheid, waarbij in de leidende cultuur onder bestuurders en ambtenaren luisteren en vragen stellen (competentie 'omgevingsbewust werken') centraal moeten staan. De basis ligt daarbij bij het maatschappelijk belang van het werk dat we doen. Het gaat hierbij ook om het verbinden van (groepen) mensen en het ophalen van signalen.

Daarbij geldt dat er geen vast stramien is dat toepasbaar is op elke situatie. Op basis van maatwerk zal moeten worden bekeken hoe de overheid zich verhoudt tot het burgerparticipatietraject of burgerinitiatief (rol) en op welke wijze zij daarmee omgaat. Daarbij is vertrouwen en ruimte nodig in de ambtenaren die zaken voorbereiden en signalen ophalen uit de stad, maar moet tevens gewaakt worden voor het informeren en tijdig betrekken van management, college en raad bij deze

processen. Om de verwachtingen van alle actoren (samenleving, bestuur en organisatie) in kaart te brengen is het verstandig om in gesprek met alle actoren te onderzoeken wie welke rol heeft en wat we van elkaar verwachten.

Burgerparticipatie en burgerinitiatief in de praktijk

Burgerparticipatie start bij de ambitie om vraaggericht en anders beleid te maken en beleid uit te voeren. Burgerinitiatieven starten bij de ambitie om de kracht van de stad optimaal te benutten, waarbij altijd meespeelt wat het maatschappelijk effect is van het initiatief. Alle werkzaamheden die de gemeente verricht, op welk niveau dan ook, doen we voor iemand. Die 'iemand' moeten we betrekken bij wat we doen. Dat doen we niet door met kant-en-klare plannen aan te komen, waar iemand dan 'nog iets van mag vinden'. Nee, dat doen we door eerst de wensen van alle actoren te inventariseren (luisteren en vragen stellen), en dan pas aan de slag te gaan met beleids- of planontwikkeling, het maken van een schets, plan, tekening, etc. (dit wordt in het coalitieakkoord aangeduid als beginspraak).

Bij burgerparticipatie en burgerinitiatief is het belangrijk om de balans te vinden tussen het belang van de actor(en) en het algemeen belang. Die taak blijft op het bord van de gemeente liggen, vanuit de gedachte dat de het gemeentebestuur is aangesteld om het algemeen belang, het belang van andere (niet betrokken) actoren, en het belang van de stad te bewaken. Tijdens de ontdekkingsreis die we nu starten, zal expliciet aandacht moeten worden besteed aan deze balans. In trajecten in de samenleving moet dit aspect altijd bespreekbaar worden gemaakt.

Ook in het geval van burgerinitiatieven is die balans tussen het belang van de initiatiefnemers, belangen van anderen en het algemeen belang leidend. Deze initiatieven worden door bestuur en organisatie benaderd vanuit een positieve grondhouding ('ja, tenzij...'). De gemeente heeft daarbij de rol om te bewaken dat die belangen worden gewogen. Daarbij wordt ook meegenomen dat er een toegevoegde waarde moet zitten aan initiatieven (om niet te vervallen in het principe 'u vraagt, wij draaien'), gezien het feit dat financieel de bomen niet tot in de hemel groeien. Financiële kaderstelling blijft dus altijd aan de orde.

Op een aantal beleidsterreinen wordt op dit moment al participatief gewerkt, zoals inrichting en beheer openbare ruimte en de 3 decentralisaties (proces transformatie Hallo 2020). Bij alle terreinen, waarop de gemeente werkzaam is, zal moeten worden afgewogen wat de mate van participatie zou kunnen zijn. De terreinen waar nu ervaring wordt opgedaan kunnen daarbij fungeren als voorbeeldtraject.

Rollen gemeente

De VNG beschrijft in haar rapport 'Gemeenten op weg naar 2020' de rollen die zij van een gemeente verwacht, als opmaat voor een landelijke discussie over dit thema:

- de traditionele rol (toezicht, handhaving, dienstverlening);
- de ondersteunende rol (sociaal domein en het terrein van sport, welzijn, cultuur etc.);
- de samenwerkingsrol (ondersteuning maatschappelijk initiatief, medevormgever van beleid).

De gemeente Sittard-Geleen wil verder gaan dan dit. We willen ons niet conformeren aan een structuur van opgelegde rollen, maar starten we bij maatwerk als 'leitmotiv' voor het creëren van ruimte voor actief burgerschap. Zo kan het zijn dat ook bij de traditionele rol, waarbij volgens de VNG geen participatie mogelijk is, zich situaties voordoen waar inwoners eigenaarschap nemen voor hun omgeving. Op het gebied van buurtpreventie doen we daarmee al ervaring op, zij het in een redelijk gestructureerde omgeving.

Maatschappelijke waarde wordt in de toekomst niet alleen maar door de overheid geleverd; maatschappelijke instituties, bedrijfsleven en (verbanden van) inwoners dragen hun steentje bij. Daardoor veranderen de lokale verhoudingen. Afhankelijk van het maatschappelijke thema zullen gelegenhedenverbanden (netwerken) worden gevormd waarin de overheid een van de deelnemers is. Of soms zelfs afwezig is. Die verbanden wisselen, al naar gelang de opgave. De traditionele overheidsorganisatie is daarvoor niet goed ingericht. Het duurzaam leveren van toegevoegde waarde vraagt dus een fundamentele verandering van houding en werkwijze.

Het lokale bestuur moet voor zichzelf daarbij de juiste positie en rol weten te vinden als overheid die de inwoners centraal stelt, weet wat er in de samenleving leeft en dat vertaalt naar passend beleid. Daarbij zal minder vanuit verordeningen en regels moeten worden gehandeld en zal het meer gaan om maatwerk en individuele oplossingen. Hoewel regels altijd nodig blijven, zijn ze niet meer uitgangspunt maar sluitstuk. Belemmerende processen en regels worden tegen het licht gehouden, waarbij de gemeente de intentie heeft deze belemmerende regels en procedures op te lossen/af te schaffen.

Rollen: raad, commissie, college, management en ambtenaren

Het is belangrijk te bepalen hoe de verschillende onderdelen van de gemeente: raad, commissies, college, management, ambtenaren, zich tot elkaar verhouden in participatieve trajecten. Hierbij geldt dat vertrouwen de basis is van participatie en dat de leidende cultuur (houding en gedrag = omgevingsbewust werken / luisteren en vragen stellen) de ruggengraat vormt. Voor de ambtenaren die op de nieuwe wijze gaan werken is het essentieel dat zij ruimte krijgen om met de stad aan de slag te gaan. Er moet ruimte zijn om signalen die zij naar binnen brengen op te pakken. Zo worden ambtenaren onderdeel van de samenleving en ambassadeur van onze organisatie. Bij al deze ontwikkelingen wordt aangehaakt bij ESEO en de organisatievisie, waarin deze omslag al is beschreven.

De wijze waarop raadsleden, (burger)commissieleden en collegeleden zich verhouden tot participatieve trajecten zal anders worden dan nu het geval is. Het coalitieakkoord zegt hierover: “De gemeenteraad heeft verder een belangrijke rol in het slagen van burgerparticipatie. Door te weten welke initiatieven er leven, om daar vervolgens ruimte voor te creëren en belemmeringen weg te nemen. Door te faciliteren, zonder het initiatief van de burger over te nemen. Burgerparticipatie vindt op die manier in de volksvertegenwoordiging een belangrijke sponsor en een waardevol klankbord.”

In een inspiratiesessie over dit thema met de raadscommissie op 22 januari 2015 heeft de commissie over dit thema van gedachten gewisseld en aangegeven dat ze vroegtijdig wil meepraten over de verdere ontwikkeling van wijkgericht werken en burgerparticipatie. In de commissie was consensus over het feit dat dit onderwerpen zijn die door gemeente en inwoners samen vorm moeten krijgen. Daar werd ook aangegeven dat “er geen kant-en-klaar verhaal is over hoe wijkgericht werken en burgerparticipatie er uit moeten zien. Het is een organisch proces. Inwoners, bestuur en gemeentelijke organisatie moeten daar samen mee aan de slag. Men was het er wel over eens dat het contact met de inwoners altijd belangrijk is en dat de gemeente open staat voor nieuwe initiatieven. Inwoners moeten de mogelijkheid hebben om ideeën in te brengen zonder tegen bureaucratische problemen aan te lopen.” Met raad en commissie moet nader van gedachten worden gewisseld over de rol binnen participatieve processen en de gevolgen die dat heeft voor het besluitvormingsproces. Immers, als inwoners een nadrukkelijk rol krijgen in het voortraject van besluitvorming, dan heeft dat effect op de vergadercultuur en de besluitvorming in de verschillende gremia. Hier wordt een open dialoog voor opgestart met alle betrokkenen.

Relatie met wijkgericht werken

Wijkgericht werken is een prima instrument om participatie in de stad op te sporen, te faciliteren, stimuleren, mensen en zaken aan elkaar te verbinden, kennis te ontwikkelen en kennis te delen. Hierbij wordt ingezet op wijk/buurtgerichte ambtenaren die in wijken en buurten werken en daar ontwikkelingen en signalen ophalen, zaken en mensen proberen te verbinden en samen met de inwoners gaan werken aan veilige, leefbare en prettige buurten. Binnen het thema wijkgericht werken wordt deze doorontwikkeling opgepakt. Bij die ontwikkeling komt ook de rol van wijk- en dorpsplatforms aan de orde, die met deze overgang organisch meebewegen.

Wijkgericht werken kan worden ingezet als vooruitgeschoven post om de kracht van de stad beter te benutten, door de betrokkenheid, kennis en kunde vanuit de samenleving te verbinden met de inzet van de gemeente en andere organisaties. We hebben daar de afgelopen jaren een start mee gemaakt waar het gaat om de fysieke leefomgeving alsook veiligheid in wijken en dorpen en willen nu ook voor het sociale domein de kracht van lokale initiatieven ondersteunen.

Aan de slag

De omslag is al begonnen. Nogmaals: de gemeente Sittard-Geleen moet leiderschap tonen bij het proces dat nu plaatsvindt. Dat betekent dat we ons, steeds bewust van onze rol, actief willen verhouden tot zaken die zich voordoen in de samenleving. De gemeente wil op deze manier onderdeel blijven van de samenleving waarvoor zij werkt.

We hebben de afgelopen jaren al ervaring opgedaan in trajecten waarbij inwoners met initiatieven bij ons aanklopten, of dat wij inwoners en andere belanghebbenden in een zo vroeg mogelijk stadium hebben betrokken bij beleidsontwikkeling en –uitvoering. Nu is het tijd om deze ontwikkeling vaart te geven en de omslag te maken naar een andere mindset en een andere wijze van acteren in de samenleving.

Op basis van het bovenstaande worden, onder andere, de volgende concrete acties ondernomen om de omslag te maken:

1. Inwoners worden opgeroepen om in een open setting (obv luisteren en vragen stellen) hun mening te geven over dit thema/proces en hoe we dit vormgeven in Sittard-Geleen (dit kan bijvoorbeeld in een G1000-setting achtige situatie, waarin we samen met inwoners en andere participanten onze zoektocht naar nieuwe en efficiënte manieren voor participatie doen)
2. Met raad en commissies wordt een open dialoog opgestart over dit thema en wat dit betekent voor hun rol (hier wordt gekeken naar rollen, effecten op het besluitvormingsproces etc.).
3. Op een aantal beleidsterreinen wordt al participatief gewerkt; bv. transformatie Hallo 2020 (3ds), beheer en inrichting openbare ruimte. Hier gaan we mee door. Daarnaast gaan we actief op zoek naar nieuwe terreinen waar participatie mogelijk is. Bestuur en management creëren hiervoor ruimte in de organisatie. Zo verspreid de olievlek zich over organisatie en stad.
4. In de gemeentelijke organisatie en bij het bestuur wordt het 'leitmotiv': luisteren, vragen stellen, ruimte voor participatie (competentie omgevingsbewust werken). Daarbij wordt er werk gemaakt van signalen die ambtenaren en bestuurders binnen brengen en worden waar nodig belemmerende regels en procedures tegen het licht gehouden. Daarbij wordt niet geschroomd regels en procedures af te schaffen (project deregulering).

Bijlage 3: Nieuw beleid

Bijlage 3 kadernota 2015

Inhoudsopgave

- 1. Totaaloverzicht nieuw beleid**
- 2. Uitvoeringsvoorstellen**

1. Totaaloverzicht nieuw beleid

nieuw beleid										
NB : alle investeringsbedragen zijn x € 1 miljoen en inclusief VTO										
topprioriteit	accent	thema	2016		2017		2018		2019	
			expl	inv	expl	inv	expl	inv	expl	inv
stedelijke functies	stadscentra	Zitterd revisited (inclusief bestuurscentrum)		1,70		1,70		1,70		1,70
		Actualisatie centrumplan Geleen		0,80		0,80		0,80		0,80
		Structureel invullen 4 BOA's voor de centra	0,11		0,21		0,21		0,21	
		Structureel verankeren evenementen in stadscentra	0,13		0,25		0,25		0,25	
		Uitbreiding evenementenorganisatie sportzone	0,06	1,00	0,11	1,00	0,11	1,00	0,11	1,00
		subtotaal stadscentra	0,29	3,50	0,57	3,50	0,57	3,50	0,57	3,50
sport		Investerings in voetbalaccommodaties								
		Investerings in tennisaccommodaties		1,50		1,50		1,50		1,50
		Vervanging en upgrade hockeyvelden Scoop								
		Sportvoorzieningen kleine kernen								
		Continuering sportstimulering/ actualisatie sportnota (€ 0,15 miljoen per jaar te dekken uit bestaande middelen)								
		subtotaal sport	0,00	1,50	0,00	1,50	0,00	1,50	0,00	1,50
		totaal stedelijke functies	0,29	5,00	0,57	5,00	0,57	5,00	0,57	5,00
economie		Technocollege / juniorcollege		2,70		2,70		2,70		
		Zuidaansluiting		1,10		1,10		1,10		1,10
		Gebiedsontwikkeling Nedcar		0,70		0,70		0,70		0,70
		Gebiedsontwikkeling Chemelot								1,70
		Bijdrage Maastricht Aachen Airport	0,10		0,10		0,10		0,10	
		taakstelling		-1,00		-1,00		-1,00		0,00
		totaal economie	0,10	3,50	0,10	3,50	0,10	3,50	0,10	3,50
sociaal	veiligheid	Uitbreiding BOA-toezicht met 10,5 fte en 1 fte ondersteuning			0,27		0,59		0,59	
		sociaal domein	Experimentenbudget (totaal € 0,35 miljoen gedeekt uit budget burgerparticipatie ad € 0,2 miljoen en € 0,15 miljoen uit achtervang sociaal domein)							
			Intensivering uitstroom WWB (totaal € 1,57 miljoen, te dekken uit achtervang sociaal domein)							
		totaal sociaal	0,00	0,00	0,27	0,00	0,59	0,00	0,59	0,00
overig		Onderwijsvoorziening kleine kernen								
		Kruispunt N276 - Heerlenerweg (cofinanciering Provincie) Mobiliteitsplan		1,50		1,50		1,50		1,50
		Bomenproblematiek		0,30		0,30		0,30		0,30
		Aanpak wateroverlast (totaal € 3,6 miljoen, te dekken uit rioolheffing)								
		Bestuurlijke samenwerking Euregio en Bijdrage cofinanciering Grensinformatiepunt B/ NL Limburg (totaal € 50.000 te dekken uit bestaande budgetten)								
		Monumenten		0,10		0,10		0,10		0,10
		Verfraaien entrees stad		0,05		0,05		0,05		0,05
		Profilering en doorontwikkeling online ambitie en online dienstverlening		0,05		0,05		0,05		0,05
		totaal overig	0,00	2,00	0,00	2,00	0,00	2,00	0,00	2,00
totaal			0,39	10,50	0,94	10,50	1,26	10,50	1,26	10,50
totaal beschikbaar			0,40	14,70	0,80	10,00	1,20	10,00	1,20	7,00
verschil			0,01	4,20	-0,14	-0,50	-0,06	-0,50	-0,06	-3,50

Toelichting nieuw beleid.

Onderwerp	Toelichting / voorstel
Zitterd revisited (inclusief bestuurscentrum)	<p>Uitvoeringsprogramma van netto € 43 miljoen incl. bestuurscentrum.</p> <p>Aan de raad wordt nu gevraagd om voor 3 jaar € 1,7 miljoen matchingsgeld – cofinancieringsmiddelen en private partijen - per jaar beschikbaar te stellen om flexibel te kunnen handelen en te kunnen inspelen op kansen. Bestuurlijk gevoelige onderdelen worden afzonderlijk aan de raad voorgelegd. De raad wordt regelmatig geïnformeerd over de voortgang.</p>
Actualisatie centrumplan Geleen	<p>Uitvoeringsprogramma van netto € 20 miljoen incl. ambtelijke huisvesting.</p> <p>Aan de raad wordt nu gevraagd om voor 3 jaar € 0,8 miljoen matchingsgeld – cofinancieringsmiddelen en private partijen - per jaar beschikbaar te stellen om flexibel te kunnen handelen en te kunnen inspelen op kansen. Bestuurlijk gevoelige onderdelen worden afzonderlijk aan de raad voorgelegd. De raad wordt regelmatig geïnformeerd over de voortgang.</p>
Structureel invullen 4 BOA's voor de centra	<p>Om een hoger, constanter nalevingsniveau en een hoger veiligheidsgevoel te bevorderen en om invulling te geven aan de uitgangspunten van het coalitieakkoord 2014-2018, wordt een voorstel gedaan voor voortzetting van de formatie van de unit Toezicht openbare ruimte. De uitbreiding kan een impuls geven aan de kwaliteit en professionaliteit en aan de beschikbaarheid. Conform de opdrachtformulering van de programmalijn integrale aanpak stadscentra worden 4 boa's ingezet in de stadscentra t.b.v. de intensivering van het toezicht en de handhaving in de centra.</p> <p>De uitvoering vindt plaats in 2016, de toekenning van de daaraan gekoppelde middelen vindt plaats in de begroting 2016. De middelen voor nieuw beleid komen in 2016 gefaseerd beschikbaar. De ontbrekende middelen worden gedekt uit de middelen voor de integrale aanpak van de binnensteden.</p>
Structureel verankeren evenementen in stadscentra	<p>De versterking van de kwaliteit van het evenementenaanbod wordt primair gericht op de stadscentra van Sittard en Geleen met elk een onderscheidend profiel. Bij de uitvoering wordt gekozen voor "on brand" evenementen, dat wil zeggen passend binnen de kaders van citybranding "Ondernemend! Sittard-Geleen" en gericht op de kernwaarden "kennis, talent en innovatie". De gemeentelijke evenementenorganisatie zal daarbij het organiseren van "on brand" evenementen faciliteren, inclusief branding. Dat betekent dat de komende tijd meer werk wordt gemaakt van evenementen gekoppeld aan branding van onze stad en het versterken van de stadscentra.</p>
Uitbreiding evenementenorganisatie	<p>Middelen zijn nodig voor de organisatie van evenementen en de bezetting van de evenementenorganisatie met 1,5 fte voor een periode van 4 jaren.</p> <p>De uitvoering vindt plaats in 2016, de toekenning van de daaraan gekoppelde middelen vindt plaats in de begroting 2016.</p>

Onderwerp	Toelichting / voorstel
	De middelen voor nieuw beleid komen in 2016 gefaseerd beschikbaar. De ontbrekende middelen worden gedekt uit de middelen voor de integrale aanpak van de binnensteden.
sportzone	Uitvoeringsprogramma 2016-2025 van € 60 miljoen. Uitgangspunt is 25 % gemeente en 75 % cofinanciering met de provincie. De investeringen zijn over 10 jaar gespreid. Aan de raad wordt nu gevraagd om € 1,0 miljoen beschikbaar te stellen om fase 1 af te maken en een opzet te maken voor de ontwikkeling van fase 2.
Investerings in voetbalaccommodaties	<p>Met het oog op de instandhouding van een kwalitatief verantwoord en toekomstbestendig voorzieningenniveau dient de investeringsruimte ingezet te worden voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aanpassing/upgrading voetbalaccommodaties aan capaciteitsbehoefte al dan niet na fusie, zowel wat betreft de (kleed)accommodatie als de velden, dit in combinatie met de nog resterende investeringsmiddelen uit de voetbalvisie. Bij de aanleg van kunstgrasvelden wordt prioriteit gegeven aan locaties met capaciteitsgebrek. Zonder op dit moment een ranking aan te geven wordt de komende jaren zoveel als mogelijk ingezet op de volgende complexen: DVO, OVCS, VV Sittard, Geleen Zuid en mede afhankelijk van concentratie op Einighausen / Guttecoven / Limbricht, Obbicht / Grevenbicht en Lindenheuvel/Heidebloem. - Vervangen en upgrading van hockeyvelden Scoop. - Waar nodig functionele (sporttechnische) upgrading van overige sportvoorzieningen. <p>Het vorenvermeld kader is binnen de beschikbare ruimte voor het college leidend bij de prioritering van de uitvoering van het investeringsprogramma.</p> <p>Aan de raad wordt nu gevraagd om voor 2015 € 0,1 miljoen voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen; om vanaf 2016 jaarlijks € 0,4 miljoen beschikbaar te stellen voor voetbalaccommodaties en € 0,1 miljoen voor tennisaccommodaties.</p> <p>De voorstellen voor Scoop en sportvoorzieningen kleine kernen worden afzonderlijk aan de raad voorgelegd.</p>
Investerings in tennisaccommodaties	
Vervanging en upgrade hockeyvelden Scoop	
Sportvoorzieningen kleine kernen	
Continuering sportstimulering/ actualisatie sportnota	Voor de jaarschijven tot en met 2018 € 0,15 miljoen, gedekt uit bestaande middelen. De raad wordt voorgesteld de sportstimulering voort te zetten. Uitvoering vindt plaats in 2016, de verwerking van de daaraan gekoppelde middelen vindt plaats in de begroting 2016.
Technocollege / juniorcollege	Bij het raadsvoorstel van februari 2009 is aangegeven dat de gemeente totaal € 10,8 miljoen zou bijdragen aan de herhuisvesting van het DaCapo College. Hiervan is, bij raadsbesluit van 9 februari 2009, een bedrag van € 5 miljoen beschikbaar gesteld. Van het resterende bedrag ad € 5,8 miljoen is de dekking grotendeels vervallen. Naast dit bedrag is de

Onderwerp	Toelichting / voorstel
	<p>gemeente bereid om het bedrag van de ingetrokken EFRO-subsidie hieraan toe te voegen. Daarom is een reservering opgenomen van € 8,1 miljoen.</p> <p>In 2014 heeft de gemeente DaCapo College gevraagd om bij het zoeken naar oplossingen het gebouw van Hogeschool Zuyd aan de Havikstraat te Sittard te betrekken. Door deze toevoeging heeft het DaCapo College een plan ontwikkeld waarmee niet alleen het technocollege gerealiseerd kan worden maar ook het Juniorcollege.</p> <p>Daar waar in februari 2009 is aangegeven dat de herhuisvesting in 2 fasen zou geschieden, kan het nu in één fase gebeuren. Medio 2016 komt het HEAO-gebouw aan de Havikstraat Sittard leeg en kan DaCapo het gebouw gaan aanpassen en het technocollege realiseren.</p> <p>De bouw c.q. verbouw zal in 2016 en 2017 plaatsvinden.</p> <p>Voor de uitvoering volgt een afzonderlijk voorstel aan de raad.</p>
Zuid aansluiting	<p>Bedrag is € 5,5 miljoen. De investeringen worden over 5 jaar gespreid.</p> <p>Voor de uitvoering volgt een afzonderlijk voorstel aan de raad.</p>
Gebiedsontwikkeling Nedcar	<p>Langs drie sporen wordt de gebiedsontwikkeling Nedcar uitgewerkt : ruimtelijk-economische verkenning, innovatie en acquisitie, HRM. Vooralsnog is in meerjarenperspectief € 0,7 miljoen per jaar voor drie jaren opgenomen.</p> <p>Voor de uitvoering volgt een afzonderlijk voorstel aan de raad.</p>
Gebiedsontwikkeling Chemelot	<p>Momenteel wordt gewerkt aan een plan van aanpak voor de gebiedsontwikkeling Chemelot. Hierover moet nog besluitvorming plaatsvinden. Er is een investeringsbedrag geïndiceerd van € 1,7 miljoen.</p> <p>Voor de uitvoering volgt een afzonderlijk voorstel aan de raad.</p>
Bijdrage Maastricht Aachen Airport	<p>Conform verzoek van de provincie Limburg aan de regio dragen voornamelijk de gemeenten Maastricht, Heerlen, Beek en Sittard-Geleen bij aan het openhouden van de luchthaven Maastricht Aachen Airport (MAA), mits aan door gemeenten gestelde voorwaarden wordt voldaan.</p> <p>Aan de raad wordt nu gevraagd om € 0,1 miljoen structureel beschikbaar te stellen voor MAA.</p>
Uitbreiding BOA-toezicht met 10,5 fte en 1 fte ondersteuning	<p>In het coalitieakkoord 2014-2018 is opgenomen dat de wijken, kernen en dorpen vragen om kwaliteit, veiligheid en leefbaarheid van de directe woon- en leefomgeving. De gemeente wil daadkrachtig zijn en dichtbij haar inwoners staan. Zij streeft naar samenwerking in open dialoog, met een duidelijk en eerlijk beeld van wat de gemeente doet en wat niet (meer) en met een accent op het gebied van wijkgericht werken. De gemeente gaat hierbij uit van de eigen kracht van onze stad en onze inwoners, om vervolgens van 'buiten naar binnen' te werken. Door dichtbij onze inwoners te functioneren, kunnen problemen vroegtijdig worden opgespoord en kunnen oplossingen samen worden ontwikkeld. Van de ambtelijke organisatie wordt verwacht dat zij samenhangend en meer zichtbaar gaat opereren en dat zij hierop</p>

Onderwerp	Toelichting / voorstel
	<p>ook aanspreekbaar is. Ten aanzien van handhaving is opgenomen dat daarop een stevige impuls wordt gezet, omdat de gemeente niet alleen grenzen moet stellen, maar ook krachtig moet optreden tegen overtreding van die grenzen. Dit geldt nadrukkelijk ook buiten de 'kantooruren' en op onderwerpen waaraan vanuit de samenleving behoefte bestaat. De unit Toezicht openbare ruimte van team Handhaving heeft een breed takenpakket. Om een hoger en constanter nalevingsniveau en een hoger veiligheidsgevoel te bevorderen en om invulling te geven aan de uitgangspunten van het coalitieakkoord 2014-2018, is het wenselijk de formatie van de unit uit te breiden.</p> <p>De uitvoering vindt plaats in 2016, de toekenning van de daaraan gekoppelde middelen vindt plaats in de begroting 2016.</p>
Experimentenbudget	<p>€ 0,1 miljoen voor brede wijkgerichte aanpak (uit middelen burgerparticipatie begroting 2015) conform bijlagen 1 en 2 van de kadernota.</p> <p>Aan de raad wordt nu gevraagd om € 0,1 miljoen beschikbaar te stellen uit de middelen burgerparticipatie als experimenteerbudget brede wijkgerichte aanpak.</p> <p>€ 0,25 miljoen voor 3d's (uit vangnet sociaal domein € 0,15 miljoen en € 0,1 miljoen uit middelen burgerparticipatie begroting 2015) conform bijlagen 1 en 2 van de kadernota.</p> <p>Aan de raad wordt nu gevraagd om € 0,25 miljoen beschikbaar te stellen uit de middelen burgerparticipatie en de achtervang sociaal domein als experimenteerbudget 3d's.</p>
Intensivering uitstroom WWB (samenwerking economie- SoZa)	<p>Met betrekking tot de taakstelling voortvloeiend uit het coalitieakkoord is inzichtelijk welke investering noodzakelijk is om deze opgave te realiseren. Uitgangspunt is een integrale aanpak samen met Ruimte en Economie waarbij de inbreng van voldoende geschikte werkgelegenheid van die zijde randvoorwaardelijk is. In de periode tot en met 2018 is bovenop de reguliere inzet van cluster Sociale Zaken € 1.570.000 noodzakelijk, te dekken uit de achtervang sociaal domein (3 D's).</p> <p>Voor 2015 wordt de raad gevraagd van dit bedrag € 245.000 beschikbaar te stellen ten laste van de achtervang van het sociaal domein, de overige bedragen worden in de begroting 2016 in de jaarschijven verwerkt.</p>
Onderwijsvoorziening kleine kernen	<p>Middelen voor unilocatie / upgrading Grevenbicht / Obbicht. Verdieping op de richting vindt nog plaats. Op pagina 22 en 23 van deze bijlage is dit nader toegelicht in samenhang met de sportvoorzieningen kleine kernen.</p> <p>Voor de uitvoering volgt een afzonderlijk voorstel aan de raad.</p>
Kruispunt N276 - Heerlenerweg	<p>De provincie is bezig met het onderzoeken van de mogelijkheden om te komen tot een verbeterde doorstroming op de N276 en betere bereikbaarheid van de stad door reconstructie van dit kruispunt. Invulling en planning zijn nog te concretiseren. De gemeente Sittard-Geleen is cofinancier.</p> <p>Voor de uitvoering volgt een afzonderlijk voorstel aan de raad.</p>
Mobiliteitsplan	Betreft voortzetting mobiliteitsplan, invulling en planning nog te

Onderwerp	Toelichting / voorstel
	concretiseren. Behalve gemeentelijke middelen zijn ook BDU middelen beschikbaar. Voor de uitvoering volgt een afzonderlijk voorstel aan de raad.
Bomenproblematiek	Betreft in eerste aanzet de kastanje bloedingsziekte en is gericht op het voorkomen van onveilige situaties door aangetaste bomen en herstel van de hierdoor aangetaste boomstructuur. Totaal € 2 miljoen waarvan € 0,4 miljoen uit ibor middelen. De investeringen worden over 5 à 6 jaar gespreid. De raad wordt voorgesteld om in te stemmen met de aanpak van de bomenproblematiek. De uitvoering voor 2015 wordt gedekt uit bestaande ibor middelen, de overige bedragen worden in de begroting 2016 in de jaarschijven verwerkt.
Aanpak wateroverlast	In 2014 is verschillende keer extreme neerslag voorgekomen. Daarbij ontstaan grote hoeveelheden 'water op straat' en loopt het water soms zelfs woningen binnen. In het verleden en ook recent zijn verschillende effectieve maatregelen getroffen aan en rond de riolering. Ook bewoners hebben al op diverse locaties zelf maatregelen getroffen om hun perceel beter tegen wateroverlast te beschermen. Maar het bestrijden van de negatieve gevolgen van extreme neerslagsituaties is ingewikkeld. Op dit soort extreme buien is namelijk redelijkerwijs geen rioolstelsel te dimensioneren. De aanpak wordt dan ook breder gezocht. In de notitie 'Aanpak wateroverlast van 2014' wordt de wateroverlast van 2014 geanalyseerd, wordt het beleid weergegeven en wordt dit vertaald in aanpak. Deze al geplande verbeteringen zijn met name milieukundig van aard(minder vuil water in de beken) en zijn bedoeld ter verduurzaming van de afvalwaterketen. De planmatige vervangingen zijn nodig om het systeem in stand te houden. In totaal vertegenwoordigt de lijst van projecten in het plan van aanpak € 3,6 miljoen aan investeringen, gespreid over een aantal jaren. Daarnaast zijn er ook extra beheerskosten. Dekking loopt via het riooltarief. De raad wordt voorgesteld om in te stemmen met de aanpak van wateroverlast. Voor 2015 wordt een voorbereidingskrediet gevraagd van € 350.000. De uitvoering vindt plaats in 2016, de toekenning van de daaraan gekoppelde middelen, € 3,25 miljoen, vindt plaats in de begroting 2016.
Bestuurlijke samenwerking Euregio en Bijdrage cofinanciering Grensinformatiepunt B/ NL Limburg	Euregionale samenwerking zit in de fase van kaderstelling en het concretiseren van de samenwerking met andere partijen. De kaderstelling zal in de vorm van de 'nota Euregionale Samenwerking' op korte termijn worden voorgelegd aan college en raad. De samenwerking richt zich in eerste instantie op Heerlen, Maastricht, de provincie en partijen die met concrete projecten bezig zijn op het gebied van grensoverschrijdende arbeidsmarkt en kenniseconomie. De middelen die in de begroting zijn gereserveerd voor Euregionale Samenwerking vormen voor de korte termijn het werkbudget voor deze samenwerking. Actueel voorbeeld daarin is het besluit van de

Onderwerp	Toelichting / voorstel
	<p>provincie om middelen beschikbaar te stellen voor het Grensinformatiepunt Nederland-België, onder de conditie dat gemeenten ook financieel bijdragen aan dit grensinformatiepunt. De hiermee gemoeide middelen bedragen € 50.000, te dekken uit bestaande middelen.</p> <p>De raad wordt voorgesteld om in te stemmen met de deelname aan het Grensinformatiepunt en de bestuurlijke samenwerking in de Euregio. De verwerking van de daaraan gekoppelde middelen vindt plaats in de begroting 2016.</p>
Monumenten	<p>Betreft cofinanciering van grotere restauraties van (kerkelijke) gebouwen buiten de centra.</p> <p>Niet alleen in de twee stadscentra, maar ook daarbuiten is de gemeente rijk aan monumenten. De komende jaren zullen zich kansen voordoen om deze gebouwen met (nieuwe) gebruikers/eigenaren een duurzame bestemming te geven en daarmee te behouden voor de toekomst. Dit komt ten goede aan de leefbaarheid van de wijken en dorpen. Als voor de restauratie rijks- of provinciale middelen verkregen kunnen worden, dan is gemeentelijke cofinanciering vereist. Gedacht kan worden aan monumenten als Mariahof in Overhoven en de Gemmakerk in Sanderbout. Deze middelen kunnen ook als vliegwiel dienen ten behoeve van de gewenste ontwikkeling.</p> <p>Voor de uitvoering volgt een afzonderlijk voorstel aan de raad.</p>
Verfraaien entrees stad	<p>In het coalitieakkoord 2014-2018 wordt aandacht gevraagd voor de entrees tot de stadscentra. Naar aanleiding hiervan zijn de 'stadsentrees' als thema opgenomen in de Nota Ruimtelijke Kwaliteit. Het betreft stadsentrees aan de rijks- en regionale wegen en een tweetal entrees bij de 'stadsring'. Het betreft impuls gelden/cofinanciering per stadsentree, t.b.v. verlichting, bewegwijzering, kunstuitingen, veiligheidsmaatregelen, branding ed. plus de gevolgen voor het beheer van de openbare ruimte (oa. areaaluitbreiding).</p> <p>Voor de uitvoering volgt een afzonderlijk voorstel aan de raad.</p>
Profilering	<p>Aanpak profilering van de stad conform bijlage 1 van de kadernota.</p> <p>Voor de uitvoering volgt een afzonderlijk voorstel aan de raad.</p>
Doorontwikkeling online ambitie en online dienstverlening	<p>In het coalitieakkoord wordt prioriteit gegeven aan versterking en verbreding van ons aanbod aan digitale dienstverlening, en het bevorderen van het laagdrempelig gebruik hiervan. De doorontwikkeling van onze gemeentelijke website is van belang en burgerparticipatie vraagt om hoogwaardige communicatie, vanuit de voltallige organisatie. Proactief en ingevuld vanuit de informatiebehoefte (inhoud en frequentie) van onze inwoners, bedrijven en instellingen, met een daarop afgestemd instrumentarium waarbij gekozen wordt voor een stevige impuls op het inzetten van social media als communicatiekanaal tussen samenleving en gemeente. Niet alleen om te zenden, maar vooral ook om te ontvangen, problemen te signaleren en zaken op te pakken. De acties bestaan uit het bepalen van de kernstrategie</p>

Onderwerp	Toelichting / voorstel
	<p>hoe de online kanalen bijdragen aan het bereiken van de organisatiedoelen een aantal acties zoals doorontwikkeling e-formulieren, online burgerparticipatie, webcare, monitoring en inzet van social media, nieuwsbrieven en website bij omgevingsbewust werken en beleidsvraagstukken zoals omgevingsvisie en transformatie, en flexibiliteit om aan te sluiten bij nieuwe digitale ontwikkelingen. Uitgangspunten daarbij zijn klantgerichtheid, interactie en omgevingsbewustzijn.</p> <p>Voor de uitvoering volgt een afzonderlijk voorstel aan de raad.</p>

2. Uitvoeringsvoorstellen.

In paragraaf 1 van deze bijlage zijn alle voorstellen op een rij gezet. Voor volgende voorstellen wordt aan de raad gevraagd om met de uitvoering in te stemmen. Het betreft:

- Zitterd Revisited.
- Actualisatie centrumplan Geleen.
- Sportzone Limburg.
- Sociale vitaliteit: intensivering uitstroom Participatiewet.
- Onderwijs- en sportvoorzieningen in kleine kernen.

Omschrijving voorstel:	Masterplan Zitterd Revisited 2014 Conform het in de raad van december 2014 vastgestelde plan Actualisatie ZRS , Projectenprogramma 2014 – 2025 en het daarop gebaseerde Uitvoeringsprogramma 2015 – 2018.
Cluster:	Beleid
Aanleiding:	Het coalitieakkoord “Burgers en stad, een combinatie van kracht” zet extra in (accent) op de aanpak tot versterking van de stadscentra gedurende de coalitieperiode bovenop de bestaande inzet. De aanpak van de stadscentra past ook binnen stedelijke functies één van de drie prioriteiten van beleid. December 2014 is de herijking ZRS door de raad vastgesteld.
Beoogde doelen / resultaten:	Het vergroten van de aantrekkelijkheid en vitaliteit van de beide stadscentra op basis de onderscheidenlijke profielen. Ook de stad zichtbaarder, uitnodigend en met meer trots te profileren. Specifiek voor Sittard: Versterking van (de kwaliteit van) de stadscentra i.c. centrum Sittard als ontmoetingscentrum. Inzet op vier programmalijnen: <ul style="list-style-type: none"> 5. Centrum-stedelijke functies: een bij het profiel passende optimale mix van retail, horeca, wonen, werken, cultuur, onderwijs en werken. 6. Openbare ruimte: een kwalitatief uitstekend ingericht en onderhouden openbaar gebied, waarbij differentiatie naar deelgebieden en functies tot uitdrukking komt en sfeer en beleving belangrijke ingrediënten zijn. 7. Bereikbaarheid en infrastructuur: een voor alle modaliteiten uitstekend bereikbaar centrum met voldoende (en betaalbare) parkeervoorzieningen. 8. Gebouwen: onderscheid tussen monumenten en niet-monumentale panden met accent op aanpak leegstand en transformatie met nieuwe functies. Binnen deze programmalijnen zijn tal van projecten en maatregelen – fysiek en niet fysiek - opgenomen, die elk een bijdrage zullen leveren aan het bereiken van de hoofddoelstelling. Daarvoor wordt verwezen naar het Projectenprogramma 2014 - 2025
Activiteiten:	Zie: Het Projectenprogramma 2014 – 2025 en het Uitvoeringsprogramma 2015-2018 Masterplan ZRS (worden als bijlagen toegevoegd)
Planning:	De Actualisatie Masterplan ZRS levert een programma ter versterking van de stadscentra op waaraan een commitment gevraagd wordt voor een periode van 10 jaar. Het uitvoeringsprogramma beslaat de periode van deze bestuursperiode 2015-2018.
Benodigde middelen:	De benodigde middelen zijn noodzakelijk voor het geprognosticeerde netto tekort van € 43 miljoen.
Dekking benodigde middelen:	Vanaf 2016 is jaarlijks voor 10 jaar een budget van € 1,7 miljoen aan netto investeringen opgenomen.
Administratieve verwerking:	< uitwerking via een begrotingswijziging >

PROJECTENOVERZICHT ACTUALISATIE ZITTERD REVISITED		BEPERKTE VERSIE U1= uitvoeringsprogramma 2014 - 2018; U2 2019-2025			
Programma/project	versie 25.05.2015	Raming kosten	Dekking/ opbrengsten	Saldo	Toelichting
P1 CENTRUMSTEDELIJK					
P1 Retail en Horeca					
1.1	Integrale aanpak centrum	U1			Raadsbesluit 26 juni 2013, onderdelen 1 en2, helft budget, andere helft is Geleen
1.2	Compacter maken centrum				
	aanpak leegstand	U1/2			additionele toevoeging budget; intensivering aanpak .
1.3	Herontwikkeling Tempel	U1			raming QC vormen februari 2014 openbare ruimte, water en groen herontwikkeling complex door eigenaren; inzet alleen in combinatie met dit plan ! vrv vastgoedeigenaar
1.4	Herontwikkeling ABC Complex	U2			herontwikkeling complex door eigenaren; inzet alleen in combinatie met dit plan ! vrv vastgoedeigenaar
1.5	Herontwikkeling V&D gebouw	U1			herontwikkeling complex door eigenaren; inzet alleen in combinatie met dit plan ! vrv vastgoedeigenaar
1.6	Horecapleinen div.	U1/2			Markt, Ligne, Stationsplein,Tempel in deelontw. Markt niet opgenomen in MORS !
1.7	Centrummanagement	U1/2			Vanaf 2016 jaarlijkse bijdrage gemeente ad €100.000
1.8	Locatie Mol-Geurts	U1/2			Private herontwikkeling; eventuele bijdrage uit 1.2
	Totaal		€ 11.363.000,00	€ 2.450.000,00	€ 8.913.000,00
P1 Wonen					
1.9	Afronding fase 1 ZRS	U1			is negatief saldo grex; rekening gehouden met WoZoCo Orbis/ZoWonen en eerdere aanpassingen; exclusief evenemententerrein, zie 1.18
1.10	Oude Ziekenhuislocatie	U2			Boekwaarde; opbrengst woningbouw na 2020 herinrichtingskosten; subsidie provincie NB voorlopige dekking uit Algemene Reserve !
1.11	Herontwikkeling Tempel	U1			Woningbouw als compensatie sanering m2 winkels; maximaal 100 (?) eenheden, div. segmenten opstal herontwikkeling vrv vastgoedeigenaren, zie 1.3
1.12	Wonen In Winkels	U1/2			aantallen ? Taakstelling? Deelbudget in 1.1.
1.13	Studentenhuisvesting	U1/2			in combinatie met 1.12 ?
1.14	Engelenhof	U1/2			private herontwikkeling (Jongen), bijdrage in tekort grondexploitatie subsidie provincie in kader Bouwmotie 2 ton; cofinanciering door gemeente uit BLS
1.15	Leegstaande gebouwen Kennedysingel:				
	DaCapo	U2			herontwikkeling woningbouw; opbrengst (30 eenheden) minus sloopkosten
	Brandweerkazerne	U2			herontwikkeling woningbouw; opbrengst (25 eenheden) minus sloopkosten
	Bibliotheek	U1			herontwikkeling woningbouw; opbrengst (25 eenheden) minus sloopkosten
	Maria Heem	U2			herontwikkeling woningbouw; opbrengst (25 eenheden) minus sloopkosten
	Totaal		€ 15.856.940,00	€ 5.100.000,00	€ 10.756.940,00
P1 Cultuur					
1.16	Nieuw schouwburg/theater	U2			aanname zonder pve; opbrengst is ncw waarde huurinkomsten
1.17	Ligne 3de en 4de kwadrant	U2			afronding cultuurcluster conform oorspronkelijk plan ? mix van functies incl. woningbouw; locatie theater ? Div. posities gemeente totale locatie in de markt zetten ?
1.18	Evenemententerrein	U1			aanleg permanent terrein met voorzieningen; locatie Fase 1 Haspelsestraat; opbrengst: te gelde maken van een deel van inkomsten evenementen vanaf 2016 vervalt budget Integrale Centrumaanpak; jaarlijks budget € 125.000.
1.19	Evenementen en activiteiten	U1/2			ondersteuning Brand-on evenementen in centra; budget voor 4 jaren.
1.20	Ondersteuning evenementen	U1/2			
	Totaal		€ 34.675.000,00	€ 24.260.000,00	€ 10.415.000,00
P1 Onderwijs					
1.20	Herontwikkeling onderwijslocaties	U1/2			zie Programma 4 "Gebouwen"
1.21	Herhuisvesting onderwijsinstututen	U1/2			inzet Parklaan 4 ?
	Totaal				
P1 Werken					
1.22	Huisvesting bestuurlijke organisatie gemeente	U1			gemeente wil impuls geven in centrum; per 1 mei 2015 nieuwe huisvesting; 2 locaties in beeld: Kloosterkwartier (Laudy) en Parklaan 4 (gemeente); package-deal met Laudy; aankoop deel Kloosterkwartier door gemeente en verkoop Parklaan 4 aan Laudy met aantal voorwaarden. pve gemeente nog niet definitief bedrag is gebaseerd op huurkosten huidige accommodatie en bedoeld als richting
1.23	Versterking kleinschalige kantoren Wilhelminastraat/Engelenkampstr.	U1/2			klein budget te spreiden in de tijd; bedoeld voor mogelijke aanpassing openbare ruimte; vastgoed is vrv eigenaren of ondernemers
1.24	Transformatie aanloopstraten centr. (Steenweg, Paardestraat, Putstraat)	U1/2			onderdeel 1.1 integrale centrumaanpak
1.25	Versterken stationsomgeving	U1			binnen cluster werken, voorwaardenscheppend; maatregelen in Programma 3
1.26	Weekmarkt(en)	U1/2			impulsen behoud en versterking via reguliere budgetten reguliere budgetten
	Totaal		€ 5.100.000,00	€ -	€ 5.100.000,00

PROJECTENOVERZICHT ACTUALISATIE ZITTERD REVISITED		BEPERKTE VERSIE U1= uitvoeringsprogramma 2014 - 2018; U2 2019-2025		
Programma/project	versie 25.05.2015	Raming kosten	Dekking/ opbrengsten	Saldo Toelichting
P2 OPENBARE RUIMTE				
2.1	Ontkluizing Keutelbeek bij Ligne	U1		project uitvoeringsrijp; is ingediend voor bouwmotie bijdrage; bijdragen ontwikkelaar Ligne (1.081.000), Waterschap RO (930.000) en gemeente (963.000)
2.2	Schootsvelden Oost	U1		Grove raming; rapport Goedegebure 2010 herinrichting o.a. gracht in dit deel terugbrengen
2.3	Masterplan Openbare Ruimte Sittard 2de fase	U1		programma en budget beschikbaar (raadsbesluit) taakstellend; dekking is inclusief EFRO subsidie
2.4	Masterplan Verlichting	U1/2		Plan gereed juni 2015, uitvoering ca. 5 jaar
2.5	Herstructurering Tempelplein e.o.	U1/2		zie 1.3; uitvoering slechts in combinatie met herstructurering complex
2.6	Herstructurering parkeerplaats Steenweg	U2		Niet opgenomen in MORS, grove raming
2.7	Verbinding Centrum - Buitengebied	U2		nadrukkelijk discussiepoint; betreft locatie huidige verzorginghuis Kollenberg en achterliggend gebied
2.8	Veiligheid	U1/2		voormalige steenfabriek, enkele woningen kosten centrum BOA's vanaf 2016, jaarlijks € 125.000
	Totaal		€ 11.360.000,00	€ 6.389.000,00
				€ 4.971.000,00
P3 BEREIKBAARHEID EN INFRASTRUCTUUR				
3.1	Turborotonde Wissel	U1		project is uitvoeringsrijp; was ingediend voor bouwmotie bijdrage provincie; aanwezige dekking BDU (297.124) NSL (515.000) en gemeente (2.773.855)
3.2	Aanpassing Rijksweg tussen Wissel en Wilhelminastraat	U1		onderdeel van project 3.1
3.3	2de centrumroute	U1		aanvankelijk wezenlijk onderdeel Masterplan ZRS verbinding centrum-Ligne-station; minder zwaar "slechts"verfraaiing af Ligne, Walramstraat, deel Heinseweg; wandelroute
3.4	Verbetering fietsnetwerk	U2		via reguliere budgetten (o.a. IBOR)
3.5	Onderdoorgang Station	U2		behoud van deze verbinding tussen centrum en kantorenpark ; bedrag bedoeld voor diverse aanpassingen in afstemming met NS/ Prorail
3.6	Westelijke Rondweg			onderdeel bereikbaar centrum; afronding Rondweg centrum; bottlenecks zijn tunnel en spoorbrug; vooral tunnel is uitermate lastig punt; wordt buiten plangebied c.q. exploitatie gehouden; solitair project
3.7	OV halteplaats			zie 3.6
	Totaal		€ 4.793.089,00	€ 3.585.979,00
				€ 1.207.110,00
P4 GEBOUWEN				
4.1	Monumenten Kloosterkwartier	U1		zie ook 1.24; is private herontwikkeling; deel mogelijk met gemeentelijke (bestuurlijke) organisatie invullen NB in project zijn al forse overheidsbijdragen toegekend
4.2	Parklaan 4 ("Kleesi")	U1		pand is eigendom gemeente; monument; bedrag is huidige boekwaarde; inzet van onderhandeling mbt huisvesting bestuurlijke organisatie
4.3	FransKlooster	U1		maakt onderdeel uit van de voormalige ziekenhuis-locatie; momenteel lopen onderhandelingen mbt herbesteding; eventuele kosten t.i.v. 1.10 !
4.4	Laagland gebouw Engelenkampstraat	U1		theaterfunctie naar schouwburg; deel gebouw is eigendom gemeente; deel Woonpunt (opvang daklozen en slaaphuis) herinvulling met aantal maatschappelijke functies uit huidig gebouw Kennedysingel
4.5	Overige gebouwen Huidig stadskantoor Hub Dassenplein 1	U1/2		na verhuizing ambtelijke organisatie naar Geleen sloop en herbesteding locatie (relatie naar aanpalend zorgcomplex "Baenje"; huidige boekwaarde en geraamde sloopkosten opbrengst potentie afhankelijk van programma herontwikkeling !
4.6	panden Kennedysingel 4 stuks	U1/2		leegkomende panden slopen en kleinschalige wooncomplexen als herontwikkeling; zie 1.15
4.7	Agnetenklooster	U2		private herontwikkeling (studenten en/of sporters) eigendom corporaties Woongood2-duizend, VitaalWonen.
4.8	V&D gebouw	U2		pand aan de Markt is eigendom belegger; mogelijke herontwikkeling retail of als culturele accommodatie gesprekken met eigenaar lopen
	Totaal		€ 1.258.057,00	€ 408.507,00
				€ 850.000,00
Totalen			€ 84.406.086,00	€ 42.193.486,00
				€ 42.193.486,00
Voorlopig tekort !!! NCW waarde is uiteraard lager. Nog geen rekening gehouden met inzet voorziening afwaardering vastgoed en mogelijke bijdrage van met name provincie Limburg !				

Omschrijving voorstel:	Actualisatie centrumplan Geleen De nog in de raad op 8 juli 2015 vast te stellen Actualisatie met Projectenprogramma 2015 – 2025 en het daarop gebaseerde Uitvoeringsprogramma 2015 - 2018
Cluster:	Beleid
Aanleiding:	Het coalitieakkoord “Burgers en stad, een combinatie van kracht” zet extra in (accent) op de aanpak tot versterking van de stadscentra gedurende de coalitieperiode bovenop de bestaande inzet. De aanpak van de stadscentra past ook binnenstedelijke functies één van de drie prioriteiten van beleid. Op 8 juli 2015 wordt de Actualisatie Masterplan Centrum Geleen aan de raad voorgelegd.
Beoogde doelen / resultaten:	Het vergroten van de aantrekkelijkheid en vitaliteit van de beide stadscentra op basis de onderscheidenlijke profielen. Ook de stad zichtbaarder, uitnodigend en met meer trots te profileren. Specifiek voor Geleen: Versterking van (de kwaliteit van) de stadscentra i.c. centrum Geleen als service- en dienstencentrum. Inzet op vier programmalijnen: <ol style="list-style-type: none"> 1. Centrum- stedelijke functies : een bij het profiel passende optimale mix van retail, horeca, wonen, werken, cultuur, onderwijs en werken. 2. Openbare ruimte : een kwalitatief uitstekend ingericht en onderhouden openbaar gebied, waarbij differentiatie naar deelgebieden en functies tot uitdrukking komt en sfeer en beleving belangrijke ingrediënten zijn. 3. Bereikbaarheid en infrastructuur: een voor alle modaliteiten uitstekend bereikbaar centrum met voldoende (en betaalbare) parkeervoorzieningen. 4. Gebouwen: onderscheid tussen monumenten en niet-monumentale panden met accent op aanpak leegstand en transformatie met nieuwe functies. Binnen deze programmalijnen zijn tal van projecten en maatregelen – fysiek en niet fysiek - opgenomen, die elk een bijdrage zullen leveren aan het bereiken van de hoofddoelstelling. Daarvoor wordt verwezen naar het Projectenprogramma 2015 – 2025 en het daarop gebaseerde Uitvoeringsprogramma 2015 - 2018
Activiteiten:	Zie: Het Projectenprogramma 2015 - 2018
Planning:	De Actualisatie Masterplan Centrum Geleen levert een programma ter versterking van de stadscentra op waaraan een commitment gevraagd wordt voor een periode van 10 jaar. Het uitvoeringsprogramma beslaat de periode van deze bestuursperiode 2015-2018.
Benodigde middelen:	De benodigde middelen zijn noodzakelijk voor het geprognosticeerde netto tekort van € 20 miljoen inclusief ambtelijke huisvesting.
Dekking benodigde middelen:	Vanaf 2016 is jaarlijks voor 10 jaar een budget van € 0,8 miljoen aan netto investeringen opgenomen.
Administratieve verwerking:	< uitwerking via een begrotingswijziging >

PROJECTENOVERZICHT CENTRUM GELEEN		BEPERKTE VERSIE 01		U1= uitvoeringsprogramma 2014 - 2018; U2 2019- 2025	
Programma/project		Raming kosten	Dekking/ opbrengsten	Saldo	VERSIE 21.05.2015
P1 Centrumstedelijk					
P1	Retail en Horeca				
1.1	Integrale aanpak centrum	U1			Activiteiten etc. op basis van raadsbesluit 23 juni 2013
1.2	Compacteer Kernwinkelgebied en aanpak leegstand	U1			Noodzakelijk budget voor actieve aanpak, inhoud maatregelen nader te bepalen
1.3	Herontwikkeling Horecastraatje	U1			Verplaatsing horeca naar Horecaplein; herbestemming panden
1.4	Horecaplein	U1			Maatregelen voor aantrekkelijk plein t.b.v. concentratie horecafuncties
1.5	Centrummanagement	U1/2			jaarlijks bedrag van 1 ton ten behoeve centrummanagement; naast terugploegen deel reclamebelasting; dekking via reguliere middelen begroting
1.6	Totaal Retail en Horeca		9.950.000	2.800.000	7.150.000
P1	Wonen				
1.7	Afronding plan Nolenstraat	U1			In kader bouwsubsidie co-financiering i.v.m. bijdrage provincie
1.8	Locatie Elisabethstraat				afboeken , gepland woningbouw laten vervallen; aanleg parkeerplaats/ fietsenstalling
1.9	Locatie MLK				afboeken als woningbouw c.a. locatie
1.10	Locatie Randweg				afboeken als herontwikkelingslocatie
1.11	Wonen in winkels	U1/2			in kader transformatie ...eenheden; subsidie onderdeel van 1.2
1.12	Leegstaande gebouwen	U1/2			aanpak, transformatie; faciliteren uit budget 1.2
	Totaal Wonen		3.172.000	600.000	2.572.000
P1	Cultuur				
1.13	Hanenhof	U1			afboekingsbedrag; verkoop aan derde , gedeeltelijk, mogelijk deels ambt.huisvesting
1.14	Cultuurwarenhuis	U1/2			eenmalige investering voor herprogrammering; dekking in principe € 50.000 p.j aanwezig
1.15	Evenementen/activiteiten	U1/2			tijdelijke invulling leegstaande winkelpanden na 2015 gedurende 3 jaar.
1.16	Ondersteuning evenementen	U1/2			van 2016 vervalt budget integrale aanpak centra Sittard en Geleen
	Totaal Cultuur		3.732.500	1.760.000	1.972.500
P1	Werken				
1.16	Huisvesting ambtelijke organisatie gemeente	U1			meerkosten als gevolg van huisvesting ambt.organisatie als impuls voor het centrum gebaseerd op scenariokeuze ambtelijk projectgroep huisvesting; nadere uitwerking
1.17	Mediadiensten	U1			
1.18	Materialenbank	U1			
1.19	Transformatie aanloopstraten	U1/2			onderdeel budget 1.2; nieuwe bedrijfsactiviteiten in leegstaande of -komende panden als gevolg van compacteer maken kernwinkelgebied.
	Totaal Werken		7.613.000	4.080.648	3.532.352
P2 Openbare Ruimte					
2.1	Upgraden algemeen	U1/2			opstellen masterplan or, inclusief verlichting
2.2	Salmstraat e.o.	U1			herinrichting, mogelijk deels overkapping
2.3	Herinrichting rond Galfetti	U1			uit regulier budget 1.1 in 2015
2.4	Herinrichting parkeerplaats /plein voor stadhuis	U1			vergroening, andere inrichting in relatie tot aanpak horecastraatje
2.5	Reconstructie Gr.Huynlaan-Markt-Bernardstraat	U1			uit reguliere budgetten 2014 en 2015
2.6	Veiligheid	U1/2			IBOR
	Totaal Openbare Ruimte		5.595.000	2.495.000	3.100.000
P3 Bereikbaarheid en infrastructuur					
3.1	Parkeerplaats Op de Vey	U1			aanleg parkeerplaats, verbetering ov-halte e.d.
3.2	Entrees	U1			optimaliseren
3.3	Fietsroutes	U1/2			"aanleg"fietsroutes binnen het centrumgebied
3.4	Totaal Bereikbaarheid en Infra		1.250.000	500.000	750.000
P4 Gebouwen					
4.1	Monumenten Oud Stadhuis	U1			budget voor aanpassingen tbv mogelijk gedeeltelijke functiewijziging
4.2	Overige gebouwen	U1/2			aanpak leegstand/transformatie uit budget sub1.2
	Totaal Gebouwen		150.000	-	150.000
TOTAAL PROGRAMMA					
P1 t.m. P4		31.462.500	12.235.648	19.226.852	Voorlopig tekort !!! NCW waarde uiteraard lager ! Geen rekening gehouden met voorziening afwaardering vastgoed en eventuele subsidies van bijvoorbeeld provincie

Omschrijving voorstel:	Sportzone Limburg
Cluster:	Beleid
Aanleiding:	<p>De Sportzone Limburg in Sittard-Geleen draagt bij aan een aantrekkelijk woon- en leefklimaat en is daarmee een belangrijke vestigingsfactor in het kader van de economische ontwikkelingen in de regio. Momenteel spelen er twee ontwikkelingen: ten eerste afronding van fase 1 waarbij het gaat om afronding van de noodzakelijke grondtransacties en ten tweede het realiseren van de (definitieve) veilige wielersportomgeving.</p> <p>Met de realisatie van het Fitlandcomplex inclusief scholen nabij het Fortunastadion is de eerste fase van Sportzone Limburg nagenoeg gerealiseerd.</p> <p>Een expertteam heeft op verzoek provincie en gemeente een visie ontwikkeld voor Sportzone Limburg fase 2.0. Het expertteam adviseert doorontwikkeling met de focus op wielersport, running / triatlon en urban sports. Hierop is een 'harde marktconsultatie' uitgevoerd. Conclusie is dat marktpartijen de business case levensvatbaar vinden maar geven aan dat deze sec commercieel niet volledig te dekken is. Sportzone 2.0 is een maatschappelijke business case die privaat-publiek moet worden ontwikkeld. Komende periode zullen provincie en gemeente het vervolgproces ingaan waarbij, conform het provinciaal coalitieakkoord, de verantwoordelijkheid primair bij de gemeente ligt. Bestaande afspraken zullen hierbij worden gerespecteerd.</p>
Beoogde doelen / resultaten:	<p>Bovenregionaal belang topsport-breedtesport</p> <p>Bijdrage aan vestigingsklimaat</p> <p>Sportstimulering (breedtesport en volksgezondheid)</p>
Activiteiten:	<p>Afronding van de noodzakelijke grondtransacties en het realiseren van de (definitieve) veilige wielersportomgeving.</p> <p>Vervolgproces Sportzone 2.0</p>
Planning:	Meerjarige ontwikkeling
Benodigde middelen:	Beide sporen worden uitgewerkt binnen de bestaande uitgangspunten met de provincie (kostenverdeling van 25% door de gemeente(n) en 75% door de provincie).
Dekking benodigde middelen:	Vanaf 2016 is jaarlijks een budget van € 1,0 miljoen aan netto investeringen opgenomen.
Administratieve verwerking:	< uitwerking via een begrotingswijziging >

Omschrijving voorstel:	Sociale vitaliteit: intensivering uitstroom Participatiewet
Cluster:	Sociale Zaken (in gezamenlijkheid met Economie van cluster Beleid)
Aanleiding:	<p>De coalitie formuleerde voor de jaren na 2015 de volgende taakstelling: € 2,3 in 2016, € 3,3 in 2017 en € 3,8 in 2018. Deze financiële taakstelling is vertaald in een extra uitstroomtaakstelling van 300 bijstandspartijen ultimo 2018, waarbij extra werkgelegenheid door Ruimte en Economie gerealiseerd wordt. Binnen het uitkeringenbestand zijn geen 300 personen aan te wijzen als bemiddelbaar naar werk. Om uiteindelijk 300 personen extra te laten uitstromen naar regulier werk of werk met loonkostensubsidie zal in een veel grotere groep moeten worden geïnvesteerd. Een project van 3,5 jaar dat al in 2015 dient te starten.</p> <p>Met betrekking tot de taakstelling voortvloeiend uit het coalitieakkoord is inzichtelijk welke investering noodzakelijk is om deze opgave te realiseren. Uitgangspunt is een integrale aanpak samen met Ruimte en Economie waarbij de inbreng van voldoende geschikte werkgelegenheid van die zijde randvoorwaardelijk is. Becijferd is dat in de periode tot en met 2018 bovenop de reguliere inzet van cluster Sociale Zaken inspanningen ter waarde van € 1.570.000 noodzakelijk zijn, te dekken uit de achtervang sociaal domein (3 D's).</p>
Beoogde doelen / resultaten:	<ul style="list-style-type: none"> - Ultimo 2016 150 werkzoekenden zonder uitkering aan het werk - Ultimo 2017 225 werkzoekenden zonder uitkering aan het werk - Ultimo 2018 300 werkzoekenden zonder uitkering aan het werk <p>Over deze periode 3550 gerealiseerde banen die bij Ruimte en economie in beeld zijn (waarvan een deel is gereserveerd voor onze doelgroep)</p> <p>Uitgangspunt: activeren van minimaal 600 extra werkzoekenden via de doorlopende cliëntlijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eenmaal "opgepakt" niet meer losgelaten - Doorontwikkeling tot het hoogst haalbare niveau <p>Met uiteindelijke uitstroom van 300 naar werk of werk met subsidie en 300 maatschappelijk actief</p>
Activiteiten:	<p>De middelen worden ingezet op:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Versnelling van screening en diagnose, - Testen en trainingen, - Assessments, - Loonwaardemetingen, - Extra cursussen, - Werkbemiddeling en –begeleiding, - Job coaching.
Planning:	<p>Het is van belang om eind 2015, begin 2016 een voldoende grote groep werkzoekenden te hebben gescreend met de daarbij passende diagnose. In de tweede helft van 2015 dienen daarvoor 2.000 screeningen via het Dariuz-systeem plaats te vinden. Haalbaar per fte per jaar is een aantal van 800. Om 2000 screeningen te realiseren in zes maanden is gedurende die periode een inzet van 5 fte noodzakelijk.</p>

	<p>Om in 2015 de extra taakstelling op te pakken moet in het vierde kwartaal gestart worden met het testen, trainen, assessments en loonwaardebepalingen. Dit kan door een extra inzet van 4 fte in het vierde kwartaal.</p>												
Benodigde middelen:	<p>Personele kosten extra taakstelling tot juli 2018</p> <p>Kostprijs fte = € 65.000 Werkplek € 5.000</p> <table> <tr> <td>Screening 0.75 fte</td> <td>52.500</td> </tr> <tr> <td>Praktijkcentrum 2.5 fte extra tot 1.7.'18</td> <td>410.000</td> </tr> <tr> <td>Cursus werk 28 mnd. 0.5 fte</td> <td>81.500</td> </tr> <tr> <td>Vervolg cursus werk 24 mnd. 0,5fte</td> <td>70.000</td> </tr> <tr> <td>Job coaching 34 mnd. 2 fte</td> <td>396.000</td> </tr> <tr> <td>Werken naar vermogen 2x4fte</td> <td><u>560.000</u></td> </tr> </table> <p>Totaal extra kosten tgv taakstelling € 1.570.000</p> <p>Benodigde extra middelen 2015</p> <ul style="list-style-type: none"> - Screening: 5 fte maal 0,5 jaar maal € 70.000 € 175.000 - Test en training: 4 fte maal 0,25 jaar maal € 70.000= € <u>70.000</u> <p>Totale inzet 2015 € 245.000</p> <p>Benodigde extra middelen 2016-2018 € 1.325.000</p> <p>De bedragen voor 2016-2018 worden in de begroting 2016 in de jaarschijven verwerkt.</p>	Screening 0.75 fte	52.500	Praktijkcentrum 2.5 fte extra tot 1.7.'18	410.000	Cursus werk 28 mnd. 0.5 fte	81.500	Vervolg cursus werk 24 mnd. 0,5fte	70.000	Job coaching 34 mnd. 2 fte	396.000	Werken naar vermogen 2x4fte	<u>560.000</u>
Screening 0.75 fte	52.500												
Praktijkcentrum 2.5 fte extra tot 1.7.'18	410.000												
Cursus werk 28 mnd. 0.5 fte	81.500												
Vervolg cursus werk 24 mnd. 0,5fte	70.000												
Job coaching 34 mnd. 2 fte	396.000												
Werken naar vermogen 2x4fte	<u>560.000</u>												
Dekking benodigde middelen:	<p>De dekking van de benodigde extra middelen ad € 1.570.000 vindt plaats uit de achtervang sociaal domein.</p>												
Administratieve verwerking:	<p>< uitwerking via een begrotingswijziging ></p>												

Omschrijving voorstel:	Onderwijs- en sportvoorzieningen kleine kernen.
Cluster:	Beleid
Aanleiding	<p>Maatschappelijke, demografische en sporttechnische ontwikkelingen vragen om investeringen in het voorzieningenniveau.</p> <p>In de afgelopen jaren zijn trajecten doorlopen ter voorbereiding op besluitvorming over centrale huisvesting van onderwijs- en sportvoorzieningen voor Grevenbicht en Obbicht, en sportvoorzieningen voor Einighausen, Guttecoven en Limbricht. Naar aanleiding hiervan hebben betrokken partijen een voorkeur uitgesproken voor realisatie van een centrale voorziening in het middengebied tussen betrokken kernen (een centrale onderwijs- en sportvoorziening in het middengebied tussen Grevenbicht en Obbicht en een centrale sportvoorziening in het middengebied tussen Einighausen, Guttecoven en Limbricht).</p> <p>Voor de realisatie van een centrale onderwijs- en sportvoorziening in het middengebied tussen de kernen Grevenbicht en Obbicht zijn middelen opgenomen in de jaarschijven ruimte nieuw beleid van de komende jaren. Uitgangspunt is een mogelijke realisatie in de periode 2019-2020; alsdan zijn de benodigde middelen ook beschikbaar. Het is financieel en anderszins (grondverwerving, ruimtelijke procedures, e.d.) niet mogelijk om deze voorziening eerder te realiseren. Over de consequenties hiervan vindt overleg plaats met betrokken partijen. Afhankelijk van hun reactie zal een nader standpunt worden ingenomen over de uiteindelijke oplossingsrichting voor de onderwijs- en sportvoorzieningen van Grevenbicht en Obbicht.</p> <p>Ten aanzien van een centrale sportvoorziening voor Einighausen, Guttecoven en Limbricht hebben wij vastgesteld dat de voorkeursvariant (centraal in het middengebied tussen betrokken kernen) niet haalbaar is. Het college heeft een voorkeur voor opschaling op het sportcomplex Limbricht en heeft de betrokken verenigingen gevraagd of zij daaraan willen meewerken. De financiële consequenties voor dit alternatief scenario zijn opgenomen in de jaarschijven nieuw beleid van de komende jaren.</p>
Beoogde doelen/ Resultaten	De instandhouding van een kwalitatief verantwoord en toekomstbestendig voorzieningenniveau.
Activiteiten:	<p>Voor de sportvoorzieningen zijn de activiteiten al verder uitgewerkt, voor onderwijs volgt dat in een later stadium.</p> <p>a. Aanpassing/upgrading voetbalaccommodaties aan capaciteitsbehoefte al dan niet na fusie, zowel wat betreft de (kleed)accommodatie als de velden, dit in combinatie met de nog resterende investeringsmiddelen uit de voetbalvisie. Bij de aanleg van kunstgrasvelden wordt prioriteit gegeven aan locaties met capaciteitsgebrek. Zonder op dit moment een ranking aan te geven willen we de komende jaren zoveel als mogelijk inzetten op de volgende buitensportcomplexen: DVO, OVCS, VV Sittard, Geleen Zuid en - mede afhankelijk van concentratie - op</p>

	<p>Einighausen/Guttecoven, Limbricht, Obbicht/Grevenbicht en Lindenheuvel/Heidebloem.</p> <p>b. Vervangen en upgradering van hockeyvelden Scoop</p> <p>c. Waar nodig functionele (sporttechnische) upgradering van overige sportvoorzieningen.</p>
Planning:	2015-2018. Fasering en uitvoering in afstemming met stakeholders.
Benodigde middelen:	De beschikbare investeringsmiddelen zijn taakstellend.
Dekking benodigde middelen:	Vanaf 2016 is jaarlijks een budget van € 1,5 miljoen aan investeringen opgenomen.
Administratieve verwerking:	Uitwerking via een begrotingswijziging.

Bijlage 4: Onderzoek kostendekkenheid

Bijlage 4 kadernota 2015

Onderzoek kostendekkendheid kadernota 2015

Bij de belastingmaatregelen 2015 is er een onderzoek uitgevoerd inzake de kostendekkendheid van de tarieven. Hieruit is een opbrengst van € 65.300 gekomen. Om de taakstelling kostendekkendheid in te vullen dient nog minimaal € 386.100 te worden opgehaald door stijging van de tarieven of kostenbesparing.

De volgende posten zijn onderzocht:

Recht/belasting	saldo o.b.v begroting 2015	Toelichting uitkomsten onderzoek	Voorstel
Afvalstoffenheffing	100% kostendekkend	De tarieven zijn momenteel kostendekkend Geen voorstel	€ 0
Rioolheffing	100% kostendekkend	De tarieven zijn momenteel kostendekkend. Geen voorstel	€ 0
Toeristenbelasting	€ 65.000	Sittard-Geleen heft gemiddeld ruim 30% minder toeristenbelasting dan gemiddeld voor logies en campingovernachtingen dan omringende gemeenten. Voorstel kostendekkendheid Het tarief voor logies & vakantiewoningen en campings verhogen naar het gemiddelde. Nieuwe tarieven: <ul style="list-style-type: none"> • Logies en vakantiewoningen € 1,38 (€ 1,04) • Camping € 1,02 (€ 0,67) Daarnaast is de realisatie de laatste jaren hoger dan de begroting, de begroting wordt daarom extra naar boven bijgesteld.	€ 25.000
Marktgelde	€ 112.000	Er zijn slechts beperkte beïnvloedingsmogelijkheden voor wat betreft de kosten die thans onderzocht worden. Aan het einde van het tweede kwartaal 2015 wordt de analyse voor wat betreft de kostenposten afgerond. De inkomsten verhogen is een laatste middel. Echter de marktgelde zijn al marktconform. Een verhoging zal daarom zonder meer gevolgen hebben voor de bezetting en dus niet leiden tot een verhoging van inkomsten. E.e.a. past ook niet bij het impuls geven aan de markten als (mede)trekker voor de centra van de gemeente. (een tariefstijging van 10% betekent extra inkomsten van circa € 30.000). Geen voorstel	€ 0
Lijkbezorgings-rechten	€ 390.000	De oorzaak van het niet-kostendekkend hangt samen met meer toegerekende kosten en minder begraven en meer cremen. Aan de kostenkant geeft de beheersvisie aan dat er geen begraafplaatsen worden gesloten, maar dat er additionele investeringen noodzakelijk zijn. Een nieuw beheersmodel gericht op nieuwe producten, samenwerking, efficiency voordelen enz. zal op termijn leiden tot een meer kostendekkend product. De financiële kaderstelling wordt daarbij verder inzichtelijk gemaakt, om binnen een verhoging van de tarieven met 5% vanaf 2016 t/m 2021 de investeringen, het marktconform maken van de tarieven en het meer kostendekkend maken, op te vangen. Derhalve wordt voorgesteld om de tarieven vanaf 2016 te laten stijgen met 5% bovenop de indexering. Voorstel kostendekkendheid	€ 13.860

Recht/belasting	saldo o.b.v begroting 2015	Toelichting uitkomsten onderzoek	Voorstel
		De tarieven met 5% bovenop de index te laten stijgen.	
Scheepvaartrechten	Niet bekend	Er wordt aangesloten op de uniformering van de tarieven in Limburg. Geen voorstel	€ 0
Leges			
Titel 1 Algemene dienstverlening			
1. Burgerlijke stand	€ 60.000	<p>Voorstellen kostendekkendheid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Terugbrengen van het aantal gratis huwelijken naar het wettelijk minimum van 2 huwelijken per week, afwisselend op de locaties Geleen en Sittard. Vervolgens het gratis huwelijk versoberen naar het wettelijk minimum: 2 huwelijkspartners en 2 getuigen, trouwambtenaar, fotograaf in een spreekkamer. • Aanpassen huwelijkse tarieven en in verhouding brengen met tarieven van omliggende grotere gemeenten. <ul style="list-style-type: none"> ○ Trouwkamer door de week € 325,00 ○ Trouwkamer weekend € 725,00 ○ Externe locatie door de week € 400,00 ○ Externe locatie weekend € 725,00 ○ Ouderlijk huis of aanwijzen locatie € 200,00 	€ 20.000
2. Reis-documenten	€ 105.000	<p>De tarieven kunnen niet verhoogd worden omdat deze wettelijk gemaximeerd zijn. De kosten hebben betrekking op personeel en overhead. Beide onderdelen zijn onderzocht om te bezien of verdere kostenbesparing mogelijk is. Momenteel valt hier geen efficiency op te behalen omdat het functieboek reeds zero-based is opgebouwd.</p> <p>Daarnaast zijn de regels voor toerekening van kosten veranderd ten opzichte van het moment dat de geprognostiseerde maximale onderdekking zijn vastgesteld. Met de nieuwe aanpak mogen algemene kosten niet meer worden toegerekend aan individuele producten.</p> <p>Geen voorstel</p>	€ 0
3. Rijbewijzen	€ 45.000	<p>De tarieven kunnen niet verhoogd worden omdat deze wettelijk gemaximeerd zijn. De kosten hebben betrekking op personeel en overhead. De kosten zijn geminimaliseerd. Er kan momenteel geen nieuwe efficiencywinst ingeboekt worden mede omdat het functieboek reeds zero-based is opgebouwd en de regels voor toerekening van kosten zijn gewijzigd, zie hierboven.</p> <p>Geen voorstel</p>	€ 0
4. Verstrekkingen gemeentelijke basisadministratie	€ 400.000	<p>Voorstellen kostendekkendheid</p> <p>Er is een wettelijk tarief voor burgerlijke stands akten (o.a akten voor geboorten en overlijden). Het merendeel van de akten die verwerkt worden behoren tot deze categorie.</p> <p>Daarnaast is er nog een grote verscheidenheid aan andere akten, waarvan de tarieven niet zijn gemaximeerd. Het volume van deze akten is verhoudingsgewijs in relatie tot de burgerlijke standsakten klein van omvang. Het voorstel is om de vergoeding voor uittreksels die niet wettelijk zijn gemaximeerd te verhogen naar €15,00 (nu € 12,70</p>	€ 6.000

Recht/belasting	saldo o.b.v begroting 2015	Toelichting uitkomsten onderzoek	Voorstel
		gelijk aan het wettelijke tarief voor akten burgerlijke stand – hieronder vallen o.a. aangifte geboorten en overlijden).	
14. Verkeer en vervoer	€ 30.000	De kosten voor de aanvraag van een gehandicaptenparkeerkaart bestaan uit personeelskosten, administratieve benodigdheden en geneeskundige kosten (geneeskundig onderzoek door de GGD). De gehandicaptenparkeerkaart is maximaal 5 jaren geldig. Alleen in gevallen waarin eerder onderzoek is gebleken dat de medische situatie niet zal verbeteren, is bij verlenging van de gehandicaptenparkeerkaart geen onderzoek meer nodig. Dit is landelijk geregeld in de 'Regeling gehandicaptenparkeerkaart'. Voorgesteld wordt om het tarief te verhogen. Het tarief bedraagt voor van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een Europese Gehandicaptenparkeerkaart € 98. Voorstellen kostendekkendheid Verhogen van het tarief voor een gehandicaptenparkeerkaart van € 25,60 naar € 98	€ 38.000
Titel 2 Dienstverlening Fysieke omgeving			
2. Vooroverleg/concept taanvraag	€ 0	Het heffen van leges voor een schetsplan (vooroverleg) is vanaf belastingjaar 2015 ingevoerd als uitwerking van de taakstelling kostendekkendheid. Geen voorstel	€ 0
3. Omgevingsvergunning	€ 1.000.000	Bouwactiviteiten De gemeente kent in de tarieventabel bij de legesverordening voor de activiteit bouwen een aantal bouwkostenschijven. De eerste schijf loopt tot bouwkosten € 2.500.000. Hierin vallen dus ook de eenvoudige bouwvergunningen. Differentiatie is noodzakelijk om de kostendekkendheid van dit deel te verhogen. Dit kan bereikt worden door aparte bouwkostenschijven voor de aanvragen onder de € 2.500.000 te introduceren of te gaan werken met vaste tarieven voor bepaalde type bouwwerken. Dit leidt tot verhoging van legestarieven aan de onderkant. Er is geen verdere kostenbesparing te behalen ten aanzien van personele kosten aangezien het functieboek reeds zero-based is opgebouwd. Daarnaast wordt de kostendekkendheid verhoogd doordat uit een extern onderzoek naar voren komt dat er op grond van gewijzigde regelgeving minder kosten verhaalbaar zijn, hierdoor dalen de doorbelastingsmogelijkheden met € 700.000. Voorstellen kostendekkendheid <ul style="list-style-type: none"> • Verhogen van de tarieven van bouwactiviteiten met 30-35% • Invoeren van aparte tarieven voor eenvoudige bouwactiviteiten onder de € 2.500.000 	€ 100.000
Titel 3 Dienstverlening Europese Dienstenrichtlijn			
1. Horeca	€ 80.000	In combinatie met de "actualisatie horeca exploitatievergunningenbeleid 2014" wordt nog naar de kostendekkendheid verder onderzoek gedaan. Geen voorstel	€ 0
3. Organiseren van evenementen en	€ 300.000	Er worden op dit moment geen voorstellen gedaan. Geen voorstel	€ 0

Recht/belasting	saldo o.b.v begroting 2015	Toelichting uitkomsten onderzoek	Voorstel
markten			
Totaal	€ 2.587.000		€ 202.860

Bij de behandeling van de belastingmaatregelen 2015 is aan de Raad het volgende gemeld: In de voorjaarsnota 2015 vindt een principiële debat plaats over de kostendekkendheid op basis van de eerder door de Raad geformuleerde uitgangspunten om maximale kostendekkendheid te realiseren door lagere kosten en/of hogere opbrengsten. Op basis van het principe van maximale kostendekkendheid is er nog een ruimte van ongeveer € 2 mln. Door gewijzigde landelijke regelgeving van wat wel en wat niet doorberekend kan worden is deze ruimte een stuk kleiner geworden. Daarnaast blijkt dat het aanpassen van tarieven niet altijd past binnen beoogd beleid dan wel leidt tot te hoge tarieven in vergelijking met elders. De voorstellen om de kostendekkendheid te verhogen leveren in totaal € 202.860 op. Dit betekent dat voor 2016 de taakstelling voor € 190.000 nog niet is ingevuld. Dit tekort zal in 2016 nog eenmalig worden afgedekt uit de achtervang ombuigingen. Voor 2017 en verder wordt uitgegaan van volledige realisatie. In het bijzonder bij horeca, markten en vergunningverlening vinden nog onderzoeken plaats. Daarnaast worden de lijkbezorgingsrechten verder met 5% verhoogd.